

54400

T.C.
SELÇUK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
SINIF ÖĞRETMENLİĞİ ANABİLİM DALI

**İLKÖĞRETİM I. KADEME
TÜRKÇE PROGRAMI UYGULAMA VE
YETERLİLİK DÜZEYİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ
ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA**

54400

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Danışman
Doç. Dr. Muammer C. MUŞTA

Hazırlayan
Bilal DUMAN

KONYA - 1996

T.C. YÜKSEKÖĞRETİM KURULU
DOKÜMANTASYON MERKEZİ

İÇİNDEKİLER

Sayfa No.

ÖNSÖZ	I
TABLolar LİSTESİ	II

BÖLÜM - I

GİRİŞ	1
A. PROBLEM	1
1- Dil	2
2- Dil ve Düşünce	2
3- Dil Eğitimi, Okuma ve İlkokulun Çocuk Hayatındaki Önemi	5
4- Dilin Hayatımızdaki Yeri ve Türkçe	8
5- Dil, Kültür ve Medeniyet Münasebeti	10
6- Türkçe Öğretimine Genel Bir Bakış	12
7- Türkçe Programı, Öğretimi, Yöntemi, Değerlendirme, Planlama ve Uygulama Durumları	13
8- Türkçe Eğitimi Programı Genel Amaçları	21
B- ARAŞTIRMANIN AMACI	23
C- ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ	24
D- ARAŞTIRMANIN VARSAYIMI	24
E- ARAŞTIRMANIN SINIRLILIKLARI	24
F- TANIMLAR	25

BÖLÜM - II

YÖNTEM	27
A- Araştırma Modeli	27
B- Evren ve Örneklem	27
C- Verilerin Toplanması	28
D- Verilerin Çözümü ve Yorumlanması	30
E- Süre ve Maliyet	31

BÖLÜM - III

BULGULAR VE YORUM	32
A- Kişisel Bulgular ve Yorumlar.....	32
B- II. Bölümle İlgili Bulgular ve Yorumlar	35

BÖLÜM - IV

ÖZET, SONUÇLAR VE ÖNERİLER	67
A- Özet.....	67
B- (Summary)	70
C- Sonuçlar.....	73
D- Öneriler.....	86
EKLER	87
A- Anket Formu ve Soruları.....	88
B- İzin Yazıları	94
KAYNAKLAR	98

Ö N S Ö Z

İnsanları ve milletleri yönlendirme, değiştirme, geliştirme eğitim yoluyla olur. İnsanoğlunun tüm faaliyetlerinin temelinde bilgi yatmaktadır. Hayat hakkında ne kadar doğru bilgi öğrenilirse hayatı düzenli yaşamak içinde o kadar doğru ve uygun şartlar oluşur ve bu sayede insan, belli bir karakter ve zihniyet kazanır. Bu eğitimi verebilmek içinde planlanmış programlara ihtiyaç vardır.

Eğitim programları, ÷lke şartlarına göre önceden tasarlanıp planlanarak uygulamaya konulur. Eğitim alan insanın, davranışlarında oluşan değişmelerin neler olduğu ve bu değişikliklerin ne, nasıl, ne zaman, nerede, ne şekilde gerçekleştirilip sonuçlarının ayrıntılı olarak nasıl değerlendirileceği Eğitim - Öğretim Programları sayesinde gerçekteşir.

Temel Eğitim, insanın ruhsal dengesi ve zihniyet yapısı üzerinde önemli bir yere sahiptir. Türkçe eğitimi ve öğretimi ilk defa planlı ve programlı olarak bu kurumlarda öğretilir. Okuma, yazma, anlama, anlatma gibi zihinsel beceri ve alışkanlıkların kazandırılmasında, sağlam bir temele dayandırılmasında, doğru düşünmenin ilmi yönden gelişip, olgunlaşmanın dengeli bir kişilik sahibi olmanın sırrı yatmaktadır. Çünkü her insan ana diliyle düşünür ve bu kazanmış olduğu düşünce ve davranışlar doğrultusunda yaşar. Millet olmanın yegane vasıtası milli dildir. Dil, milli varlığa ve topluma sıkı sıkıya bağlıdır. Dille hayat, dille tarih ayrılmaz kavramlardır. Türk Kültür ve medeniyeti bütün ihtiyaısıyla Türkçeye yansımıştır. Dil, duygu ve düşüncenin şekillenmiş bir kalıbı olduğundan dolayı tüm eğitim öğretim faaliyetleri dille başlar.

Bu araştırmamın amacı İlköğretim okulları, I. kademe Türkçe Programı uygulama ve yeterlilik düzeylerinin değerlendirilmesidir. Program uygulayan yöneticilerin ve öğretmenlerin anket yoluyla görüşleri alınıp, Türkçe eğitim-öğretim programlarının uygulama ve geliştirilmesi ile ilgili öneriler teklif edilmiştir.

Araştırmanın planlanması, yürütülmesi, gerçekleştirilip değerlendirilmesi boyunca çalışmalarının her safhasında beni yönlendiren ve yardımlarını esirgemeyen değerli Hocam **Doç. Dr. Muammer C. MUşTA** Bey'e teşekkürlerimi sunarım.

Konya, 1996

Bilal DUMAN

TABLolar LİSTESİ

Tablo No:

Sayfa No.

1 — ANKET UYGULANAN GRUPLARIN SAYISI.....	28
2 — ARAŞTIRMA ÖRNEKLEMİNE GİREN OKULLARIN DAĞILIMLARI.....	32
3 — SINIF ÖĞRETMENİ VE YÖNETİCİLERİN ÖĞRENİM DURUMLARINA GÖRE DAĞILIMLARI	33
4 — SINIF ÖĞRETMENLERİ VE YÖNETİCİLERİN CİNSİYET DURUMLARI.....	33
5 — SINIF ÖĞRETMENLERİ VE YÖNETİCİLERİN MESLEKTEKİ KIDEM DURUMLARI	34
6 — SINIF ÖĞRETMENLERİ VE YÖNETİCİLERİN GÖREV DURUMLARI	34
7 — TÜRKÇE PROGRAMI ÖĞRENCİLERE, GÖRÜP İZLEDİKLERİNİ, DİNLEDİKLERİNİ, OKUDUKLARINI TAM VE DOĞRU OLARAK ANLAMA GÜCÜ KAZANDIRMADAKİ YETERLİLİĞİ VE UYGULANABİLME DURUMLARI	35
8 — TÜRKÇE PROGRAMININ ÖĞRENCİLERE; GÖRÜP İZLEDİKLERİNİ, DİNLEDİKLERİNİ, OKUDUKLARINI, İNCELEDİKLERİNİ VE DÜŞÜNDÜKLERİNİ, TASARLADIKLARINI SÖZ YA DA YAZI İLE DOĞRU VE AMACA UYGUN OLARAK ANLATMA BECERİ VE ALİŞKANLIĞINI KAZANDIRMADAKİ YETERLİLİĞİ VE UYGULANABİLME DURUMLARI.....	36
9 — TÜRKÇE PROGRAMININ ÖĞRENCİLERE, TÜRK DİLİNİ SEVDİRMEDE, KURALLARINI SEZDİRMEDE; ONLARIN TÜRKÇEYİ GELİŞİM SÜRECİ İÇİNDE BİLİNÇLE, ÖZENLE VE GÜVENLE KULLANMAYA YÖNELTMEDEKİ YETERLİLİĞİ VE UYGULANABİLME DURUMLARI	37
10 — TÜRKÇE PROGRAMININ ÖĞRENCİLERE, DİNLEME, OKUMA ALİŞKANLIK VE ZEVKİNİ KAZANDIRMADA; ESTETİK DUYGULARIN GELİŞMESİNDEKİ YETERLİLİĞİ VE UYGULANABİLME DURUMLARI	38
11 — TÜRKÇE PROGRAMININ ÖĞRENCİLERİN, TÜRLÜ FAALİYETLERLE KELİME DAĞARCIĞINI ZENGİNLEŞTİRMEDEKİ YETERLİLİĞİ VE UYGULANABİLME DURUMLARI	39
12 — TÜRKÇE PROGRAMININ ÖĞRENCİLERE, BİLİMSEL, ELEŞTİRİCİ, YAPICI VE ÜRETİCİ DÜŞÜNME, YOLLARINI KAZANDIRMADA TÜRKÇE DERSİNİN PAYINA DÜŞENİ GERÇEKLEŞTİRMEDEKİ YETERLİLİĞİ VE UYGULANABİLME DURUMLARI	40
13 — TÜRKÇE PROGRAMININ ÖĞRENCİLERE, SÖZLÜ VE YAZILI TÜRK KÜLTÜRÜNÜ TANIMA VE KAZANMALARINDAKİ YETERLİLİĞİ VE UYGULANABİLME DURUMLARI	41
14 — TÜRKÇE PROGRAMININ ÖĞRENCİLERE, DUYGU VE DÜŞÜNCE ÜRÜNLERİNDEN VE SÜRELİ YAYINLARDAN KENDİ DÜZEYİNDE OLANLARI TANIYARAK KAVRAMALARINDAKİ YETERLİLİĞİ VE UYGULANABİLME DURUMLARI	42

15 —	TÜRKÇE PROGRAMININ ÖĞRENCİLERE, SÖZLÜK, ANSİKLOPEDI v.b. BAŞVURU KİTAPLARI VE KAYNAKLARDAN YARARLANABİLME ALIŞKANLIK VE BECERİSİ KAZANDIRMALARINI SAĞLAMADAKİ YETERLİLİĞİ VE UYGULANABİLME DURUMLARI	43
16 —	TÜRKÇE PROGRAMININ ÖĞRENCİLERE, SESLİ VE SESSİZ OKUMAYLA İLGİLİ BECERİ VE ALIŞKANLIKLARINI GERÇEKLEŞTİRMEDEKİ YETERLİLİĞİ VE UYGULANABİLME DURUMLARI	44
17 —	TÜRKÇE PROGRAMININ ÖĞRENCİLERE, DÜZGÜN VE DOĞRU CÜMLELERLE SORU SORABİLME, SORULARA KARŞILIK VEREBİLME, KÜME YA DA SINIFTA KONUŞMALARA, TARTIŞMALARA KATILABİLME, VARILAN SONUÇLARI ANLATABİLMEDEKİ YETERLİLİĞİ VE UYGULANABİLME DURUMLARI	45
18 —	TÜRKÇE PROGRAMININ ÖĞRENCİLERE, DÜZEYE UYGUN BİR FİLMİ, BİR OLAY YAZISINI, KISACA SIRAYLA ANLATABİLME, ANAFİKRİNİ BELİRTEBİLME, OKUDUĞU BİR KİTABIN KONUSUNU ÖZETLEYEBİLMEDEKİ, YETERLİLİĞİ VE UYGULANABİLME DURUMLARI	46
19 —	TÜRKÇE PROGRAMININ ÖĞRENCİLERE, GÜNLÜK HAYATTA GEREKLİ OLAN KONUŞMA VE YAZIŞMA BİÇİM VE YÖNTEMLERİNİ KULLANABİLMEDEKİ YETERLİLİĞİ VE UYGULANABİLME DURUMLARI	47
20 —	TÜRKÇE PROGRAMININ ÖĞRENCİLERE, KİTAP OKUMAYI, KİTAPLARDAN YARARLANMA BECERİSİNİ, KİTAP EDİNME İSTEĞİNİ, KİTAP SEVGİSİNİ GELİŞTİRMEDEKİ YETERLİLİĞİ VE UYGULANABİLME DURUMLARI	48
21 —	TÜRKÇE PROGRAMININ ÖĞRENCİLERE, OKULDA YAPTIĞI TÜRLÜ EĞİTSEL FAALİYETLERİNİN SONUÇLARINI SÖZLÜ VE YAZILI BİR RAPOR HALİNDE ANLAMA VE ANLATABİLMEDEKİ YETERLİLİĞİ VE UYGULANABİLME DURUMLARI	49
22 —	TÜRKÇE PROGRAMININ ÖĞRENCİLERE, BİRLİKTE ÇALIŞABİLME, İŞBİRLİĞİ YAPABİLME VE YARDIMLAŞMA; BECERİ VE ALIŞKANLIĞINI KAZANDIRMADAKİ YETERLİLİĞİ VE UYGULANABİLME DURUMLARI	50
23 —	TÜRKÇE PROGRAMININ ÖĞRENCİLERE, KULLANDIĞI KELİMELERİ DÜZGÜN SÖYLEYEBİLME, DOĞRU YAZABİLME, HECE VE SESLERİ AYIRABİLMEDEKİ YETERLİLİĞİ VE UYGULANABİLME DURUMLARI	51

24 —	TÜRKÇE PROGRAMININ ÖĞRENCİLERE, BU SINIFIN KULLANMASI GEREKEN YAZIM KURALLARINI UYGULAYABİLME VE NOKTALAMA İŞARETLERİNİ KULLANABİLMEDEKİ YETERLİLİĞİ VE UYGULANABİLME DURUMLARI	52
25 —	TÜRKÇE PROGRAMININ ÖĞRENCİLERE, VARLIKLARIN TEKİL VE ÇOĞUL OLUŞUNU KAVRAYARAK ADLARI, YERİNE GÖRE, TEKİL VE ÇOĞUL BİÇİMLERİNDE KULLANABİLMEDEKİ YETERLİLİĞİ VE UYGULANABİLME DURUMLARI	53
26 —	TÜRKÇE PROGRAMININ ÖĞRENCİLERE, TÜR ADLARINI, ÖZEL ADLARI, TANIYABİLME, BUNLARIN ADIN DURUMUNA GÖRE UYGUN BİÇİMLERİYLE KULLANABİLMEDEKİ YETERLİLİĞİ VE UYGULANABİLME DURUMLARI	54
27 —	TÜRKÇE PROGRAMININ ÖĞRENCİLERE, VARLIKLARIN ÖZELLİKLERİNİ, SAYILARINI, YAPTIKLARI İŞLERİ, EYLEMLERİ BİLDİREN KELİMELERİ TANIYIP KULLANABİLME BECERİ VE ALIŞKANLIKLARINI KAZANDIRMADAKİ YETERLİLİĞİ VE UYGULANABİLME DURUMLARI	55
28 —	TÜRKÇE PROGRAMININ ÖĞRENCİLERE TÜRKÇENİN SESLİ VE SESSİZLERLE İLGİLİ KURALLARINI UYGULAYABİLME VE YETERLİLİK DURUMLARI	56
29 —	TÜRKÇE PROGRAMLARININ ÖĞRENCİLERE, CÜMLE İÇİNDE GEÇEN ADLARI, FİLLERİ, SIFATLARI, ZAMİRLERİ, ZARFLARI, AD VE SIFAT TAMLAMALARINI TANIYABİLME, YERLİ YERİNDE KULLANABİLMEDEKİ YETERLİLİĞİ VE UYGULANABİLME DURUMLARI	57
30 —	TÜRKÇE PROGRAMININ ÖĞRENCİLERE, CÜMLE İÇİNDE GEÇEN YÜKLEM, ÖZNE VE TUMLECI BULABİLME; ÖZNE VE YÜKLEMİN TEKİL ve ÇOĞUL YÖNÜNDEN İLİŞKİSİNİ DOĞRU OLARAK BELİRTEBİLMEDEKİ YETERLİLİĞİ VE UYGULANABİLME DURUMLARI	58
31 —	TÜRKÇE PROGRAMININ ÖĞRENCİLERE, FİİLİN ÜÇ TEMEL ZAMANINI, ÜÇ TEMEL KİŞİSİNİ KAVRAYABİLME BECERİ VE ALIŞKANLIKLARINI KAZANDIRMADAKİ YETERLİLİĞİ VE UYGULANABİLME DURUMLARI	59
32 —	TÜRKÇE PROGRAMININ ÖĞRENCİLERE, BİR ÖNCEKİ SINIFLARDA KAZANDIKLARI DAVRANIŞLARI PEKİŞTİRMEDEKİ YETERLİLİĞİ VE UYGULANABİLME DURUMLARI	60
33 —	TÜRKÇE PROGRAMININ ÖĞRENCİLERE, DÜNYA UYGARLIK TARİHİ İÇİNDE TÜRK UYGARLIĞININ YERİNİ VE ÖNEMİNİ KAVRATMADAKİ YETERLİLİĞİ VE UYGULANABİLME DURUMLARI	61

34 — TÜRKÇE PROGRAMININ ÖĞRENCİNİN, TOPLUMA KARŞI SORUMLULUK DUYGUSUNU GELİŞTİRMEDEKİ YETERLİLİĒİ VE UYGULANABİLME DURUMLARI	62
35 — TÜRKÇE PROGRAMININ ÖĞRENCİLERE, PLANLI ÇALIŞMA ALIŐKANLIĒI KAZANDIRMADKİ YETERLİLİĒİ VE UYGULANABİLME DURUMLARI	63
36 — TÜRKÇE PROGRAMININ ÖĞRENCİLERE, AHLĀK, RUH VE DUYGU BAKIMLARINDAN DENGELİ VE SAĒLIKLI ŞEKİLDE GELİŞMİŞ KİŞİLİK VE KAREKTER ÖZELLİKLERİNE SAĒIP İNSANLAR OLARAK YETİŞTİRMEDEKİ YETERLİLİĒİ VE UYGULANABİLME DURUMLARI.....	64
37 — TÜRKÇE PROGRAMININ ÖĞRENCİLERE, AİLESİNİ, VATANINI, MİLLETİNİ SEVME VE DAİMA YCELTMEMEYE ÇALIŞMADAKİ YETERLİLİĒİ VE UYGULANABİLME DURUMLARI	65
38 — TÜRKÇE PROGRAMININ ÖĞRENCİLERE, TÜRK YAZAR VE DÜŞÜNÜRLERİNİ TANIMA VE TANITMADA, ONLARA KARŞI İLGİ VE SEVGİ DUYMAYI SAĒLAMADAKİ YETERLİLİĒİ VE UYGULANABİLME DURUMLARI	66

BÖLÜM - I

GİRİŞ

Bu bölümde araştırma problemi, amaçları, önemi, varsayımları, sınırlılıkları, tanımları açıklanmıştır. Araştırmada kullanılan kavramlar tanımlanmıştır.

A- PROBLEM

Günümüz dünyası, sürekli bir değişim ve gelişim içerisindedir. Toplum hayatı da giderek karmaşık ve çok boyutlu hale gelmiştir. Bilgi, beceri, tecrübe ve teknoloji birikimi insanın düşünce ve hayatını etkileyip zenginleştirmiştir.

Asırlar boyu insanlığın, nesilden nesile uğraşarak çeşitli faaliyetleri sonunda biriken bilginin, becerinin, teknolojinin, tecrübenin tekamülü ve pragmatik uygulanışı, kişi hayatını rahata kavuşturmuştur. Bununla birlikte de yeni istek ve ihtiyaçlar ortaya çıkmıştır.

İnsan, sürekli olarak büyüyen, gelişen çevresi ile doğumunda ölümüne dek etkileşimde bulunan psiko-sosyal bir varlıktır. Eğitimin özü, yeni nesli milletin benimsediği hedefler ve davranışlar doğrultusunda yetiştirmektir. İnsanın önce ailesi, sonra okulu, arkadaşları ve hayat içerisindeki tutum ve davranışları kişiliğini oluşturur. Kaya, insan davranışlarını şöyle açıklar:

1- İnsan davranışları mutlaka temel bir nedene dayanır. Bu temel neden eğitim, inanç ve kültürle yakından ilişkilidir.

2- Her davranış bir amaca yöneliktir.

3- Her neden insanda psikolojik güdü yaratır. Bir istek yaratır (Kaya, 1991:112).

Eğitim, insanın davranışlarında kendi yaşantısı yoluyla ve kasıtlı olarak istenilen değişmeyi meydana getirme sürecidir (Ertürk, 1980:13). Tüm eğitim çabaları insan davranışlarını olgunlaştırıp, geliştirmeye yöneliktir. Zaten insan, doğuştan biyolojik ve fizyolojik mükemmel bir yapıya sahiptir. Eğitim insanın kendisini ve çevresini bilmesini hedefler. Yunus Emre'ye göre,

"İlim ilim bilmektir

İlim kendini bilmektir

Sen kendini bilmezsen

İlim nice bilmektir"

mısralarıyla eğitimin öğretiminin temelinde ilim, ilmin temelinde ahlak ve varlığa faydalı olmak yapmaktadır.

Kendini bilen, güçlerini, yeteneklerini ve imkanlarını iyi tanıyabilen insanda güven duygusu tamdır. Kendisine güvenen herkes, karşılaştığı engelleri kolayca aşabilir. Toplumda başarılı olmak, üstünlük kurmak ve etkinlik sağlamak için çaba harcar. Saygın bilinen, tanınan, beğenilen bir kişi olmak ister (Köknel, 1985:52).

1- Dil

İnsan toplum içinde kendisi ve çevresiyle ilişkiler kurmak ihtiyacındadır. Bu ihtiyacın temin ve tatmin aracı ise dildir. Cümleler ve kelimeler bu ihtiyaçtan doğdukları ve topluma mal oldukları için toplumun malıdır (Erik, 1991:32). Esop'e göre dil, toplum hayatının bağı, bilimlerin anahtarı, gerçeğin ve aklın organıdır. Dil her türlü müzakerenin anası, bütün davaların besleyici, bölünme ve savaşların kaynağıdır.

Sevük'te dili, "Yalnız ses ve söz değil, sayısız nesillerin birbirine devrettiği kopmaz bir yaşayış; zaman içinde tarihin, mekan içinde coğrafyanın, iman içinde dinin, hep el ele verip birbirini destekleyerek çeşitli unsurları yek diğerine mayalaştıran, yer üstü ve yer altı suları gibi, görünür ve görünmez kanallarla diller arasında aktarmalar yapı yapı; geniş çaplı bir alış veriş alemi içinde, başlı başına, mantık ve ferman dinlemeksizin, kendine mahsus kanunları ile tabiatın en karışık uzviyetlerinden daha dipdiri varlıktır". (Sevük, 1949: 115) diyerek dilin insanlık tarihindeki yeri ve önemini vurgulamaktadır.

2- Dil ve Düşünce

Dil ile insanın psikolojik hayatı arasında çok sıkı bir münasebet vardır. Psikolojik hayat ne kadar gelişir ve genişlerse lisan da o kadar gelişmek ve zenginleşmek imkanına kavuşur. Diğer taraftan, lisanın gelişmesi ve zenginleşmesi zihni ve ruhi ha-

yatın gelişmesi ve zenginleşmesinde rol oynar. Çünkü lisan yaşanan hayatın bir ifade vasıtasıdır (Okurer, 1990:68). Parzığ'ın deyişyle: Her ruhsal yaşantıda bütün şahsiyet hazır ve nazırdır. Realiteye müdahale etme arzusu, cümleye anlamını verir. Bir nesneye hükmetme arzusu o nesneye ismini verir (Parzığ 1986:237). Hissiyat dünyamızın dışı açılan penceresi dildir.

Dil, insan ve hayatın en canlı parçasıdır. Hayatın her anına refakat ettiği için, dildeki "ifade şekilleri"ne bir milletin çağlar boyunca yaşadığı bütün duygu, düşünce ve hayallerinin akislerini buluruz. Bu manada dil, bir milletin hayatının aynasıdır. Gökalp'in söylediği gibi "Dil, Milli Kültürün temelidir" (Kaplan, 1992:163). Yavuzere göre de dil, aynı zamanda düşünce, bellek, muhakeme, problem çözme ve planlama gibi bilişsel süreçleri de içermektedir (1993:46).

Dil, toplumun müşterek anlaşma vasıtası olduğu için Ergin'de; Her millet, her milli cemiyet, kâinatı, duygu ve düşüncelerini, meramlarını ayrı şekilde seslendirmiş ayrı şekilde ifade etmiştir. Dil düşüncenin aynasıdır. Onun için dil bir milletin düşünce sistemini gösterir. İnsan dili ile düşünür. Bir dil onu kullanan milletin kafa yapısını, nasıl düşündüğünü, o milletin fertlerinin zihninin nasıl çalıştığını ortaya koyar. Milli düşünce tarzını aksettirir (1990:20) demiştir. Dil, düşünce ve duygu birliğini oluşturur. Milletin yüzyıllar boyunca hafızasında biriktirdiği yazılı ve sözlü hayat tecrübelerinin, ilminin, fikriyatının taşıyıcısıdır. "Dil, ferde cemiyetin bağışladığı en büyük miras ve donatımdır (Kaplan, 1992:35).

Dil yalnız yaşayan neslin değil, ecdadın da, torunların da üzerinde hakkı olan derinliğine ve genişliğine bütün bir milletin malıdır. Millet emanetidir. Millet mirasıdır. Millet istikbalidir. Dil, müşterek kaynaktır. Dil müşterek vatandır. Bir vatanın insanları evvela onunla birbirlerine ısınırlar, onunla birbirlerinin kardeşi olduğunu hissederler (Ergin, 1990: 9).

İnsan içinde bulunduğu topluma göre şahsiyet kazanır. Dış dünyayı kendi ana diliyle yorumlar ve ona göre yaşantısını devam ettirir. Bütün kullandığımız kelimeler ruhsal dünyamızın şekil damgası özelliğini taşırlar. Hatta dil, insanın gizli kalan yönlerini ve güçlerini dışı yansıtan varlıktır.

Porzig'in ifadeleriyle; Dil içinde nasıl bütün ruh gerçekleşiyorsa, ruhun içinde de bütün dünya çağırılmış olmaktadır. Ruh dünyaya dil hüviyetiyle egemen olmuştur (Porzig, 1985: 238).

Ruhsal dünyaları dengeli ve iyi olan insanlar yaşadıkları dünyayı daha mükemmel ifade ederler. Kullanılan her kelime, kavram ve cümle zenginliği anlama renk katar. Zihni kapasite gelişir. İnsan tahayyül ettiği şeyleri düşünür, söyler ve isimlendirir. Bilmediği şeyleri kelimelerle ifade edemez. Zaten dilin kullanımı zihni kullanıma etki ettiği bilinmektedir.

Romen Jakobsen, dilin birbirinden farklı altı fonksiyonu olduğunu öne sürmektedir. Duygulara ilişkin fonksiyon, emretmeye dönük fonksiyon, bilgi kaynağına ilişkin fonksiyon, yeni kelime üretimine ilişkin fonksiyon, hayal gücüne ilişkin fonksiyon ve ilişkiler kurmaya dönük fonksiyon. Yazar bu fonksiyonları yazılı ve sözlü anlatımın doğasından çıkarmaktadır. Yazılı ve sözlü eğitim ve öğretim insanda çocukluk yaşlarındaki yıllarında atılır. Çocukta, dilin hizmet ettiği farklı fonksiyonlar hakkında duyarlılık gelişmediği takdirde, sonuçta meydana gelebilecek felaket yalnızca konuşma ve yazmada dengesizlik değil, düşüncede de dengesizlik olacaktır (Bruner, Çev: Varış 1991: 86-89). Kelimelerin ve kavramların boş kalıpları değil, manaları da öğretilmek durumundadır çocuk kullandığı cümlelerin manalarını bilerek kullanması onun duygu ve düşünce sistemini sağlamlaştırır ne düşündüğünü tam ve doğru olarak anlatır.

İnsan, Kelime, kavram ve cümlelerle duygu ve düşüncelerini anlatır. Konfisyüs, "kelimelerin kuvvetini anlamadan, insanların kuvvetini anlayamazsın" der. Jean Cuitton'da kelimeyi, "insan belleğini geliştiren düşüncedir" (Karaalioğlu, 1980: s. 15) der.

Kelime ve kavramların teşekkül edebilmesi için çocuğun evvelâ çevresindeki eşyaya, varlıklara, olaylara bakmayı ve görmeyi bilmesi gerekir. Bu çocuğu anlamaya ve düşünmeye yöneltir. Öğrenme, bilme merakını uyandırır. Dış dünyadaki eşya, varlık ve oluşumu göremeyen, idrak edemeyen çocuk, kendi iç dünyasını sezemez; şuurlu olarak kendi öz varlığını idrak ve ifade edemez. Dış dünyanın farkına varamayan tecessüse alışamayan çocukta gözlem alışkanlığı olamaz (Erik, 1991:32). Bu nedenle çocuğun dil gelişimi için dış dünya ile alakasını canlı tutmak, merakını uyandırmak gerekir.

Her dil ifadesi, realiteden bir parçayı, dış dünyadan bir olguyu kast etmek kudretine sahiptir ve bununla görevlidir. Dili dil yapanda budur. Bir çocuk dilin yaptığı, başardığı, bu işin farkına vardığı an, dile egemen olmuştur. Anlam olayının yaşanması, kelimelerin bir niyet taşıdığına idrâk edilmesi ve öğrenilmesidir. Çocuğun daha ilk kelimeyle yaptığı ve yapmak istediği şey, dünyadaki nesnelere üzerinde, kelimenin şekillenmiş işareti vasıtasıyla hükmedebilme gücü kazanmaktır (Porzığ, 1986, 237). Her çocuk doğduğu ve büyüdüğü toplum içerisinde anadilini öğrenir. Aksan'ın dediği gibi: Büyümekte olan çocuk, kendisini, hem ses nitelikleri değişik bir ses düzeninin hem de zihnin de evresi belli olan bir biçime sokan bir düşünce olarak başka dillerden ayıran bir ana dilin içinde bulur. Bu dilin seslerini duyarak, yineleyerek bu ses düzeninin, zihnine yerleştirdiği gibi başka milletlerin dillerinden ayrı bir alama ve anlatma yoluna sahip olan kendi dilinin evrene bakış biçimini, anlatım yolunu da benimser (Aksan, 1991 "Cilt no: 1; 51).

Her insan ana diliyle düşünür ve üretir. Anadilin müziğini duyarak yetişen çocuk temelde duygu ve düşüncelerini bu dil sayesinde anlatır. Her toplum eğitim politikasını sağlam bir dil eğitimi programı üzerine kurar. Zira doğru düşünmenin yolu, kendi ana dilini bilerek kullanmayla gerçekleşir. Düşünme faaliyeti söylediğini bilmekle, kelime ve cümlelere hakim olmakla başlar. Milletimiz, diline ve düşüncesine hakim olamayan ağızdan çıkan kulağı işitmeyen insanları şuarsuzlukla eleştirmişlerdir.

3- Dil Eğitimi Okuma ve İlkokulun Çocuk Hayatındaki Önemi

Bu yüzyılın eğitimdeki en önemli anlayışlarından bir tanesinde çocuğu esas almasıdır. Çocuk, gelecekteki yetişkinlerin yerini alacak, toplum hayatının en değerli ve vazgeçilmez insanı olacaktır.

Çocuğun iyi eğitilmesi, her şeyden önce iyi bir ana dil eğitimi ve öğretim programlarıyla gerçekleşir. Dil, toplum felsefesini yansıtır. Bir bakıma dil eğitimi, vatan, millet sevgisi eğitimi gibidir. Çünkü her millet kullandığı, konuştuğu dilin adı ile tanınır ve hatırlanır. İnsanlararası iletişimi sağlayan, Milletin temel anlaşma ve kaynaşma aracı, konuştuğu dildir. "Dil, kişisel kavramlara dayanmaktadır. Toplumun eğitimine

giren her fert, karşıdaki kişinin kavramlarını da anlamak durumunadır. Bu yüzden çocuk, başkalarının varlığını anladıktan sonra, başkalarına göre düşünebilmesi ancak programlı dil eğitimi ve öğretimi sayesinde olur (Bacanlı 1987:14). Bu anlaşma ve anlamada da ancak müşterek değerimiz olan; duygu, düşünce ve fiillerimizi ifade etmekte kullandığımız dil ile gerçekleşir. Çocuk ailesinden sona en sıkı ilişkiyi okul çevresi ile sağlar. Okullar, çocuğun gelecekte toplumdaki statüsünü belirleyen eğitim kurumlarıdır.

Bu yüzden ilkokul, çocuğun eğitiminde önemli bir yer tutar. Eğitim ve öğretim ilk defa düzenli ve planlı olarak ilkokulda verilir. Programlı bir eğitim ve öğretimin başlangıcı iyi bir dil eğitiminin - öğretim programından geçer. Çocuk ilk okuma yazmayı ilkokulda öğrenir. Anadilini iyi öğrenen ve iyi kullanabilen çocuk kendine güvenir, araştırmacı, bir ruha sahip olur. Eğitimin temel amaçları arasında da çocuğun araştırmacı, üretici, eleştirci, yapıcı bir ruha sahip olması yatar. Çocuğun, başkalarının duygu ve düşüncelerini anlayabilmesinin yegane yoluda dilin, kelime ve kavramlarını şekil ve manalarını iyi öğrenmesine bağlıdır. "Öğrenme, herşeyden önce psiko-sosyal bir süreçtir ve nihai olarak ferdi bir etkinliktir. Öğrenme, psiko-sosyal bir ortamda meydana gelmektedir (Alkan ve Teker 1992:9). Bu ortamı da yine ilk defa ilkokul sağlamaktadır.

İlkokul, bir bakıma evde kazanılan eğitimin sınandığı yerdir. Çocuğun okula uyumu ve başarısı ana-babanın yetiştirmedeki başarısının bir ölçüsüdür (Yörükoğlu, 1992:79). Çocuk aile içerisinde öğrendiği kelime ve kavramlar kadar çevresiyle ilgili kurur. Zengin bir dil hazinesine sahip olan aile, çocuğuna da bu dil hazinesinden kelime ve kavramları kazandırarak daha sosyal bir hale getirir. Gerçek anlamda formal bir eğitimi okul sağlar. Okul, çocuğa eğitim verirken programlı bir dil eğitimi - öğretimi sunar. Bursalioglu okul hakkında şöyle demektedir. Okul çocuğu toplumsal rollere hazırlar fertleri toplumdaki yaşantılarına hazırlar ve hem bireyi sosyalleştirir, hem de toplumu güçlendirecek yeni bilgiler üretir (1991:89). Tüm eğitim kurumları arasında ilkokulun ayrı bir yeri vardır. İlkoul, bütün çocukların (tabi yaşı tutan) ayırım yapılmaksızın, seçilmeden kabul edildiği, hepsinin aynı derecede değerli kabul edilerek eğitime çalışıldığı bir kurumdur. Çünkü ilkokul çocukları zihin, ruh, duygu, sosyal ve bedensel özellikleriyle bir bütün olarak ele alıp, bir bütün olarak geliştirmeye ça-

lııldığı bir kurumdur. İlkokul seçmeden aldığı öğrencileri, seçip olan başka kurumlara ve hayata hazırlar (Özsoy, 1987:70).

Okul, tüm öğrencilere dil gelişimi açısından eşit bir ortam tanınması bakımından çok önemlidir. Farklı imkanlara sahip çevreden gelen öğrenciler, burada eşit imkanlar içerisinde olacaklardır. Okul başarısı öğretilenlerin ve okunanların çocuğun zihninde anamlanabilmesine bağlıdır.

Öğrencinin dil ve düşünce gelişimi ve dili kullanımı, okuldaki eğitim ve öğretim ortamında sürekli bir zenginleşme kaydeder. Dil eğitimi ve öğretimi sayesinde çocuk okulda öğretmenle, arkadaşlarıyla ve okuduğu kitaplarla yeni yeni kelime ve kavramları öğrenerek düşünce dünyası zenginleşir ve öğrenmesi kolaylaşır.

"Öğrenme kavramı, öğrencide kalıcı izli davranışlar oluşturma anlamındadır" (Alkan 1991:29). "Öğrenilen her yeni kavramsa kişilerin dillerini kullanma ve okuduklarını anlama becerilerini artıracaktır" (Dökmen, 1994:19). Antoine Albart "okuma, büyük bir sırdır; ımladan cümle kuruluşuna kadar her şeyi öğretir" (Karaaliğlu, 1980: s. 20) demektedir.

Programlı bir dil eğitimi çocukta okuma isteğini geliştirir. Okuduğu, öğrendiği bilgiler sayesinde hayatı daha iyi yorumlar okumak araştırma merakını uyandırır. Zira merak duygusu ilmin hocasıdır. Öğrenilen her kavram çocukta düşünce ve bunları isimlendirecek anlatımı sağlayan dili geliştirir. Dil, kuralları ezberlettirilerek öğretilmez. Dil eğitim ve öğretiminde okumanın büyük önemi vardır. Okumaktan kasıt anlamadır. Anlama; görülen ya da işitileni kavrayabilme yeteneğidir.

Dil eğitimi ve öğretimi büyük yazar ve şairlerin vasıtası ile daha zengin ve daha güzel, kalıcı olarak öğrenilir. Dili en güzel kullananlar onlardır. Ve eserleri öğrencilere okutturularak, öğrenci bu anadilin ahengini ve müziğini hisseder, okumaktan zevk alır. "Okumanın gerçek amacı; anlamı doğru ve çabuk kavramaktır. Düzgün yazma ve konuşma okumakla geliştirilir. Okuma, gözlem ve düşünme ile birleşince, sözlü ve yazılı anlatım, güç kazanır. İyi ve seçkin eserleri okuma sayesinde, dünya görüşümüz genişler, bilgimiz artar, sanat zevkimiz incilir ve zekamız keskinleşir (Kantemir, 191:20). Descartes okuma hakkında "Geçen asırların en namuslu adamları ile yapılan bir konuşmadır" Karaaliğlu, 1980: s. 40) der.

Eğitimin ve öğretimin temelinde okuma yatmaktadır. İyi okuyamayan ve okuduğunu tam olarak kavrayamayan bir öğrencinin başarılı eğitim ve öğretim olması beklenemez. Bunun içindir ki dil eğitimi ve öğretiminde okuma alışkanlık ve zevki sağlam temellere dayandırmak okumayı özendirici eğitim-öğretim metod ve tekniklerini çocuğa göre öğretim ortamında yerinde seçerek iyi kullanmak mecburiyeti vardır.

Zira temeli ilkokul yıllarında atılan programlı ana dil eğitim-öğretiminin esas unsurların başında okuma gelmektedir "Okuma genel anlamıyla yazılı dilin anlamının kavraması eylemidir. Bu özelliği ile okuma öğretimi dil öğretiminin bu bölümünü oluşturur. Okuma öğretiminde çocuk aynı zamanda dil yeteneğini de geliştirir (Çelenk, 1992:369).

4- Dilin Hayatımızdaki Yeri ve Türkçe

Dil, özellikle insana has bir yetenektir. Ruhsal olayları ve akıldan geçen, düşünce ve duyguları insanın yaşantısı haline geliren ve bu hayatı da başkaları ile paylaştıran, anlaştıran dildir. Dil insanı tek başına yaşamaktan kurtarıp topluluk ve millet olmasını sağlayan yegane canlı bir vasıtaadır.

Dil, bir insan şahsının şuuru ile doğrudan alakalıdır. Maddi ve manevi hayatına direk etki eder. İnsanın manevi hayatının huzur içerisinde olması, bütün bilgilerin dil vasıtasıyla hayata intikal etmesine bağlıdır.

Uygur, dilin hayatımızdaki gücünü şöyle ifade eder. Kimse bile bile dilin gücünü inkar edemez, inkar ederse her şeyden önce kendine eder. Dile saygısızlık insanın kendi özgüne saygısızlıktır. Dilin öcü uğradığı saygısızlıkla oranlıdır. Söylediğine dikkat etmeyen, kelimeleri tartarak kullanmayan, dil gerçeklerine aldırmayan, dil başıbozukluğu alışkanlık haline getiren bir insan, zararın her türlüşünü göze almalıdır. Hatta kendi canıyla ödeyebilir (Uygur, 1989:20). Yunus Emre'de bir beyitinde;

"Söz ola kestire başı

Söz ola ağulu aşı"

mısralarıyla sözün insan hayatındaki önemini anlatmaktadır.

Geçmişten günümüze kadar, insanları etkilemiş, toplumları peşinden sü-

rüklemiş liderler, hatipler, sanatkârlar, şair ve yazarların çoğunluğu dili hayatlarında mükemmel olarak kullanmışlardır. Konfüçyüs'a sormuşlar, Bir milletin tüm yönetimi sana bırakılsaydı ilkin ve yapardın? İkin dilini düzeltirdim. Zira dil düzgün olmayınca, söylenen söylenmek istenen değildir, söylenen söylenmek istenen olmayınca yapılması gereken yapılmadan kalır; yapılması gereken yapılmadan kalınca, törelerle sanatlar geriler; törelerle sanatlar gerileyince de adalet yoldan çıkar; adalet yoldan çıkınca halk çaresizlik içinde kalır. İşte bundan sonra söylenmesi gereken başıboş bırakılmaz. Bu her şeyden önemlidir (Karaalioğlu, 1980:15).

İnsan hayatının olduğu gibi millet hayatında düzenli ve rahat bir şekilde sürmesi dil ile olur. Çünkü dil sadece kuru bir anlaşma vasıtası değil, hayatın temelini teşkil eder. Bütün beşeri münasebetler dile dayanmaktadır.

Sevük, dil davası adlı makalesinde şu güzel cümleyi söylemiştir. Dilden daha aziz neyimiz var ki, ona hizmet etmekten daha yüksek bir zevkiniz olsun (Sevük, 1949: 43).

Kendi diline hizmet eden milletler tarihte hep var olmuşlardır. Türk Dili'nde insanlık tarihi kadar eski ve yaşayan bir dildir. Dünyanın sayılı zengin kültür dilleri arasında yerini olmaktadır.

"Türk Dili dünya dilleri arasında Ural-Altay dil ailesinin Altay koluna bağlı bulunan Türkçe; sondan ekli ve çekimli diller grubuna girer" (Banguoğlu, 1990:12). Türkçe'nin kelime çatısı Kök+Yapım eki+çekim eki halindedir. Türk Milleti, Türk Dilinin muhafazakâr ve sağlam bünyesi sayesinde insanlık medeniyet ve kültür hayatında var olma mücadelesini yazılı ve sözlü eserler vererek en güzel biçimde sürdürmüşlerdir.

"Türkçe'nin yazı dili haline gelmesi Yeni-Sey ve Orhun Kitabeleri ile başlar" (Turan, 1980:99) "Türkçe, VI. yy. başlarında devlet kuran Köktürklerin dili olarak Türk adı ile birlikte tarih alanına girmiş sayılır. Türkçe'nin en eski örneklerini VII. yy. ortalarından başlayarak Yenisey, Orhun ve Talas bölgelerinde dikilmiş kitabeler üzerinde, mezar taşları üzerinde ve başka kitabelerde buluyoruz." (Banguoğlu, 1990:14). Dil; milletin müşterek, hafızasıdır. Bütün hissiyat dil de toplanmıştır. Kişi ve millet şahsiyetinin hayata yansımaları dil ile olur. Millet hayatını düzenleyen kanunlar, töreler,

gelenekler, görenekler, hisler ve düşünceler dil vasıtasıyla ecdad yadigarı olarak kuşaktan kuşağa aktarılmıştır. Dilde, yaşanan canlı bir hayatın tüm izlerini görmek mümkündür. Çünkü insanoğlu nasıl hayatını sürdürürse öyle düşünür. İnsan bildiği şeyleri yaşar ona göre hayatını düzenler onu konuşur. İnsanda ne kadar düşünceler varsa o kadar da kelimeler ve kavramlar vardır. Bilmediğimiz şeyleri isimlendiremeyiz.

Dilin hayatın akışı içerisinde kullanımında ortaya çıkan hatalar insanların hayatlarında ne büyük felaketlere neden olduğu bilinmektedir. Tıpkı insanoğlu gibi milletlerin hayatı da böyledir.

Dili mükemmel kullanan insanlar hayatları boyunca hep zaferler kazanmışlardır. Hayatları başarılarla doludur. Banarlı, dilin kullanımı ile ilgili tarihten örnekler vererek dilin büyüleyici ve coşturucu güzelliğini vurgulamıştır. "Tarihte; Bu denizler, bu ırmaklar bize yetmez! Daha deniz, daha ırmak istiyoruz! Yurdumuzu öylesine büyütelim ki gök kubbesi ana çadır, güneş de bayrak olsun! diyen Oğuz Han; yine böyle bir hitâbeyle, kendisine isyân etmiş bir orduya çaldıran gibi zafer kazandıran Yavuz Sultan Selim ve daha nice cihangirler, bu tarihi zaferlerini söz söyleyişlerindeki inandırıcı lisâna borçludurlar" (Banarlı, 1988:7).

Dile hizmet etmenin büyük bir şeref olduğunu belirten Banarlı, yine bunu şu cümleleriyle açıklamıştır. "Şu fani dünya saâdetleri içinde hiç bir şey, aziz Türk çocuklarına Türk dilini öğretmek kadar güzel hizmet değildir (1988:5)'der.

Yahya Kemal'de her halk kendi ikliminin lisanını söyler, (Banarlı, 1988: s. 7) ifadeleriyle dilin milletin karakterini ve hayatlarının devamını sağlayan ana çizgi olduğunu vurgulamıştır. Yine başka bir Türk Dili âşığı olan Halit Ziya Uşaklıgil, Birinci Türk Dil Kurultayında; "Ben, Türkçenin ezeli bir âşığıyım", (I. Türk Dil Kurultayı) sözleriyle Türkçeye olan sevgisini belirtmiştir.

5- Dil Kültür ve Medeniyet İlişkileri

Dil olmasa düşünce ve duygu da gelişmezdi. İnsan topluluğu ilerlemez, bir medeniyet kuramazdı. Yine kişi oğluna vergi olan din hayatı ile sanat hayatı da dil temeli üzerine kurulmuştur (Banguoğlu, 1990:10).

Milletlerin tarihini, ruhsal düşüncelerini ve karakteristik özelliklerini dilleri sayesinde öğreniriz. Hatta tarih yazının icadı ile başlar diyoruz. Tarihi olaylar yazılı ve

sözlü belgeler halinde günümüze kadar ulaşır ve gelecek nesillere aktarılır. Her şey ilim, kültür, medeniyet, duygu ve düşünceler dilin kelime, mefhum ve kavramlarından beraklaşarak kalıplar halinde doğar, canlanır, yayılır ve yaşarlar.

"İnsan yaşadığı çevre içinde toplumsal olgunluğa ulaşır yada kültürlenme sonucu değişik kültürleri tanır,sa, kültürü genişler ve zenginleşir. Hoş görü kazanır (Köknel, 1985:71). O halde "Kültür: Bir toplumun yaşama biçimi, maddi ve manevi değerlerinin tümü, insanoğlunun yaptıklarının hepsine birden kültür denir (Güvenç, 1994; 27). Cemil Meriç'te kültürü şöyle tarif etmiştir. "Her türlü insan faaliyetlerini kucaklayan fikri, hissi, hareki her faaliyeti içeren her şeyden önce yaşanan bir eylem, az veya çok kalıplaşan düşünüş, duyuş ve davranış tarzlarıdır (Meriç, 1986:44).

Bir insanın olgunluğunu konuşmalarındaki kelime, kavram ve mefhumlarının anlam yüklülüğüne, tutarlılığına göre değerlendiririz. Bir milletin olgunluğunu da sözlü ve yazılı edebiyatlarına, kültür ve medeniyetlerine baktığımızda görebiliriz. Onların felsefelerini, yaşayışlarını, savaşlarını önemli kararlarını, buluşlarını dilleri sayesinde öğrenebiliriz. Çünkü Kültür ve medeniyet bütün özellikleriyle dilde gizlidir. Dil, Kültürün ve medeniyetin yazılı ve sözlü söylemidir.

"Bir değil bir çok kültürler vardır dünyada; değerce birbirine eşit kültürler. Her büyük kültür tektir ve her alanda kendi dilini konuşur. Her kültürün kendine göre bir medeniyeti vardır" (Meriç, 1979:97). İnsanlık tarihi incelendiği zaman en büyük ve en güçlü kültür ve medeniyetlerin zengin bir dile sahip oldukları görülmektedir. Mesela; Roma medeniyeti, Avrupa medeniyeti, İslam medeniyeti, Osmanlı medeniyeti gibi.

Güvenç'te dili, kültürel muhtevanın bir ansiklopedisi, hazinesi yada sözlüğü gibi görmektedir. Kültürel miras ancak dil aracılığı ile yeni nesillere aktarılır. İnsanlar arası ilişkiler gibi kurumlar ve toplumlar arası ilişkiler, kişilerle kurulum, dille sürdürülür (1978) diyerek dil kültür-medeniyet ilişkilerinin boyutunu ortaya koymaktadır.

"Kelimeler ve cümleler kültürümüzün yapı taşları gibidirler onlarda tarihin izleri ve manaları gizlidir. Ezelimiz o kelime ve cümleler üzerine kurulmuştur" (Sevk, 1949: 43). Dolayısıyla sözlü ve yazılı eserler geçmişten geleceğe milleti müşterek duygu ve

düşüncelerde birleştiren harç gibidirler. Hacıeminoğlu, Kültürün taşıyıcısı olan dil hakkında şöyle demiştir: "Biz Dede Korkut hikayelerini, Yunus ilahilerini, Ahmet Yesevi'nin hikayelerini ancak bu dil aracılığıyla okuyabilmekteyiz. Aşıkpaşaoğlu tarihinden, Kerem ile Aslı hikayelerine, Mevlitten, Yahya Kemal'in şiirlerine ve Ziya Gökalp'in makalelerine kadar her çeşit edebiyat ve kültür eserleri bu dil ile yazılmıştır. Dil korunmazsa, her şeyden önce milli tarihimize aramızdaki köprüyü yıkmış oluruz. Kendi klasiklerimizi okuyamaz hale getiriz. Yetişen nesiller ancak yirmi yıl öncesine ait kitapları okuyabilen köksüz insanlar derecesine düşerler (1977:10) diye kaygılarını açıklamıştır. Gerçekten de bu günkü nesil İstiklal Marşı'nın Kelime ve kavramlarını anlayamaz hale gelmiştir. Çünkü dil de sürekli ve bazen de kasıtlı erezyonlar olmuş ve olmaktadır. Bu da kültürümüzün erezyonu demektir. Dil ve Kültür gelişip zenginleşebilir fakat kendini yiyerek ve bitirerek zenginleşme olmaz. Olsa olsa bu bir değişimdir ve hafızaların geçmişi hatırlayamamasıdır.

Kendi Kültür ve medeniyetlerine sahip çıkan milletler, dillerini başka dillerin erezyonundan ve istilalarından korumak için tedbirler almışlardır. Dünya edebiyatına baktığımız zaman kendi dil özelliklerini koruyan milletlerin klasik eserlerini yeni yetişen nesillerinin dahi zorlanmadan okuyabilmektedirler. Zira, Shakespeare, Hugo, Goethe ve Dostoyevski'nin eserleri hala kendi milletleri tarafından rahatça okunabilmektedir.

6- Türkçe Öğretimine Genel Bir Bakış

Türkçe öğretimi tanzimat dönemiyle başlamış ve Cumhuriyet döneminde de 430 sayılı ve 3 Mart 1925 tarihli Tevhid-i Tedrisat Kanunu ile eğitim ve bilim dili olarak kabul edilmiştir.

Latin harflerinin 1928 yılında kabulü ile bugünkü Türkçe öğretiminin temeli atılmıştır. Bir yıl sonrada 1929 yılında yeni bir Türkçe programı geliştirilmiştir. Takip edilecek yöntem konusunda açıklamalar yapılmıştır. 1945 yılında program ve ders kitapları konusunda çalışmalar yapılmış, ilkököl ve ortaoköl düzeylerinin birbirini tamamlamasına önem verilmiştir. Bugünkü Türkçe programının temelleri 1957 yılında hazırlanan program oluşturmuştur. Ancak 1962 yılında hazırlık çalışmalarına başlanıp 1968 yılına kadar tamamlanan ilkököl programı yürürlüğe girmiştir. 1968 ilkököl

Türkçe programı 1981 yılına kadar uygulanmıştır. 14.6.1973 tarihinde 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu ile ilköğretim (zorunlu eğitim) 8 yıla çıkarılması kararlaştırılmıştır.

Bugün ilkokullarda okutulan Türkçe dersinin programı Millî Eğitim Bakanlığı Talim Terbiye Kurulunun 22.9.1981 tarih ve 172 sayılı kararıyla kabul edilmiştir. 26.9.1981 tarih ve 2098 sayılı cilt 44 Tebliğler Dergisinde Temel Eğitim okulları Türkçe eğitim programı olarak yayınlanmıştır.

Türkçe programı; Genel ve Özel amaçlar, öğrencilere kazandırılacak davranışlar, Metod ve yöntem, araç-gereçler, ölçme ve değerlendirme boyutlarından oluşmaktadır. Türkçe dil öğretiminin temeli olarak dört esas kabul edilmiştir. Bunlar; 1) Dinleme-İzleme Tekniği, 2) Okuma Tekniği, 3) Anlama-Anlatma Tekniği, 4) Yazma Tekniği bakımından bölümlere ayrılmıştır.

7- Türkçe Programları, Öğretimi, Yöntemi, Değerlendirme, Planlama, Uygulama Durumları

Eğitimin amacı, insanı, mükemmel düzeyde geliştirmek ve toplumun istediği hedefler doğrultusunda yetiştirmektir. Eğitimde devamlılık esastır. Bütün bir hayat boyu sürer. Daima yeni istek ve ihtiyaçlardan dolayı değişkenlik ve zenginlik arz eder.

Toplumlar, çağımızın hızla değişen hayat şartlarına uyum sağlayabilecek ve hem kendi kişiliğini geliştirecek, hem de milletin kalkınmasına katkıda bulunabilecek insanları, kendi dünya görüşleri doğrultusunda yetiştirmek için eğitim programları hazırlarlar. İlk önce Millet ihtiyaçlardan doğan hedefler tesbit edilir.

Hedef: yetiştirdiğimiz insanda bulunmasını uygun gördüğünüz, eğitim yoluyla kazandırılabilir nitelikteki istenilen özelliklerdir (Demirel, 1933:49). Belirlenmiş bütün bu özellikler planlı ve programlı olarak yaşantılara dönüştürülmeye çalışılır.

Program; Kişide gözlenenmesi kararlaştırılan hedefleri, bunları gerçekleştirebilecek düzenli eğitim ve sınav durumlarını içeren bir bütün olarak tanımlanır. Program şu beş öğeden oluşabilir;

- 1) Kişide bulunması istenilen özellikler, yani hedefler,

2) Hedeflerin göstergesi olan davranışlar,

3) Muhteva (içerik) ve konunun anahtarları yani üniteler,

4) Her davranışı, öğrencilerin herbirine kazandıracak eğitim durumları,

5) Her davranışı, her bir öğrencinin kazanıp kazanmadığını, kazandıysa ne derecede kazandığını yoklayan sınav durumlarıdır (Sönmez, 191;7-8).

Bütün bu faaliyetlerin uygulanabilmesi için etkili öğretim programlarının hazırlanması gerekmektedir. Kuzgun'da, öğretim programlarının niteliğini şöyle açıklamıştır. "Öğrencide geliştirilmek istenen davranışların tümünü teşkil etmeli, toplumun şartları ve beklentileri yani toplumda geçerli dünya görüşünü, insan anlayışını ve öğrenme psikolojisinin verilerini dikkate alınmalıdır (Kuzgun, 1992: 199).

Günümüzde genellikle ülkeler eğitim politikalarını uygulamaya dönüştürme amacı olan programların geliştirilmesine önem vermektedirler. "Program geliştirme; Düzenlenmiş programın uygulamada araştırma yoluyla geliştirilmesine denir" (Varış, 1988:22). Programlar ilköğretim okullarındaki eğitim-öğretim faaliyetleri açısından son derece hassas bir özellik taşır. Çünkü çağımızın çocuğu hızlı bir gelişim içerisinde. Gelişen teknoloji, eğitimde bilgisayar dönemini başlatmıştır. "Programlı öğretimler sayesinde; öğrenci dikkatini toparlayabilmektedir. Programı değişik şekillerde kullanabilme ve tek başına öğrenebilmede hızla ilerleme imkanına kavuşmuştur. Ayrıca programlı öğretimde amaçların davranışsal olarak belirlenmesi, öğrenme-öğretme süreçlerini mühendisleştirmektedir" (Alkan ve Teker, 1992:36-37). Bilgisayar eğitimi, disiplinli, planlı çalışma öğrenmeyi kolaylaştırmıştır.

Ercan "İlkokul seviyesindeki eğitim-öğretim programların ve yürütülen faaliyetlerin tüm eksenini, çocuk ve onun kişiliğine göre olmalıdır (Ercan, 1990:7). der. Alıcıgüzel'de; ilkokulda gerek program, gerekse öğretim yönünden birinci planda çocuğa bilgi aktarma amacından vazgeçilmeli, çocuğun ve onun içinde bulunduğu toplumun yaşantısını iyileştirici bir program ve öğretim düzenlemesine geçilmelidir (Alıcıgüzel, 1975:143) diyerek ilkokuldaki programların çocuk merkezli olması gerektiğini açıklamaktadır.

Eğitim ve öğretim programlarının verimliliği sadece teorideki yeterliliğine bağlı

değildir. Programlardan yüksek verim (başarı) elde etmek için uygulamanın çok iyi olması gerekir. Program uygulama mükemmel bir planlamayı ister. Program uygulanması planlanırken öğrencilerin, ferdi farklılıklarına, ortak özelliklerine, grup içi ve gruplar arası ilişkilerine, sınıf atmosferine önem vermek lazımdır. Yaptığımız bu çabaların iyi sonucunu alabilmemiz için aksaklıkların ve problemlerin ne, nasıl ve nereden kaynaklandığını bilmekle mümkündür. Bunuda uyguladığımız programları değerlendirerek bulabiliriz. Erden, program değerlendirmeyi şu şekilde açıklamaktadır. "Değerlendirme faaliyeti amaçlara ulaşma derecesini tayin eder. Değerlendirme sonucu hedefler, muhteva ve yöntemler yeniden gözden geçirilir. Değerlendirme: Gözlem ve çeşitli ölçme araçları ile eğitim programlarının faydalılığı hakkında veri toplama, elde edilen verileri programın etkililiğinin işaretçileri olan kriterlerle karşılaştırılıp yorumlama ve karar verme sürecidir (Erdem, 1993:9).

Eğitim sistemlerini uygulamaya dönüşmesini sağlayan eğitim programlarıdır. Eğitim programları rastgele hazırlanmaz ve geliştirilmez. İlmî verilerine dayandırılmak zorundadır. Çünkü eğitimde bir devreyi kaybetmek 25 yılı kaybetmek gibidir. Zira bir insan eğitimi ve ondan faydalanma ancak 25 yıl eğitim-öğretim hizmet görmesiyle mümkündür. Bundan dolayıdır ki eğitime yatırılan sermaye kalkınmaya yatırılmış demektir. Programları daha verimli hale getirmek için uygulanan programların eğitim-öğretim faaliyetlerinin değerlendirilmesine bağlıdır. Programdaki öğrenme-öğretme faaliyetlerinin bir sonuca ulaşması içinde;

- 1) İyi hazırlanmış bir öğretim programının bulunması
- 2) Bu programın yararlı bir öğretim hizmeti ile uygulamaya konması,
- 3) Öğrenme-öğretme sürecinin yakından izlenerek görülebilecek tüm aksaklıkların anında düzeltilmesi gerekir (Özçelik, 1992:3). Eğitim ve öğretim programlarının esası öğrenci davranışlarını, belirtilen hedefler doğrultusunda gerçekleştirmektir.

Öğretim faaliyetleri sırasında öğrencinin başarısını etkileyen pek çok değişken vardır. Bunlardan başlıcaları:

- 1) Öğretmenin öğretmenlik davranışları,

2) Öğrencilerin öğretim programı doğrultusunda gerçekleştirdiği sınıf içi ve sınıf dışı faaliyetler,

3) Öğrencilerin programın başında sahip oldukları zihin ve moral özellikleri,

4) Kullanılan öğretim yöntem ve tekniklerdir (Erden, 1993:30).

Uygulanan bir eğitim programındaki öğrenme-öğretmedeki; "Eğitim faaliyetlerinin başarılı olup olmadığının başarılı ise ne derecede ve hangi öğrencileri için başarılı olduğunun bilinmesi istenir. Eğitim işlemi devam ederken, başarısızlığın ve başarısız öğrencilerin erken tanınması, önlem alınmasını kolaylaştırır. Başarı derecesinin bilinmesi ve başarısızlık hallerinin ortaya çıkarılması, ileride girilecek benzer eğitim faaliyetlerinin daha gerçekçi esaslarla planlanmasına yardım eder" (Turgut, 1988:1). Tüm bu faaliyetlerin bilinmesi, değerlendirilmesi ve çözüm yollarının geliştirilerek aksaklıkların anında giderilmesi açık bir eğitim sisteminin getirdiği denetleme aracılığıyla gerçekleştirilir. M.E.B. Denetleme yönergeninde ders denetimlerinden bahsedilerek, "Öğretmenin, öğretim programını ve yıllık ders planlarını ne dereceye kadar uygulamış olduğu, soru düzenlemedeki yeterliği, yaptığı yazılı yoklamalar, verdiği öğrenci ödevleri ve bunları düzeltmedeki dikkatli bilgi, beceri, düzeyi, öğrencileri kişisel çalışmalara yöneltmede gösterdiği başarısı, okul içi ve dışı faaliyetleri ile davranışları da incelenip değerlendirilir" (M.E.B. Denetleme Devamlı Yönergesi Mad:15). Eğitim ve öğretim programlarının uygulayıcıları okul yöneticileri ve öğretmenlerdir. Öğretmen, sistemin anahtarı ve rehberidir.

"Bir okul ancak içindeki öğretmenler kadar iyidir". Sözü bir realitedir. Öğretmenin en önemli vasfı, ahlaki yapısı, öğretmenlik formasyon bilgisine sahip olması v.b. gibi özellikleridir.

Muşta, öğretmen niteliği ve eğitim başlıklı yazısında Zernuci, Rousseou, Pestalozzi, Kerschensteiner gibi düşünürlerin öğretmenin nasıl olması gerektiği konusundaki fikirleri ve düşüncelerini karşılaştırmıştır. Öğretmen eğitimin çok önemli olduğunu vurgulayarak teklifler getirmiştir. Bunlardan bazıları, "Öğretmen tek kaynaktan yetiştirilmeli, Eğitim Fakülteleri bu kaynaktan ve diğer orta öğretim kurumlarından seçimle gelen öğrencileri almalı gibi" (Muşta 1992: 148). Öğretmen yaşadığı toplumun

kültürü ile donatılmalıdır. Türk Dilini mükemmel bilip, konuşması ve de Türkçeyi sanat öğretir gibi, öğrencinin ruhunu okşayıcı ve coşturucu bir yöntemle öğretmesi lazımdır. Eğitim ve öğretim programlarındaki hedefleri, öğrenci davranışlarına dönüştüren, öğrenme-öğretme hizmetlerini sunan, programları uygulayan ve sonucunda elde edilen ürünü değerlendiren ve değerlendirmenizi sağlayan denetleme ve gelişmelerle ilgili bilgiler aldığımız ve görüşlerine başvurduğumuz sistemi uygulayan başarı ve başarısızlık düzeylerinin bir numaralı kişisi öğretmendir.

Eğitim-öğretim programlarının hayata geçirilmesinde sadece öğretmen faktörü yeterli değildir. Bundan başka program uygulamaları esnasında; kullanılan ders kitapları, kaynak kitapları, metot ve teknikler, eğitim teknolojisinin göze ve kulağa hitap edici gereçleri, eğitim ortamı vb. önemli hususlar vardır. Bunların nasıl organize edilip, öğrencinin dikkatini ders üzerine nasıl çekerek, uygulanacağı sağlayan, eğitim-öğretim metod ve yöntemleridir.

Yöntem: Sınıfta eğitim faaliyetlerine yön veren bilgi rezervi ve kısaca öğretim yoludur (Bilen, 1990:6). Öğretme ise; öğrenmeyi gerçekleştirmek için yapılan faaliyetlerin tümüdür (Büyükkaragöz, 1994:28).

Bir toplumun eğitim hedeflerinin genelden özele, somuttan soyuta doğru şöyle sıralandığı görülmektedir. "Eğitimin genel hedefleri, belli bir okul tipinin hedefleri, belli bir dersin hedefleri, belli bir derseki konunun ya da ünitenin hedefleri, ders ve ünitenin hedeflerine "özel hedefler" denilmektedir" (Tekin, 1980:7). "Bir dersle ilgili öğrenme-öğretme sürecinden istenen ürünlerin tam olarak alınabilmesi için hem bu dersin öğretim programının iyi hazırlanmış olması hem de bu programın tüm öğrenciler için etkili bir öğretim hizmetiyle işletilmesi gerekir" (Özçelik, 1972:5). Eğitim-öğretim hizmetlerinin iyi ve her öğrenci için anlaşılır olabilmesi, Türkçe ders programının (Türk-Dilinin) çok iyi yeterlilikte ve tam uygulanabilmesine bağlıdır. Çünkü Eğitim-öğretim dilimiz Türkçe (anadil)dir.

Öğrencinin ana dilini çok iyi kullanabilmesi, onun ilkokuldan başlayarak, iyi bir Türkçe öğretimi görmüş olmasına bağlıdır. "Öğrenmenin oluşması etkili bir iletişimin varlığına, etkili bir iletişimin varlığı ise, öğretim dilini etkili biçimde kullanabilmeye

bağlıdır" (Tekin, 1980:21). Daha ilkököl yıllarından itibaren kazandırılmak istenen anlama, anlatma, okuma, yazma becerileri kişinin hayatı boyunca göreceği eğitim-öğretimin temelini oluşturmaktadır. Eğilim ve öğretim faaliyetlerinin bütünü içinde ve tüm öğrenme ve öğretmelerin ön şartı, iyi bir anadil öğretimi programının dolayısıyla da Türkçe programının mükemmel derecede yeterli ve uygulanabilme düzeyine sahip özellikte olması gerekir.

Yürürlükte olan ilkököl Türkçe programı 1,2,3. sınıflarda Türkçe derslerini değil, Türkçe'nin kazandırılması ve geliştirilmesi çabalarını kapsar. Bu çalışmalar sınıf düzeyine, sınıfların seviye gruplarına göre, tüm öğretim çalışmalarını kapsayacak biçimde geliştirilir. İlk üç sınıfta konuşma ve yazı diliyle ilgili alıştırmalar çocukların dil becerilerini besleyerek geliştirmek amacını güder. Bu devrede dilbilgisi alıştırmalarının amacı çocukların Türkçe'nin kullanımını öğrenerek dil biçimleriyle anlam arasındaki ilişkileri kavrayacaklar; sağlam anlatımın ne olduğunu seçecekler ve dili kullanmada güven kazanacaklardır (İlkokul Programı 1988;153). 4 ve 5. sınıftaki Türkçe öğretimi de bu ilk üç sınıftaki Türkçe öğretimine dayandırılarak, birbirini tamamlamaktadır. II. devrede, belli başlı dil kurallarını sezdirip bilinçli olarak dili kullandırma, Türkçe'nin ses uyumlarını, cümlenin yapısını, kelimenin yapısını vb. özellikleri kapsamaktadır.

Türkçe bir bilgi dersi değil, bir ifade ve beceri dersidir. Öğrencinin zihin ve ruh gelişmelerinde iyi bir ana dil öğretiminin rolü, başka hiç bir dersle ölçülemeyecek kadar büyüktür. Türkçe dersleri öğrencinin:

- a) Millî kültürümüzün değerli eserleri ile karşılaşmasını sağlayarak, millî şuurunu ve millî coşkusu;
- b) Dilbilgisi öğrenimindeki ayrıntıları inceleyerek, kuralı sezme ve kurala varma çalışmalarını fikir yürütmesini;
- c) Güzel metinlerin zevkini tadarak, duygusunu ve Türk Dili'ne olan sevgisini;
- d) Türlü metin incelemeleriyle doğru karar verme yeteneğini;
- e) Okuma ve özellikle yazma çalışmalarını düşünme gücünü;
- f) Söz ve yazıyla anlatım konusundaki çalışmalarla da, güzel konuşma ve

yazma alışkanlığını geliştirecektir (İlkokul programı, 1988:207).

Görülüyor ki Türkçe dersi öğrencinin hayatı boyunca kişiliğini, düşünce yapısının şekillenmesini, Millî şuurunu ve inançlarının temelini oluşturan nitelikte bir derstir. Anlama ve Okuma Türkçe dersinin temelini oluşturur. Hızlı okuyan, okuduğunu anlamlı okuyan, duygu ve düşüncelerini tam olarak yazılı ve sözlü biçimde anlatabilen, başkalarının da duygu ve düşüncelerini anlayıp, değerlendirebilen, millî kültürü benimseyip, geliştirmeye çalışan insanlar yetiştirebilmek, ancak iyi bir Türkçe (ders) programları ve hedeflerinin gerçekleştirilmesi ile mümkündür.

İlkokul Türkçe programları uygulanırken çevrenin şartları ve çocuğun anlayış düzenini tesbit etmek ve programları bu tesbitin ışığı altında gözden geçirerek planlayıp, buna göre de seçilen iyi bir yöntemle uygulamak daha gerçekçi bir yaklaşımdır. Çünkü dil öğretimi bir sevgi eğitimidir.

Türkçe öğretiminde çocuğun derin ihtiyaçları istekleri, merakı, afacanlığı, çocuksu duyguları, hayalleri, beklentileri, yaşadığı aile ortamı, ve çevresi göz önünde tutulmalıdır. Psikolojik bir kuralda "Elkinlik daima bir ihtiyaç tarafından uyandırılır" ilkesidir. Türkçe öğretiminde yöntem olarak motivasyon önemli bir vasıttır. Firengize göre, motivasyonun tam ve mükemmel verimini sağlamada dört safha vardır; "Ders öncesi, ders başı, ders boyu, ders sonrasıdır. Türkçe öğretmeni, konunun işlenmesinden sonra Türkçe dersinin sonlarında yeterli zaman ayırarak, öğrencileri işlenecek yeni konuya hazırlanabilmeleri için ödüllendirmeli ve metinleri örnek okumalıdır. (Örnek okuma Türkçenin fonetik yapısını kavratmada önemlidir) Dersin faydalarına dikkat çekmeli, öğrencinin inceleme, gözlemi, derleme, okuma, mülakat yapma vb. gibi ödevlerini içten gelen bir şevkle hazırlanması lazımdır. Aksi takdirde, "hazırlıksız bir ders asla verimli olmaz" kuralı işleyecektir. Ders sonrası motivasyonu "tekrar ve süreklilik" ilkeleri doğrultusunda kazanılan bilgi ve becerilerin eğitim faaliyetlerine yansıtılması, çalışmalarına dönüştürülmelidir" (1988:106).

Türkçe öğretiminde önemli yaklaşımlardan bir tanesi de oyundur. Yani drammatizasyon yöntemidir. "Drammatizasyon yöntemi, bir duygu ve düşüncenin, hareket, mimik, jest ve sözle anlatılmasıdır. Kısaca yaşantıya dönüştürülmesidir Türkçe öğ-

retiminde dramatizasyon iki türlü yapılır. 1) Oyun metni olmadan, yani metne bağlı olmadan; öğrencinin okuduğu, gördüğü veya dinlediği şeylerden anladığını yorumlamasıdır. 2) Oyun metni ile, yani metnin canlandırılması, kitaptaki metni karşılıklı okumaktan başlanır (Kavçar, 1988:84-85). Türkçe her şeyden önce bir anlama ve anlatma dersidir.

Dramatizasyon yönteminde çocuk gelecekteki üstleneceği karakter rollerini tanır. Kişiliğini, duygu ve düşüncelerini o rolde yaparak yaşayarak hissederek geliştirir. Türkçe öğretiminde kullanılan dramatizasyon yöntemi ile çocuk kelimeleri doğru söylemeye, sözü, duygu ve düşünceye göre vurgulayıp, canlandırmaya, hareketlerini sözlerine göre ayarlamayı, topluluk karşısında serbest konuşmayı, istek ve ihtiyaçlarını iyi anlatabilmeyi öğrenir. Zaten Türkçe bir anlatım dersidir.

Çocuk ilköğretimdeki Türkçe derslerinde Türk Dilinin değişik durumlarında nasıl kullanılacağını öğrenir. Çocuğa dil öğretiminde tek bir yöntemin yeterli olmadığı bilinmektedir. Çocuğun psikolojik ve fiziksel gelişim düzeylerindeki isteklerine duyarlı olunması lazımdır. Bugünkü Türkçe öğretiminde bazı problemlerin olduğu bilinmektedir.

Beşir Göğüş, Türkçe öğretimindeki problemleri şöyle sıralamaktadır: a) "Okuyup anlama eğitimi, sınıf ve okul kitaplıklarının yetersizliği ve okullarda öğrenci sayısının çokluğu dolayısıyla, okuma kitaplarının dışına çıkılarak yeterince serbest okuma yaptırılmaması, b) Gene kalabalık dolayısıyla sözlü ve yazılı anlatım alanında her öğrenciye yeterince alıştırmaya ve ödev yaptırılmaması; c) Dilbilgisi dersine verilen önemin bazı sınıflarda az, bazı sınıflarda gereğinden çok olduğu; verilen bilgilerin de anlama, özellikle anlatım yeteneğinin gelişmesine yardımcı olacak, uygulamalı bir nitelik taşımadığını (1988:17) söylemiştir.

Dili kullanmanın, dil gelişiminin zihni gelişime etki ettiği bilinmektedir. Doğru düşünmenin, tam bir kişilik sahibi olmanın eleştirici, yapıcı, üretici ve ilmi yönden gelişmenin sırrı Türkçe öğretimindeki başarıda yatmaktadır. Aksi takdirde istediğimiz nitelikteki insan gücünü yetiştiremeyiz. İlkokul Türkçe programları genel amaçlarında yetiştireceğimiz insandaki temel vasıfların hedefler halinde sıralandığını görmekteyiz.

8- Türkçe Eğitim Programlarının Genel Amaçları

İlkokullardaki Türkçe öğretimin amacı Milli Eğitimin genel amaçlarına ve temel ilkelerine uygun olarak hazırlanmıştır.

1) Öğrencilere, görüp izlediklerini, dinlediklerini, okuduklarını, tam ve doğru olarak anlama gücü kazandırmak,

2) Onlara, görüp izlediklerini, dinlediklerini, okuduklarını, incelediklerini ve düşündüklerini, tasarladıklarını söz ya da yazı ile doğru ve amaca uygun olarak anlatma beceri ve alışkanlığını kazandırmak,

3) Öğrencilere Türk dilini sevdirmek, kurallarını sezdirmek, onları Türkçe'yi gelişim süreci içinde bilinçle, özenle ve güvenle kullanmaya yönelmek,

4) Onlara, dinleme, okuma alışkanlık ve zevkini kazandırmak, estetik duygularının gelişmesinde yardımcı olmak,

5) Türlü faaliyetlerle öğrencilerin kelime dağarcığını zenginleştirmek,

6) Onların, Milli duygusunu ve milli coşkusunu güçlendirmede kendi payına düşeni yapmak,

7) Sözlü ve yazılı Türk ve dünya kültür ürünleri yoluyla, Türk kültürünü tanıma ve kazanmalarında; Türk yurdunu ve milletini, doğayı, hayatı, insanlığı sevmelerinde yardımcı olmak,

8) Onlara, ilmi yönden eleştirci, doğru yapıcı ve üretici düşünme yollarını kazandırmada Türkçe dersinin payına düşeni gerçekleştirmektir (İlkokul Programı, 1988:203).

Görüldüğü gibi ilkokulda Türkçe öğretiminin başlıca amaçları, öğrencilere anlama gücü; anlatma becerisi, dinleme, okunma zevki ve alışkanlığı, dil sevgisi ve şurunun kazandırılması, kelime hazinelerinin zenginleştirilmesi, düşünme yollarının kazandırılması vb. gibi beceri ve alışkanlıklar vardır.

Türkçe dersi için belirlenen hedeflerin tam olarak gerçekleştirilmesi, dil öğretimi ile ilgili temel ilkelere uyulmasına bağlıdır. Ayrıca öğrencinin hazır bulunuşluluk seviyesi de önemlidir. Türkçe dersinde kullanılan metot ve teknikler bu önemi artırıcı

hususlardır.

Türkçe ders programının uygulanışı sırasında, eğitim durumu, planı yani konu alanı analizi, araç-gereçler ve kaynaklar, öğretme yöntemi ile öğretim hizmetlerinin niteliğini oluşturan ipucu, pekiştirme verme, öğrenci katılımını sağlama, değerlendirme yapma ve düzeltme sağlama, vb. (Bilen, 1990:12) gibi tüm faaliyetlerin planlanması, yürütülmesi ve değerlendirilmesi programın verimliliği açısından son derece önem taşımaktadır.

Clark ve Starr ise, Eğer bir davranışı yeterli düzeyde kullanamıyorsak, onu yeteri kadar bilmiyoruz demektir (Bilen, 1990). Biz bu çalışmalarımızın eksenini şu şekilde yoğunlaştırdık,

İlkokul Türkçe programlarının yeterliliği ve uygulama düzeylerinin değerlendirilmesi üzerine yaptığımız çalışmalarımız da;

1) Türkçe programlarının hedefleri ne derecede yeterli ve uygulanabilmektedir?

2) Öğrencilere, bu program vasıtasıyla istenilen davranışları, yani Türkçe dersinin başlıca amaçları olan, anlama, anlatma, dinleme okuma, yazma ve temel dilbilgisi kurallarını, dil sevgisi ve şuurunu, kelime hazinesini zenginleştirebilme beceri ve alışkanlıkları tam olarak kazandırılabilmişler mi?

3) Türkçe programının yeterlilik ve uygulanabilme düzeylerindeki temel aksaklıklar var mıdır? Varsa eksiklikler nelerdir?

4) Türkçe programının etkili bir iletişim (yani öğretim programı planlaması, değerlendirilmesi) gücü var mıdır? Sorularına cevaplar aradık.

Araştırma ile programı uygulayan ve değerlendiren yönetici ve öğretmenlerin Türkçe programının yeterliliği ve uygulanabilme düzeyleri hakkındaki görüşleri alınmış, geliştirecek programa fayda sağlayacağı umulmaktadır. Türkçe öğretimindeki eksikliklerin giderilmesi, yetiştireceğimiz nesillerin milli duygularını güçlendirecektir, Türk Dilini şuurla ve güvenle kullanacak, doğru düşünmeyi ve tam bir kişilik sahibi olmayı gerçekleştirilmesi hedeflemektedir.

İşte bu araştırma, Türkçe eğitim-öğretim programları ile ilgili problemleri çözmeye etkili olacak bulgular elde etme, teklifler getirme ve Türkçe programlarını daha geliştirme amacıyla yapılmıştır.

B- ARAŞTIRMANIN AMACI

Bu araştırmanın temel amacı, ilköğretim okulları I. kademedeki Türkçe programının yeterlilik ve uygulama düzeylerinin değerlendirilmesi ile programda yer alan hedeflerin ne derecede uygulanabildiğini belirlemek ve bunlarla ilgili meselelerin çözümüne yardımcı olacak bulgular elde etmek, teklifler getirmektir. Programın geliştirilmesine ve eğitim-öğretim anlayışının ne derece öğrenciye göre olduğunu belirlemek için aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır.

1- Türkçe programı öğrencilere; anlama, anlatma, okuma, yazma ve dilbilgisi kurallarını kazandırmada ne derecede yeterli ve uygulanabilmektedir?

2- Türkçe programı öğrencilere; Türk Dilini sevdirmede ve severek kullanımda ne derecede yeterli ve uygulanabilmektedir.

3- Türkçe programının yeterliliği konusunda görüş bildiren öğretmenlerin uygulanabilme durumu ile ilgili görüşleri ne düzeydedir?

4- Türkçe programı öğretim faaliyetleri (yani hedefleri) ne derecede gerçekleştirilmektedir? (Kalıcı öğrenci davranışlarına dönüştürülebilir mi?)

5- Öğretmenler Türkçe programını optimum düzeyde uygulayabilmeleri için yeterli derecede mesleki alan bilgisine sahip mi diler? Uygulama için öğrenci-çevre-okul durumları ne düzeydedir?

6- Türkçe programı muhteva olarak tam yeterli midir?

7- Türkçe programı uygulanabilme de tam gerçekleştirilebiliyor mu?

8- Türkçe programı dersinin işlenişinde kullanılan ders kitapları, metot ve teknikler, eğitim teknolojisi imkanları programın yeterlilik ve uygulanabilme düzeylerine ne derecede katkı sağlamaktadır?

C- ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ

Türkçe programı insanımızın birbirlerini tasada, sevinçle, duygu ve düşünce bazında ortak değerlerimizin oluşturulmasını sağlayandır. Milletimizin aynı kültürel dili konuşmasını ve asırlar boyunca geçmişten geleceğe milleti birbirine bağlayan bir anadili öğretimi programı olduğundan dolayı önemlidir.

Bu araştırmanın sonucunda elde edilecek bilgiler;

1- Öğrencilere temel dilbilgisi kurallarının kavratılması, dil sevgisi ve şurunun uyandırılmasında daha gerçekçi değerlendirmelerin yapılması için,

2- Türkçe programının uygulaması sırasında, faaliyetlerin planlanması, yürütülmesi ve değerlendirilmesi evrelerinde kullanılan öğretim, yöntem ve tekniklerin uygulamadaki başarı düzeylerinin ve eksikliklerinin daha gerçekçi bir yaklaşımla değerlendirilebilmesinde,

3- Mevcut durumun nasıl olduğunu, eksikliklerinin ne derece giderileceğine ışık tutulması açısından.

4- Türkçe programı hedeflerinin öğrenci davranışlarına dönüştürülmesi hususlarında yapılan eğitim ve öğretim faaliyetlerinin ders araç ve gereçlerinin kullanım açısından daha iyi değerlendirilebilmesi için önem arz etmektedir.

D- VARSAYIMLAR

Bu çalışmada aşağıdaki varsayımlardan hareket edilecektir.

1- Bu çalışmaya katılacakların anket sorularına verecekleri cevaplar doğru kabul edilecektir.

2- Yazılı kaynaklar yoluyla toplanan bilgilerin geçerli ve güvenilir olduğu varsayılmıştır.

3- Araştırma için seçilen örneklemin belirlenen sınırlar için evrenin tümünü temsil yeterliliğine sahip olduğu varsayılmıştır.

4- Yapılan istatistiksel işlemlerin geçerli ve güvenilir olacağı varsayılmıştır.

E- SINIRLILIKLAR

1- Araştırma Konya ili Merkez ilköğretim I. kademe (ilkokulları) okulları arasında belirlenecek ilk okullarla sınırlıdır.

2- Araştırma master tez yönetmeliğinin belirlediği süre ile sınırlıdır.

3- Literatür bakımından kaynakçada belirtilen kaynaklarla sınırlıdır.

4- Araştırma Konya ili merkez ilköğretim I. kademe okullarındaki öğretmen ve yöneticilerin anket sorularına verdikleri cevaplar ve kaynak kitaplarla sınırlıdır.

5- Araştırma, Okul Müdürü, Müdür Yardımcıları ve sınıf öğretmenlerinin değerlendirilmeleri ile sınırlıdır.

F- TANIMLAR

Eğitim: Bireyin davranışında kendi yaşantısı yoluyla ve kasıtlı olarak istenilen değişmeyi meydana getirme sürecidir (Ertürk 1993:12).

Süreç: Olayların zaman içinde belli bir gelişme göstererek sürüp gitmesidir (Oğuzhan 1993:138).

Hedefler: Yetiştirdiğimiz insanda bulunmasını uygun gördüğümüz, eğitim yoluyla kazandırılabilir nitelikte istenilen özelliklerdir (Demirel 1993:49).

Türkçe: Öğrencilere Türk Dilini doğru ve etkili bir biçimde kullanma alışkanlığı kazandırmak amacıyla, ilkokuldan başlayarak, bütün orta öğretim kurumları ile üniversitelerde okutulan derstir (Eğitim terimleri sözlüğü 1981:154).

Eğitim Programı: Bir eğitim kurumunun çocuklar, gençler ve yetişkinler için sağladığı, Milli Eğitimin ve kurumun amaçlarının gerçekleştirilmesine dönük tüm faaliyetlerini kapsar (Varış 1988:18).

Ders Programı: Bir disiplinin (dersin) amaç muhteva (içerik), öğretme-öğrenme süreçleri ve değerlendirmeden oluşan programdır (Büyükkaragöz 1994:184).

Öğretmen: Öğretmenlik mesleğinin gösterdiği öğrenimi yapmış ve belirli alan veya alanlarda öğrencilerin davranışlarında değişiklik meydana getirmekle görevli "eğitimci"dir (Taymaz, 1978; 10).

Program değerlendirme: Gözlem ve çeşitli ölçme araçları ile eğitim programlarının etkililiği hakkında veri toplama, elde edilen verileri programın etkililiğinin işaretçileri olan ölçütlerle karşılaştırıp yorumlama ve programın etkililiği hakkında karar verme sürecidir (Erden 1993:9).

Davranış: Öğrenme sürecinin son evresinde, kişide bir "görüş" ya da bir "tepki" olarak ortaya çıkan değişikliklerin tümüdür (Binbaşıoğlu 1991:3).

Öğrenim: Herhangi bir iş, sanat veya meslek için gerekli bilgi, beceri ve alışkanlıkların elde edilmesi amacıyla yapılan çalışmadır (Oğuzkan 1993:112).

Program: Belli bir çalışmanın amacını, bölümlerini, metodu ve sürecini gösteren plandır (Oğuzkan, 1993:123).

BÖLÜM - II

YÖNTEM

Bu bölümde "araştırma modeli", "evren ve örneklem", "Verilerin toplanması", "Verilerin Çözümü ve Yorumlanması", Süre ve Maliyet ile ilgili açıklamalara yer verilmiştir.

A- Araştırma Modeli

Bu araştırma "genel tarama" modeli içinde yürütülmüştür. Genel tarama modelleri: Çok sayıda elemandan oluşan bir evrende, evren hakkında genel bir yargıya varmak amacı ile, evrenin tümü ya da ondan alınacak bir grup, örnek ya da örneklem üzerinde yapılan tarama düzenlemeleridir (Karasar 1991, 79).

Bu araştırmada bu alanda yazılan literatür gözden geçirilmiştir. Araştırmada veri tekniği olarak "anket" kullanılmıştır. Anket soruları programın amaçları göz önünde tutularak hazırlanmıştır. Araştırmaya katılanların görüşleri, eğilimleri ve kişisel özellikleri anket yoluyla elde edilmiştir. Programın yeterliliği ve uygulanabilme düzeyleri karşılaştırılmıştır. Sonuçta bazı önerilere yer verilmiştir.

B- Evren ve Örneklem

Evren (population), araştırma sonuçlarının genellenmek istendiği elemanlar bütünüdür. İki türlü evren vardır.

Bu araştırmanın çalışma evrenini Konya ili merkezinde bulunan M.E.B.'liğine bağlı resmi ilköğretim okulları I. kademedeki çalışan öğretmenler ve yöneticiler oluşturmaktadır.

Evrenin büyük olması sebebiyle örneklem yoluna baş vurulmuştur.

Araştırma örneklemini, evrendeki seçilmiş ilköğretim okulları 1. kademedeki görevli öğretmen ve yöneticiler oluşturmaktadır (Tablo 1).

Tablo 1: Anket Uygulanan Grupların Sayısı

Gruplama	Verilen Anket Sayısı	Alınan Anket Sayısı	%
Okul Müdürü ve			
Müdür Yardımcısı	24	24	100
Sınıf Öğretmeni	185	175	94.5
Rehber Öğretmen	1	1	100
Toplam	210	200	98.2

Örnekleme giren toplam 225 kişiye anket verilmiştir. Bu anketlerin 200 tanesi tarafıma teslim edilmiştir. Dönen anketlerin oranı % 98.2 dir.

C- Verilerin Toplanması

Araştırma konusu önceden belirlenmiştir. Daha sonra araştırma ile ilgili literatür taraması yapılarak konu hakkında notlar alınmıştır. İlgili eğitim-öğretim programları ve süreli yayınlar incelenmiştir. Eğitim programları uzmanları, Türkçe ve Türk Dili branşı öğretmenleriyle görüşmeler yapılmıştır. Anketler Türkçe programının amaçları doğrultusunda geliştirilip hazırlanmıştır. Anketteki her bir soru iki aşamalı olup hem programın yeterliliği, hem de programın uygulanabilme düzeyi ile ilgilidir. Ankete katılan deneklerden bir soru için hem programın yeterliliği hem de uygulanabilirliği ile ilgili bölümlere "Az, Orta, Tam" türünden derecelendirme ölçeğine göre değerlendirerek cevap vermeleri istenmiştir.

Literatür taraması olarak geliştirilen ankele ait uzman kişilerin önerilerinden yararlanılmıştır. Geliştirilen anket evrenden alınan 20 öğretmen ve 5 yönetici deneme örnekleme grubuna uygulanmıştır. Uygulama sonuçları değerlendirildikten sonra uzman görüşü ve danışman öğretim üyesi tarafından kontrol edilerek son şekli verilmiştir.

Anketlerin uygulanması ile ilgili genel açıklama ve çalışma hakkında bilgi verilmiştir.

Anketler Konya Valiliği, Milli Eğitim Müdürlüğünün 26.05.1995 tarih ve B.08.4. MEM. 42.00.EĞ.ÖĞ.311/15799 sayılı olurları ile uygulanmıştır.

Örnekleme alınan Konya İli Karatay, Meram ve Selçuklu Merkez İlçe İlköğretim I. kademe okulları şunlardır:

Anket Uygulanmış Olan Okullar

A. Merkez Karatay İlçesi

- 1- Nakipoğlu İlkokulu
- 2- M. Akif Ersoy İlköğretim Okulu
- 3- Halil Bahçeci İlkokulu
- 4- Çatalhöyük ilkokulu

B. Merkez Meram İlçesi

- 5- M. Karacıganlar Mevlana İlköğretim Okulu
- 6- Hasan Sert İlkokulu
- 7- Org. Tural İlkokulu
- 8- Mümtaz Kuru İlkokulu

C- Merkez Selçuklu İlçesi

- 9- Nesrin ve Ayşegül Kardeşler İlkokulu
- 10- Fethiye Onsun İlkokulu
- 11- Hazım Uluşahin İlkokulu
- 12- A. Karacıganlar İlköğretim okulu

Örnekleme alınan bu okullar anket uygulamak için gerekli yerlerden izin alınmıştır. Daha sonra ilgili okul müdürleri ile ön görüşme yapılarak anket, öğretmen ve yöneticilerin hepsine bizzat araştırmacı tarafından gidilerek gerekli açıklamalar yapıldıktan sonra dağıtılmıştır. Bir hafta süreden sonra anketler bizzat araştırmacı tarafından toplanmıştır. Öğretmenlere verilen 185 anketten 175 (% 94.5)'i, yöneticilere

verilen 24 anketten 24 (% 100)'ü sadece bir okulda bulunan 1 rehber öğretmenden de yine 1 tane anket geri toplanmıştır. Toplam verilen 210 anketten 200 (% 98.2)'si geri alınmıştır.

D- Verilerin Çözümü ve Yorumlanması

Anket formlarının açıklamalar doğrultusunda doldurulup doldurulmadığı, tek tek ve soru soru gözden geçirilmiştir. Denekler anket sorularını açıklamalara uygun olarak yapmışlardır. Anketlerde cevapsız bırakılan soru olup olmadığı tekrar tekrar incelenmiştir.

Araştırmada toplanan verilerin işlenmesi elle ve elektro-mekanik yollarla yapılmıştır. Anketlerde işaretlenen seçenekler önceden hazırlanmış tablo üzerinde çetelenmiştir. Toplanan bilgiler araştırmanın amacına uygun olarak çeşitli istatistikî işlemlerden geçirilmiştir. Yüzde frekans dağılım şeklinde özetlenmiştir.

Elde edilen verilerin bir kısmı yüzdelerle ifade edilmiştir. Öğretmen ve yöneticilerin Türkçe programının yeterlilik ve uygulama düzeyinin değerlendirilmesine ilişkin görüşleri bulgular bölümünde "Az, orta, tam" türünden derecelendirme ölçeği, tablolarda sayısallaştırılarak Az (1), orta (2), tam (3) sırası ile değerlendirmeler yapılmıştır.

Uygulanan anket formlarında Türkçe programının yeterliliği ve uygulanabilme düzeyleri tablolarda karşılaştırılmıştır. Türkçe programı yeterliliği konusunda çeşitli görüş bildirenlerin, uygulanabilme düzeyine ilişkin görüşleri karşılaştırılarak değerlendirme ve yorumlar yapılmıştır.

6. Sorudan itibaren her soru yeterli bulma ve uygulama açısından karşılaştırılmıştır.

Verilerin çözümlenmesinde kullanılan istatistikî formüller:

frekans

$$P = \frac{f. 100}{M}$$

Yüzde %

E- Süre ve Maliyet

Bu araştırmanın literatür taraması 1993-1994 öğretim yılının ders dönemlerinde başlamıştır. Danışman yönetiminde süre gelmiştir.

Çalışmalar haftalara bölünmüştür.

Toplam süre : 75 hafta

Planlama : 15 hafta

Anketlerin hazırlanması : 5 hafta

Anketlerin Uygulanması ve toplanması : 2 hafta

Verilerin yorumlanması : 25 hafta

Rapor hazırlama : 28 hafta

Araştırma Ekim 1994 tarihinden başlayıp 1996 tarihinde sona erecek şekilde toplam 75 haftalık sürede gerçekleştirilmiştir.

Araştırmanın toplam maliyetinin yaklaşık 50.000.000 TL civarında olmuştur.

BÖLÜM - III

BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde anket yoluyla toplanan verilerin istatistiksel analizi sonucunda elde edilen bulgular tablolaştırılmıştır. Her tablonun altına araştırmanın amaçlarında yer alan sorulara göre yorumlar yapılmıştır.

Birinci bölümde öğretmenlere ait kişisel bilgilere yer verilmiştir.

6. sorudan itibaren genel nitelikteki bulgulara yer verilmiştir.

Tablo 2: Okul Adları

	Okul Adı	Sayı	%
1	Nesrin ve Ayşegül Kardeşler İlkokulu	32	15.5
2	Mümtaz Kuru İlkokulu	29	14.5
3	Hazım Uluşahin İlkokulu	36	18.0
4	M. Karacığanlar Mevlana İlköğretim Okulu	16	8.0
5	Orgeneral Tural İlkokulu	6	3.0
6	M. Akif Ersoy İlköğretim Okulu	23	11.5
7	M. Hasan Sert İlkokulu	9	4.5
8	Ahmet Karacığan İlköğretim Okulu	9	4.5
9	Çatalhöyük İlkokulu	9	4.5
10	Öğretmen Fethiye Onsun İlkokulu	10	5.0
11	Halil Bahçeci İlkokulu	11	5.5
12	Nakipoğlu İlkokulu	11	5.5

Tablo 2'de görüldüğü gibi örneklemine giren okullar ve bu okullarda göre yapan yönetici ve öğretmenlerin sayısal durumları belirtilmiştir.

Tablo 3: Öğrenim Durumu

	Sayı	%
İlköğretmen Okulu	6	3.0
Ön Lisans (İki Yıllık Eğt. Ens. veya Eğt. Y.O.	181	90.5
Üç Yıllık Eğitim Enstitüsü	5	2.5
Lisans (4 Yıllık Eğt. Fak.)	8	4.0
Toplam	200	100

Yukarıdaki tabloya baktığımızda örnekleminde yer alan öğretmenlerin büyük bir kısmı ön lisans (iki yıllık eğitim enstitüsü mezunudur (% 90.5). Geriye kalan kısmı ise ilköğretmen okulu (% 3.0), üç Yıllık Eğitim Enstitüsü (% 2.5). 4 yıllık lisans Eğitim Fakültesi (% 4.0). mezunudur.

Tablo 3 incelendiğinde öğretmenlerin öğrenim durumlarında veriler belli kategoride toplanmıştır. Bu da öğretmenlerin onda dokuzunun ön lisans mezunu olduğunu göstermektedir. Dağılım normal değildir. Manidarlık durumu anlamlı değildir.

Tablo 4: Cinsiyet durumu

	Sayı	%
Erkek	96	48.0
Kadın	104	52.0
Toplam	200	100

Yukarıdaki tabloda görüldüğü gibi anketimize 200 öğretmen katılmış olup bunların (% 48.0) Erkek, (% 52.0) Kadındır.

Tablo 5: Mesleki kıdem durumu

	Sayı	%
1-10 yıl	18	9.0
11-20 yıl	43	21.5
21- yıl ve daha fazlası	139	69.5
Toplam	200	100

Anketimizde yer alan öğretmenlerin 1-10 yıl arası (% 9.0)'u, 11-20 yıl arası (% 21.5)'i, 21- yıl ve daha fazlası (% 69.5)'i dir. Bu anketimizde 21-ve daha fazlası kıdemi yüzdesinin fazla çıkması, anket uyguladığımız okulların merkezde olmasından kaynaklanmaktadır, dağılım normal olmakla birlikte manidarlık durumu anlamlı değildir. Çünkü yığılma % 69.5 derecesi ile (onda altıdan fazlası) 21 ve daha fazla kıdeme sahip durumdakilere yığılmaktadır.

Tablo 6: Görev durumu

	Sayı	%
Okul Müdür ve Md. Yrd.	24	12.0
Sınıf Öğretmeni	175	87.5
Rehber Öğretmen	1	0.5
Toplam	200	100

Yukarıdaki lablo da anketimize katılanların (% 12.0)'si Okul Müdürü ve Müdür Yardımcısı, (% 87.5)'i sınıf öğretmeni, (% 0.5)'i Rehber öğretmenden oluşmaktadır.

Tablo 7: Türkçe programı öğrencilere; görüp izlediklerini, dinlediklerini okuduklarını tam ve doğru olarak anlama gücü kazandırmada ne derecede yeterli ve uygulanabilmektedir?

SORU 7 - Y		SORU 7 - U			
		1	2	3	TOPLAM
1	Sayı	14	5	0	19
	% Satır	73.7	26.3	0.0	100.0
	% Kolon	34.1	4.0	0.0	9.5
	% Toplam	7.0	2.5	0.0	9.5
2	Sayı	21	96	10	127
	% Satır	16.5	75.6	7.9	100.0
	% Kolon	51.2	76.8	29.4	63.5
	% Toplam	10.5	48.0	5.0	63.5
3	Sayı	6	24	24	54
	% Satır	11.1	44.4	44.4	100.0
	% Kolon	14.6	19.2	70.6	27.0
	% Toplam	3.0	12.0	12.0	27.0
TOPLAM	Sayı	41	125	34	200
	% Satır	20.5	62.5	17.0	100.0
	% Kolon	100.0	100.0	100.0	100.0
	% Toplam	20.5	62.5	17.0	100.0

Tabloda görüldüğü gibi Türkçe programı öğrencilere; anlama gücü kazandırmadaki yeterli bulma ve uygulanabilme düzeyleri karşılaştırılmıştır.

Yeterli bulma da 19 (% 9.5) kişi az yeterli, 127 (% 6.35) kişi orta yeterli, 54 (% 27.0) kişi tam yeterli bulmuşlardır. Uygulanabilme düzeyi içinde 41 (% 20.5) kişi az uygulanabilmekte, 125 (% 62.5) kişi orta uygulanabilmekte, 34 (% 17.0) kişi de tam uygulanabilmektedir diye görüş bildirmişlerdir.

Yeterli bulmada az diyen 19 (% 9.5) kişiden, 14 (% 73.7)'si uygulama içinde az demişler, 5 (% 26.3)'ü orta uygulanabilmekte diye görüş bildirmişlerdir. Yeterli bulmada orta diyen 127 (% 63.5) kişiden 96 (% 75.6)'sı uygulama için orta derken, buna karşılık 21 (% 16.5)'i az uygulanabilmekte, 10 (% 7.9)'u da tam uygulanabilmektedir demişlerdir. Yeterli bulmada tam diyen 54 (% 27.0) kişiden 24 (% 44.4)'ü uygulama içinde tam demişlerdir. Buna karşılık 24 (% 44.4)'ü orta uygulanabilmekte, 6 (% 11.1)'i de az uygulanabilmektedir cevabını vermişlerdir.

Bulgulara göre Türkçe programı öğrencilere; anlama gücü kazandırmada orta yeterli ve orta uygulama düzeylerine sahiptir diyebiliriz. Oysa tüm öğrenmelerin başında anlama gelmektedir. Anlaşılmayan bilgiler hedefler ve davranışların gerçekleşmesi imkansızdır. Anlama gücü ve kapasitesi tam olmadan anlatımda tam gerçekleşmez. Deneklerin dörtte biri programın az uygulanabildiği görüşündeler.

Tablo 8: Türkçe programı öğrencilere; görüp izlediklerini, dinlediklerini, okuduklarını, incelediklerini ve düşündüklerini, tasarladıklarını söz ya da yazı ile doğru ve amaca uygun olarak anlatma beceri ve alışkanlığı kazandırmada ne derecede yeterli ve uygulanabilmektedir?

SORU 8 - Y		SORU 8 - U			
		1	2	3	TOPLAM
1	Sayı	24	11	1	36
	% Satır	66.7	30.6	2.8	100.0
	% Kolon	42.1	9.7	3.3	18.0
	% Toplam	12.0	5.5	0.5	18.0
2	Sayı	24	81	7	112
	% Satır	21.4	72.3	6.2	100.0
	% Kolon	42.1	71.7	23.3	56.0
	% Toplam	12.0	40.5	3.5	56.0
3	Sayı	9	21	22	52
	% Satır	17.3	40.4	42.3	100.0
	% Kolon	15.8	18.6	73.3	26.0
	% Toplam	4.5	10.5	11.0	26.0
TOPLAM	Sayı	57	113	30	200.0
	% Satır	28.5	56.5	15.0	100.0
	% Kolon	100.0	100.0	100.0	100.0
	% Toplam	28.5	56.5	15.0	100.0

Tabloda görüldüğü gibi Türkçe programı öğrencilere; anlatma becerisi ve alışkanlığını kazandırmadaki yeterlilik durumu ve uygulanabilme düzeyleri karşılaştırılmıştır.

Yeterli bulmada 36 (% 18.0) kişi az yeterli, 112 (% 56.0) kişi orta yeterli, 52 (% 26.0) kişi tam yeterli bulmuşlardır. Uygulanabilme düzeyi içinde 57 (% 28.5) kişi az uygulanabilmekte, 113 (% 56.5) kişi orta uygulanabilmekte, 30 (% 15.0) kişide tam uygulanabilmektedir diye cevap vermişlerdir.

Yeterli bulmada az diyen 36 (% 18.0) kişiden 24 (% 66.7) kişisi uygulama içinde az cevabını vermişlerdir. 11 (% 30.6) kişi ise orta, 1 (% 2.8) kişi de uygulama için tam cevabını vermiştir.

Yeterli bulmada orta diyen 112 (% 56.0) kişiden 81 (% 72.3) kişi uygulama içinde orta demiş. Buna karşılık 24 (% 21.4) kişi az, 7 (% 6.2) kişide uygulama için tam diye görüş bildirmişlerdir.

Yeterli bulmada, programı tam diyen 52 (% 26.0) kişiden 22 (% 42.3) kişi uygulama içinde tam demişlerdir. Buna karşılık 21 (% 40.4) kişi orta uygulanabilmekte, 9 (% 17.3) kişide az uygulanabilmektedir diye cevap vermişlerdir.

Bulgulara göre Türkçe programı öğrencilere, görüp izlediklerini, okuduklarını dinlediklerini vb. anlatma becerisini kazandırmada yeterlilik ve uygulanabilme, durumları açısından orta düzeyde olduğunu söyleyebiliriz.

Tablo 9: Türkçe programı öğrencilere; Türk Dili'ni sevdirmede kurallarını sevdirmede, onların Türkçeyi gelişim süreci içinde bilinçle, özenle ve güvenle kullanmaya yöneltmede, ne derecede yeterli ve uygulanabilmektedir?

		SORU 9 - U			
SORU 9 - Y		1	2	3	TOPLAM
1	Sayı	33	5	1	39
	% Satır	84.6	12.8	2.6	100.0
	% Kolon	49.3	5.8	2.1	19.5
	% Toplam	16.5	2.5	0.5	19.5
2	Sayı	25	70	8	103
	% Satır	24.3	68.0	7.8	100.0
	% Kolon	37.3	81.4	17.0	51.5
	% Toplam	12.5	35.0	4.0	51.5
3	Sayı	9	11	38	58
	% Satır	15.5	19.0	65.5	100.0
	% Kolon	13.4	12.8	80.9	29.0
	% Toplam	4.5	5.5	19.0	29.0
TOPLAM	Sayı	67	86	47	200
	% Satır	33.5	43.0	23.5	100.0
	% Kolon	100.0	100.0	100.0	100.0
	% Toplam	33.5	43.0	23.5	100.0

Tabloda görüldüğü gibi programın Türk Dilini sevdirmede yeterlilik ve uygulanabilirlik, düzeyleri karşılaştırıldığında; Yeterli bulmada 39 (% 19.5) kişi az yeterli demiş, 103 (% 51.5) kişi orta, 58 (% 29.0) kişi ise tam yeterlidir cevabını vermişlerdir.

Aynı zamanda yeterli bulmada az diyen 39 (% 19.5) kişiden 33 (% 84.6) kişi uygulama içinde az demiş, 5 (% 12.8) kişi orta, 1 (% 2.6) kişi ise uygulama için tam cevabını vermişlerdir. Yeterli bulmada orta diyen 103 (% 51.5) kişiden 70 (% 68.0) kişi uygulama içinde orta cevabını vermiştir. Buna karşılık 25 (% 24.3) kişi az, 8 (% 7.8) kişi ise programın uygulanabilirliği içinde tam cevabını vermişlerdir. Buna karşılık 58 (% 29.0) kişiden 11 (% 19.0) kişisi orta 9 (% 15.5) kişi az, 38 (% 65.5) kişi uygulama için tam cevabını vermişlerdir.

Bulgulara göre Türkçe programı öğrencilere Türkçeyi sevdirmede genel olarak orta düzeyde (% 51.5) ve (% 29.0) tam düzeyde yeterli buldukları halde, uygulama için aynı şeyi söylemek mümkün olmamaktadır. Bu da programın yeterliliğinden çok uygulamadan kaynaklanan aksaklıkların olduğunu göstermektedir. Bu veriler programın uygulayıcıları öğretmenler ve denetleyenler olarak müfettişlerin programın uygulanışı ile ilgili sistemin değerlendirme, teftiş ve rehberlik mekanizmasını çalıştırmadıklarını ortaya koymaktadırlar. Ayrıca ders kitapları ve araç-gereçlerin yeterli düzeyde özendirici olmamasıda Türkçe'yi sevdirmede yeterli düzeyde olmamaktadır.

Tablo 10: Türkçe programı öğrencilere; dinleme, okuma alışkanlık ve zevkini kazandırmada estetik duygularının gelişmesinde ne derecede yeterli ve uygulanabilmektedir?

SORU 10 - Y		SORU 10 - U			
		1	2	3	TOPLAM
1	Sayı	20	14	2	36
	% Satır	55.6	38.9	5.6	100.0
	% Kolon	43.5	12.7	4.5	18.0
	% Toplam	10.0	7.0	1.0	18.0
2	Sayı	18	84	3	105
	% Satır	17.1	80.0	2.9	100.0
	% Kolon	39.1	76.4	6.8	52.5
	% Toplam	9.0	42.0	1.5	52.5
3	Sayı	8	12	39	59
	% Satır	13.6	20.3	66.1	100.0
	% Kolon	17.4	10.9	88.6	29.5
	% Toplam	4.0	6.0	19.5	29.5
TOPLAM	Sayı	46	110	44	200
	% Satır	23.0	55.0	22.0	100.0
	% Kolon	100.0	100.0	100.0	100.0
	% Toplam	23.0	55.0	22.0	100.0

Tabloda görüldüğü gibi Türkçe programı öğrencilere, dinleme ve okuma ile ilgili alışkanlıkları kazandırmadaki yeterlik ve uygulama açısından karşılaştırıldığında yeterli bulmada 36 (% 18.0) kişi az yeterli, 105 (% 52.5) orta, 59 (29.5) kişi de tam düzeyde yeterli cevabını vermişlerdir.

Yeterli bulmada az diyen 36 (% 18.0) kişiden 20 (% 55.6) kişide uygulama için az, 14 (% 38.9) kişide orta, 2 (% 5.6) kişide uygulanabilirlik açısından tam diye görüş bildirmişlerdir. Yeterlilik derecesinde program orta düzeyde yeterli diyenlerden 105 (% 52.5) kişiden 84 (% 80.0) kişi uygulanabilirlik düzeyi içinde orta düzeyde demiş, buna karşılık 18 (% 17.1) kişi az, 3 (% 2.9) kişi de tam düzeyinde uygulanabilmektedir diye görüş bildirmişlerdir. Programı tam yeterli diyenlerden 59 (% 29.5) kişiden 39 (% 66.1) kişide programın uygulama açısından da tam düzeyde olduğunu bildirmişlerdir 12 (% 20.3) kişi orta, 8 (% 13.6) kişi ise az düzeylerinde uygulanabildiğini belirtmişlerdir.

Sonuç olarak Türkçe programı öğrencilere; dinleme, okuma alışkanlık ve zevkini kazandırmada, estetik duygularını geliştirmede M.E.B.'liğinin istemiş olduğu; yetişmekte olan her Türk vatandaşının okuma alışkanlık ve zevkini kazandırmada tam yeterli düzeyde olmadığını göstermektedir. Bu da gösteriyor ki Millet olarak neden az okuyoruz sorusuna güzel bir istatistiki cevaptır. Türkçe programı öğrencide estetik duygu ve düşüncüyü geliştiren en üst düzeyde bir düşünce programı olması gerekirken maalesef orta düzeyde yeterli ve (% 52.5) orta düzeyde uygulanabilme (% 55.0) şansına sahip bir yapıdadır. Hatta 36 (% 18.0) yetersizlik ve 46 (% 23.0) uygulanabilme düzeyi çok düşük bir program özelliği taşımaktadır.

Tablo 11: Türkçe programı öğrencilerin; türlü etkinliklerle kelime dağarcığını zenginleştirmede ne derecede yeterli ve uygulanabilmektedir?

		SORU 11 - U			
SORU 11 - Y		1	2	3	TOPLAM
1	Sayı	24	12	0	36
	% Satır	66.7	33.3	0.0	100.0
	% Kolon	53.3	11.4	0.0	18.0
	% Toplam	12.0	6.0	0.0	18.0
2	Sayı	15	80	5	100
	% Satır	15.0	80.0	5.0	100.0
	% Kolon	33.3	80.0	5.0	100.0
	% Toplam	7.5	40.0	2.5	50.0
3	Sayı	6	13	45	64
	% Satır	9.4	20.3	70.3	100.0
	% Kolon	13.3	12.4	90.0	32.0
	% Toplam	3.0	6.5	22.5	32.0
TOPLAM	Sayı	45	105	50	200
	% Satır	22.5	52.5	25.0	100.0
	% Kolon	100.0	100.0	100.0	100.0
	% Toplam	22.5	52.5	25.0	100.0

Tabloya bakıldığında Türkçe programı öğrencilere; kelime dağarcığını zenginleştirmedeki yeterlilik ve uygulanabilme düzeyi karşılaştırılmıştır.

Programın yeterliliği konusunda 36 (% 18.0) kişi az yeterli, 100 (% 50.0) kişi orta yeterli, 64 (% 32.0) kişi de tam yeterli cevabını vermişlerdir.

Türkçe programının az yeterliliği konusunda görüş bildiren 36 (% 18.0) kişiden 24 (% 66.7) kişi de uygulama içinde az uygulanabilir demiş, 12 (% 33.3) kişi ise orta düzeyde uygulanabilmektedir demiş. Yeterli bulmada orta diyen 100 (% 50.0) kişiden 80 (% 80.0) kişisi uygulama içinde orta, 15 (% 15.0) kişide az, 5 (% 5.0) kişide tam uygulanabiliyor diye görüş bildirmişlerdir. Yeterli bulmada tam diyen 64 (% 32.0) kişiden 45 (% 70.3) kişide yine uygulama için tam derken 13 (% 20.3) kişisi orta, buna karşılık 6 (% 9.4) kişi de az uygulanabilmektedir. Cevabını vermişlerdir.

Elde edilen istatistikî verilere göre Türkçe programı öğrencilere; türlü etkinliklerle kelime dağarcığını zenginleştirmede orta, düzeyde (% 50.0) yeterli ve (% 52.5) orta düzeyinde uygulanabilme özelliği göstermektedir. Ayrıca dikkat çekici bir hususta yeterli bulmada az ve orta 136 (% 68.5) diyenlerin sadece ve sadece 50 (% 25.0) kısmı programın tam uygulanabildiğini diğer kısmının ise az ve orta düzeyde uygulandığını ifade etmeleridir. Görülüyor ki programın yeterliliğinden çok, uygulamadan kaynaklanan problemleri varlığı istatistiklere yansımaktadır.

Tablo 12: Türkçe programı öğrencilere; ilmi yönden, eleştirici yapıcı ve üretici düşünme yollarını kazandırmada Türkçe dersinin payına düşeni gerçekleştirilmede ne derecede yeterli ve uygulanabilmektedir?

SORU 12 - Y		SORU 12 - U			
		1	2	3	TOPLAM
1	Sayı	38	16	2	56
	% Satır	67.9	28.6	3.6	100.0
	% Kolon	55.1	15.7	6.9	28.0
	% Toplam	19.0	8.0	1.0	28.0
2	Sayı	23	76	1	100
	% Satır	23.0	76.0	1.0	100.0
	% Kolon	33.3	74.5	3.4	50.0
	% Toplam	11.5	38.0	0.5	50.0
3	Sayı	8	10	26	44
	% Satır	18.2	22.7	59.1	100.0
	% Kolon	11.6	9.8	89.7	22.0
	% Toplam	4.0	5.0	13.0	22.0
TOPLAM	Sayı	69	102	29	200
	% Satır	34.5	51.0	14.5	100.0
	% Kolon	100.0	100.0	100.0	100.0
	% Toplam	34.5	51.0	14.5	100.0

Tabloda görüldüğü gibi Türkçe programı öğrencilere; ilmi yönden, eleştirici yapıcı, üretici düşünme yollarını kazandırmada Türkçe dersinin payına düşeni gerçekleştirilmedeki yeterli bulma ve uygulama düzeyleri karşılaştırıldı.

Yeterli bulmada 56 (% 28) kişi az, 100 (% 50.0) orta, 44 (% 22.0) kişi ise tam yeterli cevabını vermişlerdir. Buna karşılık Uygulama düzeyi içinde 69 (% 34.5) az uygulanabildiğini, 102 (% 51.0) orta düzeyde uygulanabildiğini 29 (% 14.5) kişi de tam uygulanabildiğini ifade etmişlerdir.

Yeterli bulmada az diyen 56 (% 28.0) kişiden 38 (% 67.9) kişi uygulama içinde az demiş, 16 (% 28.6) kişi orta demiş. Buna karşılık sadece 2 (% 3.6) kişi ise uygulama için tam demiştir. Yeterli bulmada orta diyen 100 (% 50.0) kişiden 76 (% 76.0) kişisi uygulama içinde orta cevabını vermiş, 23 (% 23.0) kişi az, yine sadece 1 (% 1.0) kişi de Uygulama için tam demiştir. Yeterli bulmada tam diyen 44 (% 22.0) kişiden 26 (% 59.1) kişiside uygulama için de tam demiştir. 10 (% 22.7) kişi orta, 8 (% 18.2) kişi de az uygulanabilmektedir cevabını vermişlerdir.

Türkçe dersi bir ifade ve beceri dersidir. Aynı zamanda anadili programıdır. İnsanlar, düşüncelerini dile ifade ederler. Dil düşüncenin anahtarıdır. Dil uygulamalı olarak daha iyi öğrenilir ve gelişir. Yukarıdaki tabloda da görülüyor ki Türkçe derslerinde yapıcı, üretici, eleştirici ve ilmi düşünceyi kazandırma ve harekete geçirecek uygulamaların zayıf olduğunu söyleyebiliriz. Tabloda görüldüğü üzere yeterli bulmada orta diyen 100 (% 50.0) kişi ile yeterli bulmada az diyen 56 (% 28.0) kişilerin toplamı olan 156 kişiden sadece 3 kişi programı tam uygulanabiliyor cevabını vermişlerdir.

Tablo 13: Türkçe programı öğrencilere; sözlü ve yazılı Türk Kültürünü tanıma ve kazanmalarında ne derecede yeterli ve uygulanabilmektedir?

SORU 13 - Y		SORU 13 - U			
		1	2	3	TOPLAM
1	Sayı	69	10	2	81
	% Satır	85.2	12.3	2.5	100.0
	% Kolon	75.8	13.5	5.7	40.5
	% Toplam	34.5	5.0	1.0	40.5
2	Sayı	17	57	3	77
	% Satır	22.5	74.0	3.9	100.0
	% Kolon	16.7	77.0	8.6	38.5
	% Toplam	8.5	28.5	1.5	38.5
3	Sayı	5	7	30	42
	% Satır	11.9	16.7	71.4	100.0
	% Kolon	5.5	9.5	85.7	21.0
	% Toplam	2.5	3.5	15.0	21.0
TOPLAM	Sayı	91	74	35	200
	% Satır	45.5	37.0	17.5	100.0
	% Kolon	100.0	100.0	100.0	100.0
	% Toplam	45.5	37.0	17.5	100.0

Tabloda görüldüğü gibi Türkçe programı öğrencilere; sözlü ve yazılı Türk kültürünü tanıma ve kazanmalarındaki yeterlilik ve uygulanabilirlik düzeyleri karşılaştırılmıştır.

Yeterli bulmada 81 (% 40.5) kişi az yeterli bulmakta, 77 (% 38.5) orta düzeyde yeterli bulmakta, 42 (% 21.0) kişide tam yeterli bulmaktadır. Buna karşılık 91 (% 45.5) kişi programın uygulama düzeyi için az cevabını verirken, 74 (% 37.0) kişi orta, 35 (% 17.5) kişi de tam cevabını vermişlerdir.

Yeterli bulmada az diyen 81 (% 40.5) kişiden 69 (% 85.2) kişide uygulama içinde az cevabını vermişlerdir. Buna karşılık 10 (% 12.3) kişi orta, sadece 2 (% 2.5) kişi ise tam uygulanabilmektedir cevabını vermişlerdir.

Yeterli bulmada orta diyen 77 (% 38.5) kişiden 57 (% 74.0) kişide uygulama için orta, 17 (% 22.5) kişi az, 3 (% 3.9) kişi de tam uygulanabiliyor demişlerdir. Yeterli bulmada tam diyen 42 (% 21.0) kişiden 5 (% 11.9) kişi az, 7 (% 16.7) kişi orta cevabını verirken buna karşılık 30 (% 71.4) kişide uygulama için tam cevabını vermişlerdir.

Görülüyor ki Türkçe programı Türk kültürünü tanıma ve kazandırmada 81 (% 40.5) varan az yeterlilik ve 91 (% 45.5)'e varan az uygulanabilirlik düzeyleri ile zayıf bir görünüme sahip özellikler taşımaktadır.

Bulgulara göre Türkçe programı öğrencilere kendi kültürlerini tanıtmada, araştırma da, inceleme de, yetersiz kaldığı görülmektedir. Halbuki kültürün taşıyıcısı dildir. Yeterli bulmada tam diyen 42 (% 21.0) kişiden 30 (% 71.4) kişi uygulama içinde tam cevabını vermişlerdir. Bu da tam diyen öğretmenlerin Türk Kültürüyle yakinen ilgilendiklerini ve bunları hazırlayıp uygularken kendi özel ilgilerinden kaynaklandığını söyleyebiliriz

Tablo 14: Türkçe programı öğrencilere; Duygu ve düşünce ürünlerinden ve süreli yayınlardan kendi düzeyinde olanları tanıyarak kavramalarında ne derece de yeterli ve uygulanabilmektedir?

		SORU 14 - U			
SORU 14 - Y		1	2	3	TOPLAM
1	Sayı	52	10	1	63
	% Satır	82.5	15.9	1.6	100.0
	% Kolon	70.3	10.2	3.6	31.5
	% Toplam	26.0	5.0	0.5	31.5
2	Sayı	20	73	5	98
	% Satır	20.4	74.5	5.1	100.0
	% Kolon	27.0	74.5	17.9	49.0
	% Toplam	10	36.5	2.5	49.0
3	Sayı	2	15	22	39
	% Satır	5.1	38.5	56.4	100.0
	% Kolon	2.7	15.3	78.6	19.5
	% Toplam	1.0	7.5	11.0	19.5
TOPLAM	Sayı	74	98	28	200
	% Satır	37.0	49.0	14.0	100.0
	% Kolon	100.0	100.0	100.0	100.0
	% Toplam	37.0	49.0	14.0	100.0

Tabloda görüldüğü gibi Türkçe programı öğrencilere; Duygu ve düşünce ürünlerinden ve süreli yayınlarından kendi düzeyinde olanları tanıyarak kavramalarında ne derecede yeterli ve uygulanabilirlik düzeyleri karşılaştırılmıştır.

Yeterli bulmada 63 (% 31.5)'i az, 98 (% 49.0)'u orta, 39 (% 19.5)'i tam düzeyde yeterli cevabını vermişlerdir. Buna karşılık Uygulanabilmeye 74 (% 37.0) 'si az, 98 (% 49.0)'u orta 28 (% 14.0)'ü tam düzeylerinde uygulanabilmektedir cevabını vermişlerdir.

Ayrıca yeterli bulmada az diyen 65 (% 31.5)'i kişiden 52 (% 82.5) kişisi uygulama içinde az demiş, 10 (% 15.9) kişi orta derken sadece 1 (% 1.6) kişide uygulama için tam cevabını vermişlerdir. Yeterli bulmada orta diyen 98 (% 49.0) kişiden 73 (% 74.5) kişide uygulama için orta 20 (% 20.4) kişi az 5 (% 5.1) kişi tam uyguluyor cevabını vermişlerdir. Yeterli bulmada tam diyen 39 (% 19.5) kişiden 22 (% 56.4) kişi uygulama için tam cevabını verirken 15 (% 38.5) kişi orta, 2 (% 5.1) kişide uygulama için az cevabını vermişlerdir.

Bulgulara göre Türkçe programı öğrencilere, sosyo-kültürel bakımından kendi duygu ve düşüncelerini tanıyan, lanitan eserlere yönelmede fazlaca bir yeterlilik ve uygulamanın olmadığını göstermektedir. Çünkü verilere göre yeterli bulmada az diyen 63 (% 31.5) kişiden 52 (% 82.5) kişiyide uygulama içinde, az derken, tüm öğretmenlerden 74 (% 37.0) kişide yine programın uygulanabilirliği içinde az cevabını vermişlerdir. Oysa ki tüm duygu ve düşünceler dil denen mucize ile kuşaktan kuşağa aktarılacak ferden bilgi, görgü ve duygu dünyasının gelişip zenginleşmesi sağlanır. Öğrenciler hem kendi duygu ve düşüncelerini hem de başkalarının duygu ve düşüncelerini bu dil sayesinde anlar bu program bir duygu ve düşünce ve edebiyatın temelini teşkil eden bir dil programıdır. Programda uygulama açısından noksanlıkların olduğunu söyleyebiliriz.

Tablo 15: Türkçe programı öğrencilere; sözlük ansiklopedi vb. başvuru kitapları ve kaynaklardan yararlanabilme alışkanlık ve becerisi kazanmalarını sağlamada ne derece de yeterli ve uygulanabilmektedir?

SORU 15 - Y		SORU 15 - U			
		1	2	3	TOPLAM
1	Sayı	28	5	1	34
	% Satır	82.4	14.7	2.9	100.0
	% Kolon	51.9	5.4	1.9	17.0
	% Toplam	14.0	2.5	0.5	17.0
2	Sayı	16	78	3	97
	% Satır	16.5	80.4	3.1	100.0
	% Kolon	29.6	83.9	5.7	48.5
	% Toplam	8.0	39.0	1.5	48.5
3	Sayı	10	10	49	69
	% Satır	14.5	14.5	71.0	100.0
	% Kolon	18.5	10.8	92.5	34.5
	% Toplam	5.0	5.0	24.5	34.5
TOPLAM	Sayı	54	93	53	200
	% Satır	27.0	46.5	26.5	100.0
	% Kolon	100.0	100.0	100.0	100.0
	% Toplam	27.0	46.5	26.5	100.0

Tabloda görüldüğü gibi Türkçe programı öğrencilere; sözlük ansiklopedi vb. başvuru kitapları ve kaynaklardan yararlanabilme alışkanlık ve becerisi kazanmalarını sağlamada yeterli ve uygulanabilme durumları karşılaştırılmıştır.

Yeterli bulmada 34 (% 17.0) kişi az, 97 (% 48.5) orta, 69 (% 34.5) kişide tam yeterli cevabını vermişlerdir. Buna karşılık uygulanabilmede 54 (% 27.0) kişi az, 93 (46.5) kişi orta, 53 (% 26.5) kişi tam uygulanabilmektedir cevabını vermişlerdir.

Ayrıca yeterli bulanların uygulamaya ilişkin görüşleride şöyledir: Yeterli bulmada az diyen 34 (% 17.0) kişiden 28 (82.4) kişide uygulama için de az, 5 (% 14.7) kişide orta sadece 1 (% 2.9) kişide uygulama için tam cevabını vermişlerdir. Yeterli bulmada orta diyen 97 (% 48.5) kişiden 78 (% 80.4) kişide uygulama için orta, 16 (% 16.5) kişi az, 3 (% 3.1) kişide tam cevabını vermiştir. Yeterli bulmada tam diyen 69 (% 34.5) kişiden 49 (% 71.0) kişide uygulama içinde tam derken, buna karşılık 10 (% 14.5) kişi orta 10 (% 14.5) kişi de az cevabını vermişlerdir.

Anlaşıyor ki Türkçe programın bu amacında öğrencilere, sözlük, ansiklopedi ve çeşitli kaynaklardan yararlanma beceri ve alışkanlığı kazandırmada 97 (% 48.5) orta ve 69 (% 34.5) tam yeterli cevaplarıyla ankete katılanların ortalama 166 kişisi programın orta düzeylerin üstünde yeterli ve uygulanabildiği görüşündedirler. Program az yeterli diyenler 34 (% 17.0) kişiden zaten uygulama içinde büyük çoğunluğu 28 (% 82.4) kişide az yeterli demişlerdir. Türkçe programın bu amacında, müfredat ve uygulanabilirlik düzeylerinde yeterli olduğu halde bazı öğretmenlerin Türkçe kaynakları vb. kaynak kitaplarını tanıma ve tanıtmalarında eksik oldukları yorumunu yapabiliriz.

Tablo 16: Türkçe programı öğrencilere; sesli ve sessiz okumayla ilgili beceri ve alışkanlıklarını geliştirmede ne derecede yeterli ve uygulanabilmektedir.

SORU 16 - Y		SORU 16 - U			
		1	2	3	TOPLAM
1	Sayı	14	1	1	16
	% Satır	87.5	6.2	6.2	100.0
	% Kolon	50.0	1.3	1.1	8.0
	% Toplam	7.0	0.5	0.5	8.0
2	Sayı	10	65	6	81
	% Satır	12.3	80.2	7.4	100.0
	% Kolon	35.7	83.3	6.4	40.5
	% Toplam	5.0	32.5	3.0	40.5
3	Sayı	4	12	87	103
	% Satır	3.9	11.7	84.5	100.0
	% Kolon	14.3	15.4	92.6	51.5
	% Toplam	2.0	6.0	43.5	51.5
TOPLAM	Sayı	28	78	94	200
	% Satır	14.0	39.0	47.0	100.0
	% Kolon	100.0	100.0	100.0	100.0
	% Toplam	14.0	39.0	47.0	100.0

Tabloda görüldüğü gibi Türkçe programı öğrencilere; sesli ve sessiz okumayla ilgili beceri ve alışkanlıklarını geliştirmede yeterli bulma ve uygulanabilme durumları karşılaştırılmıştır.

Yeterli bulmada 16 (% 8.0) kişi az yeterli derken, 81 (% 40.5) kişi orta, 103 (% 51.5) kişide tam yeterli demişlerdir. Uygulama durumu içinde 28 (% 14.0) kişi az uygulanabilmekte derken, 78 (% 39.0) kişi orta, 94 (% 47.0) kişi de uygulama için tam cevabını vermişlerdir.

Ayrıca yeterlilik düzeyi ile ilgili çeşitli görüş bildirenlerin uygulamaya ilişkin görüşleri de şöyledir. Yeterli bulmada az diyen 16 (% 8.0) kişiden 14 (% 87.5) kişide uygulama için az, sadece 1 (% 6.2) kişi az yine 1 (% 6.2) kişide tam cevabını vermişlerdir. Yeterli bulmada orta diyen 81 (% 40.5) kişiden 65 (% 80.2) kişi uygulama içinde orta derken, 10 (% 12.3) kişi az, 6 (% 7.4) kişide tam demişlerdir. Yeterli bulmada tam diyen 103 (% 51.5) kişiden 87 (% 84.5) kişisi uygulama içine tam derken, sadece 4 (% 3.9) kişi az, 12 (% 11.7) kişi orta cevabını vermişlerdir.

Görülüyorki Türkçe programı öğrencilere sesli ve sessiz okumayla ilgili beceri ve alışkanlıklarını geliştirmede 103 (% 51.5) yüzdellik düzeyiyle tam yeterli ve 94 (% 47.0) yüzdellik durumuyulada tam uygulanabildiğini göstermektedir. Anlaşıyor ki sesli ve sessiz okumayla ilgili amacın tam yeterli ve tam uygulama düzeylerinde olduğunu söyleyebiliriz. Burada dikkat çekici husus diğer amaçlara nazaran daha yüksek bir yeterli ve uygulama derecesine sahip olmasıdır. Öğretmenler dersin işlenişinde metot ve teknik olarak sesli ve sessiz okumayı tercih etmelerine rağmen öğrencide okuma alışkanlığını kazandıramamaları düşündürücüdür.

Tablo 17: Türkçe programı öğrencilere; düzgün ve doğru cümlelerle soru sorabilme, sorulara karşılık verebilme, küme ya da sınıfta konuşmalara, tartışmalara, katılabilme, varılan sonuçları anlatabilmeye ne derecede yeterli ve uygulanabilmektedir?

SORU 17 - Y		SORU 17 - U			
		1	2	3	TOPLAM
1	Sayı	20	5	0	25
	% Satır	80.0	20.0	0.0	100.0
	% Kolon	50.0	5.6	0.0	12.5
	% Toplam	10.0	2.5	0.0	12.5
2	Sayı	16	64	11	91
	% Satır	17.6	70.3	12.1	100.0
	% Kolon	40.0	71.9	15.5	45.5
	% Toplam	8.0	32.0	5.5	45.5
3	Sayı	4	20	60	84
	% Satır	4.8	23.8	71.4	100.0
	% Kolon	10.0	22.5	84.5	42.0
	% Toplam	2.0	10.0	30.0	42.0
TOPLAM	Sayı	40	89	71	200
	% Satır	20.0	44.5	35.5	100.0
	% Kolon	100.0	100.0	100.0	100.0
	% Toplam	20.0	44.5	35.5	100.0

Tabloda görüldüğü gibi öğrencilere; düzgün ve doğru soru sorabilme, sorulara karşılık verebilme, küme ya da sınıfta konuşmalara, tartışmalara, katılabilme varılan sonuçları anlatabilmeye programın yeterliliği ve uygulanabilirliği karşılaştırılmıştır.

Yeterli bulmada 25 (% 12.5) kişi az yeterli derken, 91 (% 45.5) kişi orta, 84 (% 42.0) kişide program için tam yeterli demişlerdir. Uygulama durumu içinde 40 (% 20.0) kişi az, 89 (% 44.5) kişi orta, 71 (% 35.5) kişide uygulama için tam cevabını vermişlerdir.

Ayrıca yeterlilik düzeyi ile ilgili çeşitli görüş bildirenlerin uygulamaya ilişkin görüşleri şöyledir: Yeterli bulmada az diyen 25 (% 12.5) kişiden 20 (% 80.0) kişi de uygulama için az derken, 5 (% 20.5) kişi orta, Hiç bir kimsede uygulama için tam cevabını vermemişlerdir. Yeterli bulmada orta diyen 91 (% 45.5) kişiden 64 (% 70.3) kişi de uygulama içinde orta cevabını vermiştir. 16 (% 17.6) kişi az, 11 (% 12.1) kişi de uygulama için tam cevabını vermişlerdir. Yeterli bulmada tam diyen 84 (% 42.0) kişiden 60 (% 71.4) kişisi de uygulam için de tam derken, 4 (% 4.8) kişi az, 20 (% 23.8) kişide orta cevabını vermişlerdir.

Bulgulara göre Türkçe programı öğrencilere soru-sorabilme, tartışmalara katılma vb. gibi amacın 84 (% 42.0) oranıyla yeterlilikle tam ve 91 (% 45.0) oranıyla da orta yeterlilikteki bir özelliğe sahip görünümündedir. Uygulama düzeyide 71 (% 35.5) oranıyla da tam uygulanabilme düzeyindedir. Görülüyor ki programın bu amacı da yeterli ve uygulanabilme düzeyleri diğer amaçlara oranla daha iyi görünümündedir. Şunu belirtmekte yarar vardır ki ilkökul çağı çocuğun yaşının ilgi ve merakının, afaçanlığının yoğun yaşandığı bir dönemi çok iyi değerlendirmek lazımdır.

Tablo 18: Türkçe programı öğrencilere; düzeye uygun bir filmi, bir olay yazısını kısaca sırayla anlatabilme, ana fikrini belirtebilme, okuduğ bir kitabın konusunu özetleyebilmede ne derecede yeterli ve uygulanabilmektedir?

SORU 18 - Y		SORU 18 - U			
		1	2	3	TOPLAM
1	Sayı	31	4	1	36
	% Satır	86.1	11.1	2.8	100.0
	% Kolon	59.6	4.5	1.7	18.0
	% Toplam	15.5	2.0	0.5	18.0
2	Sayı	14	66	2	82
	% Satır	17.1	80.5	2.4	100.0
	% Kolon	26.9	75.0	3.3	41.0
	% Toplam	7.0	33.0	1.0	41.0
3	Sayı	7	18	57	82
	% Satır	8.5	22.0	69.5	100.0
	% Kolon	13.5	20.5	95.0	41.0
	% Toplam	3.5	9.5	28.5	41.0
TOPLAM	Sayı	52	88	60	200
	% Satır	26.0	44.0	30.0	100.0
	% Kolon	100.0	100.0	100.0	100.0
	% Toplam	26.0	44.0	30.0	100.0

Tabloda Türkçe Programı öğrencilere; düzeye uygun bir filmi, bir olay yazısını kısaca sırayla anlatabilme, ana fikrini belirtebilme, okuduğu bir kitabın konusunu özetleyebilmedeki programın amacı yeterli ve uygulanabilme düzeyleri karşılaştırılmıştır.

Yeterli bulmada 36 (% 18.0) kişi az, 82 (% 41.0) orta, 82 (% 41.0) kişi tam yeterlidir demişlerdir. Uygulamadaki durum ise 52 (% 26.0) kişi az, 88 (% 44.0) kişi orta, 60 (% 30.0) kişi de uygulama için tam cevabını vermişlerdir.

Yeterlilik düzeyi ile ilgili çeşitli görüş bildiren deneklerin uygulamaya ilişkin görüşleri şöyledir. Yeterli bulmada az diyen 36 (% 18.0) kişiden 31 (% 86.1) kişi uygulama içinde az demiştir. 4 (% 11.1) kişi orta derken sadece 1 (% 2.8) kişi uygulama için tam demişlerdir. Yeterli bulmada orta diyen 82 (% 41.0) kişiden 66 (% 80.5) kişi uygulama içinde orta derken, 14 (% 17.1) kişi az, sadece 2 (% 2.4) kişi de tam cevabını vermişlerdir. Yeterli bulmada tam diyen 82 (% 41.0) kişiden 57 (% 69.5) kişide uygulama içinde tam demiş, buna karşılık 18 (% 22.0) kişi orta, 7 (% 8.5) kişi de az uygulanıyor cevaplarını vermişlerdir.

Tablodaki bulgulardan hareketle program 82 (% 41.0) oranında orta yeterlilik ve 82 (% 41.0) oranında tam yeterlilik düzenleriyle ve uygulamadaki 88 (% 44.0) orta ve 60 (% 30.0) tam uygulanabilirlik düzenlerindedir. Program bu amacıyla tam düzeye yakın yeterliliktedir. Fakat uygulama için aynı şeyler fazlaca söylenemez. Zira yeterli bulmada orta diyen 82 (% 41.0) kişiden sadece 2 (% 2.4) kişi uygulama için tam diyebilmiştir. Bu da uygulamadaki eksiklikleri göstermektedir. Dolayısıyla da kitap okuma, düşünceleri belli bir sisteme oturtabilme problemleri yaşanacaktır.

Tablo 19: Türkçe programı öğrencilere; günlük hayatta gerekli olan konuşma ve yazışma biçim ve yöntemlerini uygulayabilmede ne derecede yeterli ve uygulanabilmektedir?

SORU 19 - Y		SORU 19 - U			
		1	2	3	TOPLAM
1	Sayı	31	2	0	33
	% Satır	93.9	6.1	0.0	100.0
	% Kolon	54.4	1.9	0.0	16.5
	% Toplam	15.5	1.0	0.0	16.5
2	Sayı	20	86	6	112
	% Satır	17.9	76.8	5.4	100.00
	% Kolon	35.1	81.1	16.2	56.0
	% Toplam	10.0	43.0	3.0	56.0
3	Sayı	6	18	31	55
	% Satır	10.9	32.7	56.4	100.0
	% Kolon	10.5	17.0	83.8	27.5
	% Toplam	3.0	9.0	15.5	27.5
TOPLAM	Sayı	57	106	37	200
	% Satır	28.5	53.0	18.5	100.0
	% Kolon	100.0	100.0	100.0	100.0
	% Toplam	28.5	53.0	18.5	100.0

Tablodaki görüldüğü gibi Türkçe program öğrencilere; günlük hayatta gerekli olan konuşma ve yazışma biçim ve yöntemlerinin yeterlilik ve uygulanabilirlik düzeyleri karşılaştırılmıştır. Yeterli bulmada 33 (% 16.5) kişi az, 112 (% 56.0) kişi orta, 55 (% 27.5) kişi yeterlilik için tam demişlerdir. Uygulamadaki düzey ise 57 (% 28.5) kişi az, 106 (% 53.0) kişi orta, 37 (% 18.5) kişi uygulama için tam cevabını vermişlerdir.

Ayrıca yeterli bulmada az diyen 33 (% 16.5) kişiden 31 (% 93.9) kişisi uygulama içinde az derken, 2 (% 6.1) kişi orta cevabını vermişlerdir. Buna karşılık hiç kimse tam uygulanıyor dememiştir. Yeterli bulmada orta diyen 112 (% 56.0) kişiden 86 (% 76.8) kişi uygulama için de orta demiştir 20 (% 17.9) kişi az, sadece 6 (% 5.4) kişi de uygulama için tam cevabını vermişlerdir. Yeterli bulmada tam diyen 55 (% 27.5) kişiden 31 (% 56.4) kişi uygulama içinde tam derken, buna karşılık programın yeterliliğin tam buldukları halde uygulama düzeyi için 6 (% 10.9) kişide az, 18 (% 32.7) kişi de orta cevabını vermişlerdir.

Görülüyor ki programın bu amacında uygulama için tam diyen 37 (% 18.5) kişiden yeterlilik düzeyine hiç kimse tam cevabını vermemiştir. Buna karşılık yeterli bulmada orta diyen 112 (% 56.0) kişiden sadece 6 (% 5.4) kişi uygulama için tam demiştir. Türkçe programı bir konuşma, yazışma biçim ve yöntemlerini öğreten programdır. Ayrıca anadil programıdır. En yüksek yeterli ve uygulanabilme durumuna sahip olması gerekirken 33 (% 16.5) az, yeterli 57 (% 28.5) az uygulanabilme durumu ortaya çıkıyor. Sonuç olarak program tam uygulanamıyor. Halbuki öğretmen ve ders araç-gereçlerin yardımıyla yüksek düzeylerde uygulama şansına sahip olması gerekirken durum bunun aksini gösteriyor.

Tablo 20: Türkçe programı öğrencilere; kitap okumayı, kitaplardan yararlanma becerisini, kitap edinme isteğini, kitap sevgisini geliştirmede ne derecede yeterli ve uygulanabilmektedir?

SORU 20 - Y		SORU 20 - U			
		1	2	3	TOPLAM
1	Sayı	39	12	0	51
	% Satır	76.5	23.5	0.0	100.0
	% Kolon	58.2	12.0	0.0	25.5
	% Toplam	19.5	6.0	0.0	25.5
2	Sayı	21	69	5	95
	% Satır	22.1	72.6	5.3	100.0
	% Kolon	31.3	69.0	15.2	47.5
	% Toplam	10.5	34.5	2.5	47.5
3	Sayı	7	19	28	54
	% Satır	13.0	35.2	51.9	100.0
	% Kolon	10.4	19.0	84.8	27.0
	% Toplam	3.5	9.5	14.0	27.0
TOPLAM	Sayı	67	100	33	200
	% Satır	33.5	50.0	16.5	100.0
	% Kolon	100.0	100.0	100.0	100.0
	% Toplam	33.5	50.0	50.0	100.0

Tabloda görüldüğü gibi Türkçe programının öğrencilere; kitap okumayı, kitaplardan yararlanmayı, Kitap sevgisini vb. geliştirmedeki yeterlilik ve uygulanabilirlik düzeyleri karşılaştırılmıştır.

Yeterli bulmada 51 (% 25.5) kişi az, 95 (% 47.5) kişi orta, 54 (% 27.0) kişi tam yeterli cevaplarını vermişlerdir. Uygulanabilme durumu içinde 67 (% 33.5) kişi az, 100 (% 50.0) kişi orta, 33 (% 16.5) kişi tam uyguluyor cevaplarını vermişlerdir.

Yeterli bulmada az diyen 51 (% 25.5) kişiden, 39 (% 76.5) kişi uygulama içinde az, 12 (% 23.5) kişi orta cevabını verirken, hiç kimse de tam uyguluyor dememiştir. Yeterli bulmada orta diyen 95 (% 47.5) kişiden 69 (% 72.6) kişi orta, 5 (% 5.3) kişi tam, 21 (% 22.1) kişi de uygulama için az cevabını vermişlerdir. Yeterli bulmada tam diyen 54 (% 27.0) kişiden 28 (% 51.9) kişi uygulama içinde tam derken, buna karşılık 19 (% 35.2) kişi orta, 7 (% 13.0) kişi de az uygulanabilmektedir cevaplarını vermişlerdir.

Tabloda görülüyor ki programın bu amacı 51 (% 25.5) az yeterli, 67 (% 33.5) az uygulanabilir ve yeterli bulmada orta diyen 95 (% 47.5) kişiden sadece 5 (% 5.3) kişinin tam uyguluyor cevaplarıyla yetersiz olduğunu söyleyebiliriz.

Kitap sevgisi, okuma alışkanlığının temelini oluşturur. Bir dil programı olan Türkçe programının bu amacı yüksek düzeylerde yeterli ve uygulanamıyorsa millet olarak okuma alışkanlığının yetersizliğini gösterir. Demek ki sınıf ve okul kitaplıklarının yeterince faaliyete geçirilmediğini söyleyebiliriz. Eğitsel Kol faaliyetlerinden, Kütüphanecilik Kolu, Kitaplık kolu, Basın yayın kolları faaliyetlerinin tam olmadığını söyleyebiliriz. Sınıf öğretmenin ve bu kolda görev yapan rehber öğretmenlerin öğrencilere kitap edinme, kitap sevgisi ve kitap okuma alışkanlığı kazandırmadığını söyleyebiliriz.

Tablo 21: Türkçe Programı öğrencilere; okulda yaptığı türlü eğitsel faaliyetlerinin sonuçlarını sözlü ve yazılı bir rapor halinde anlama ve anlatabilmekte ne derecede yeterli ve uygulanabilmektedir?

SORU 21 - Y		SORU 21 - U			
		1	2	3	TOPLAM
1	Sayı	50	8	0	58
	% Satır	86.2	13.8	0.0	100.0
	% Kolon	64.1	8.9	0.0	29.0
	% Toplam	25.0	4.0	0.0	29.0
2	Sayı	24	75	4	103
	% Satır	23.3	72.8	3.9	100.0
	% Kolon	30.8	83.3	12.5	51.5
	% Toplam	12.0	37.5	2.0	51.5
3	Sayı	4	7	28	39
	% Satır	10.3	17.9	71.8	100.0
	% Kolon	5.1	7.8	87.5	19.5
	% Toplam	2.0	3.5	14.0	19.5
TOPLAM	Sayı	78	90	32	200
	% Satır	39.0	45.0	16.0	100.0
	% Kolon	100.0	100.0	100.0	100.0
	% Toplam	39.0	45.0	16.0	100.0

Tablodaki verilerde görüldüğü gibi Türkçe programı öğrencilere; okulda yaptığı türlü eğitsel faaliyetlerinin sonuçlarını sözlü ve yazılı bir rapor halinde anlama ve anlatabilmekteki yeterlilik ve uygulanabilirlik düzeyleri karşılaştırılmıştır.

Yeterli bulmada 58 (% 29.0) kişi az yeterli, 103 (% 51.5) kişi orta, 39 (% 19.5) kişi tam yeterli cevaplarını vermişler. Uygulanabilirlik durumu içinde 78 (% 39.0) kişi az uygulanabildiğini, 90 (% 45.0) kişi orta, 32 (% 16.0) kişi de tam uygulandığını belirtmişlerdir.

Ayrıca yeterli bulanların uygulama için görüşleri de şöyledir: Yeterli bulmada az diyen 58 (% 29.0) kişiden, 50 (% 86.2) kişisi uygulama içinde az, 8 (% 13.8) kişi orta cevaplarını vermişlerdir. Yeterli bulmada orta diyen 103 (% 51.5) kişiden 75 (% 72.8) kişi uygulama için de orta derken, 4 (% 3.9) kişi tam, 24 (% 23.3) kişi de az uygulandığını belirtmişlerdir. Yeterli bulmada tam diyen 39 (% 19.5) kişiden 28 (% 71.8) kişi uygulama içinde tam demiş, 7 (% 17.9) kişi orta, 4 (% 10.3) kişide uygulama için az cevabını vermişlerdir.

Tablodaki verilere bakarak programın bu amacının uygulamadaki 78 (% 39.0) oranında azlık düzeyiyle diğer amaçlara nazaran daha düşük düzeylerde olduğunu söyleyebiliriz. Daha önceki tablodaki anlama ve anlatma gücü, beceri, alışkanlıklarının yeterlilik ve uygulanabilirlik durumlarının istenilen nitelikte olmaması bu amacında etkilemektedir. Öğrenci ancak anladığı ve anlatabildiği faaliyetlerin sonuçlarını sözlü ve yazılı bir rapor halinde sunabilir. Türkçe dersinde öğrencinin tüm duygu ve düşüncelerini harekete geçirecek olan motivasyon ve dramatizasyon metot ve tekniğinin daha fazlaca kullanılması öğrenciyi daha aktif hale getirebileceğini söyleyebiliriz.

Tablo 22: Türkçe Programı öğrencilere; birlikte çalışabilme, işbirliği yapabilme ve yardımlaşma; beceri ve alışkanlığını kazandırmada ne derecede yeterli ve uygulanabilmektedir?

SORU 22 - Y		SORU 22 - U			
		1	2	3	TOPLAM
1	Sayı	34	10	0	44
	% Satır	77.3	22.7	0.0	100.0
	% Kolon	55.7	9.9	0.0	22.0
	% Toplam	17.0	5.0	0.0	22.0
2	Sayı	22	77	6	105
	% Satır	21.0	73.3	5.7	100.0
	% Kolon	36.1	76.2	15.8	52.5
	% Toplam	11.0	38.5	3.0	52.5
3	Sayı	5	14	32	51
	% Satır	9.8	27.5	62.7	100.0
	% Kolon	8.2	13.9	84.2	25.5
	% Toplam	2.5	7.0	16.0	25.5
TOPLAM	Sayı	61	101	38	200
	% Satır	30.5	50.5	19.0	100.0
	% Kolon	100.0	100.0	100.0	100.0
	% Toplam	30.5	50.5	19.0	100.0

Türkçe programı öğrencilere; birlikte çalışabilme işbirliği yapabilme ve yardımlaşma; beceri ve alışkanlığı kazandırmadaki yeterlilik ve uygulanabilme durumları karşılaştırılmıştır.

Yeterli bulmada 44 (% 22.0) kişi az, 105 (% 52.5) kişi orta, 51 (% 25.5) kişi tam yeterli cevabını vermişlerdir. Uygulama da 38 (% 19.0) kişi tam 101 (% 50.5) kişi orta, 61 (% 30.5) kişide az uygulanabilir cevaplarını vermişlerdir.

Ayrıca yeterli bulmada az diyen 44 (% 22.0) kişiden 34 (% 77.3)'ü uygulama içinde az demiştir. Buna karşılık 10 (% 22.7)'si orta, hiç kimse de tam denemiştir. Yeterli bulmada orta diyen 105 (% 52.5) kişiden 77 (% 73.3)'ü orta, 22 (% 21.0)'i az, 6 (% 5.7)'si uygulama için tam cevabını vermişlerdir. Yeterli bulmada tam diyen 51 (% 25.5) kişiden 32 (% 62.7)'si uygulama için tam derken, 14 (% 27.5)'i orta, 5 (% 9.8)'i az cevabını vermişlerdir.

Elde edilen bulgulara göre 105 (% 52.5) kişi yeterli bulmada orta derken yine 101 (% 50.5) kişi de uygulama için orta cevabını vermişlerdir. Yani 200 kişilik deneklerden yarısı programın bu amacı için orta düzeyde yeterli ve uygulanabilir cevabını vermişlerdir. Sosyo-ekonomik ve kültürel kalkınmanın temelinde ve ahlaki yapının yükselmesinde yardımlaşma, işbirliği duygusu vardır. Programın uygulanamaması durumunda hedeflere ulaşamadığını ve istenilen nitelikte insanları yetiştiremediğimizi söyleyebiliriz.

Tablo 23: Türkçe programı öğrencilere; kullandığı kelimeleri düzgün söyleyebilme, doğru yazabilme, hece ve sesleri ayırabilmede ne derecede yeterli ve uygulanabilmektedir?

SORU 23 - Y		SORU 23 - U			
		1	2	3	TOPLAM
1	Sayı	12	7	0	19
	% Satır	63.2	36.8	0.0	100.0
	% Kolon	48.0	6.9	0.0	9.5
	% Toplam	6.0	3.5	0.0	9.5
2	Sayı	11	79	6	96
	% Satır	11.5	82.3	6.2	100.0
	% Kolon	44.0	77.5	8.2	48.0
	% Toplam	5.5	39.5	3.0	48.0
3	Sayı	2	16	67	85
	% Satır	2.4	18.8	78.8	100.0
	% Kolon	8.0	15.7	91.8	42.5
	% Toplam	1.0	8.0	33.5	42.5
TOPLAM	Sayı	25	102	73	200
	% Satır	12.5	51.0	36.5	100.0
	% Kolon	100.0	100.0	100.0	100.0
	% Toplam	12.5	51.0	36.5	100.0

Türkçe programı öğrencilere kullandığı kelimeleri düzgün söyleyebilme, doğru yazabilme, hece ve sesleri ayırabilmedeki yeterli ve uygulama düzeylerinin karşılaştırılması yapılmıştır.

Programın yeterliliği konusunda 19 (% 9.5) kişi az yeterli, 96 (% 48.0) kişi orta, 85 (% 42.5) kişide tam yeterlidir cevabını vermişlerdir. Uygulama durumu içinde 25 (% 12.5) kişi uygulama içinde az, 102 (% 51.0) kişi orta, 73 (% 36.5) kişi uygulama içinde tam cevabını vermişlerdir. Yeterli bulma ve uygulanabilme durumları karşılaştırılmış ve yeterli bulmada az diyen 19 (% 9.5) kişiden, 12 (% 63.2)'si uygulama için az, 7 (% 36.8)'i orta düzeyde uygulanıyor demişlerdir. Yeterli bulmada orta diyen 96 (% 48.0) kişiden 11 (% 11.5)'i uygulama için az, 79 (% 82.3)'ü orta, sadece 6 (% 6.2)'si tam uygulanıyor cevabını vermişlerdir. Yeterli bulmada tam diyen 85 (% 42.5) kişiden 67 (% 78.8)'i uygulama içinde tam derken buna karşılık 16 (% 18.8)'i orta, sadece 2 (% 2.4)'si az uygulanıyor cevabını vermişlerdir.

Elde edilen bulgulara göre, Türkçe programı, öğrencilere, kelimeleri düzgün söyleyebilme, doğru yazabilme hece ve sesleri ayırabilmede oldukça yeterli ve uygulanabilir düzeyindedir.

Tablo 24: Türkçe Programı öğrencilere; bu sınıfın kullanması gereken yazım kurallarını uygulayabilme ve noktalama işaretlerini kullanabilmede ne derecede yeterli ve uygulanabilmektedir?

SORU 24 - Y		SORU 24 - U			
		1	2	3	TOPLAM
1	Sayı	5	3	0	8
	% Satır	62.5	37.5	0.0	100.0
	% Kolon	14.7	3.0	0.0	4.0
	% Toplam	2.5	1.5	0.0	4.0
2	Sayı	18	71	8	97
	% Satır	18.6	73.2	8.2	100.0
	% Kolon	52.9	71.0	12.1	48.5
	% Toplam	9.0	35.5	4.0	48.5
3	Sayı	11	26	58	95
	% Satır	11.6	27.4	61.1	100.0
	% Kolon	32.4	26.0	87.9	47.5
	% Toplam	5.5	13.0	29.0	47.5
TOPLAM	Sayı	34	100	66	200
	% Satır	17.0	50.0	33.0	100.0
	% Kolon	100.0	100.0	100.0	100.0
	% Toplam	17.0	50.0	33.0	100.0

Tabloda görüldüğü gibi Türkçe programı öğrencilere; bu sınıfın kullanması gereken yazım kurallarını uygulayabilme ve noktalama işaretlerini kullanabilmede yeterlilik ve uygulanabilme düzeyleri karşılaştırılmıştır.

Programın yeterliliği konusunda 8 (% 4.0) kişi az yeterli, 97 (% 48.5) kişi orta, 95 (% 47.5) kişi tam yeterli cevabını vermişlerdir. Uygulama durumu için 34 (% 17.0) kişi az, 100 (% 50.0) kişi orta, 66 (% 33.0) kişi tam uyguluyor cevabını vermişlerdir.

Yeterli bulma ve uygulama düzeyleri karşılaştırılmıştır. Yeterli bulmada az diyen 8 (% 4.0) kişiden 5 (% 62.5)'i uygulama içinde az derken, 3 (% 37.5)'i orta, hiç kimse de tam dememiştir. Yeterli bulmada orta diyen 97 (% 48.5) kişiden 71 (% 73.2)'si orta 18 (% 18.6)'sı az, sadece 8 (% 8.2)'si tam uyguluyor demişlerdir. Yeterli bulmada tam diyen 95 (% 47.5) kişiden 58 (% 61.1)'i tam, 26 (% 27.4)'ü orta, 11 (% 11.6)'sı tam uyguluyor cevabını vermişlerdir.

Bulgulara göre Türkçe programı öğrencilere bu sınıfın kullanması gereken yazım kurallarını ve noktalama işaretlerini kullanabilmede 97 (% 48.5) orta ve 95 (% 47.5) tam yeterli düzeylerindedir. Uygulama daha yüksek düzeylerde gerçekleşmesi gerekirken maalesef bazı aksaklıkların olduğu görülmektedir. Kompozisyon çalışmalarına sınıf içi ders işlenişinde yeterince yer verilmediği yorumunu yapabiliriz.

Tablo 25: Türkçe Programı öğrencilere; varlıkların tekil ve çoğul oluşunu kavrayarak adları, yerine göre tekil ve çoğul biçimlerinde kullanılabilmeye ne derecede yeterli ve uygulanabilmektedir?

SORU 25 - Y		SORU 25 - U			
		1	2	3	TOPLAM
1	Sayı	7	2	0	9
	% Satır	77.8	22.2	0.0	100.0
	% Kolon	33.3	2.9	0.0	4.5
	% Toplam	3.5	1.0	0.0	4.5
2	Sayı	10	48	9	67
	% Satır	14.9	71.6	13.4	100.0
	% Kolon	47.6	68.6	8.3	33.5
	% Toplam	5.0	24.0	4.5	33.5
3	Sayı	4	20	100	124
	% Satır	3.2	16.1	80.6	100.0
	% Kolon	19.0	28.6	91.7	62.0
	% Toplam	2.0	10.0	50.0	62.0
TOPLAM	Sayı	21	70	109	200
	% Satır	10.5	35.0	54.5	100.0
	% Kolon	100.0	100.0	100.0	100.0
	% Toplam	10.5	35.0	54.5	100.0

Tabloda görüldüğü gibi Türkçe programı öğrencilere; varlıkların tekil ve çoğul oluşunu kavrayarak adları, yerine göre tekil ve çoğul biçimlerinde kullanılabilmeye yeterlilik ve uygulanabilme düzeyleri karşılaştırılmıştır. Ankete katılanların programın bu amacının yeterliliği konusunda 9 (% 4.5)'i az yeterli, 67 (% 33.5)'i orta yeterli, 124 (% 62.0)'si tam yeterlidir görüşündeler. Uygulama durumu içinde 21 (% 10.5)'i az uygulanabilmekte, 70 (% 35.0)'i orta uygulanabilmekte, 109 (% 54.5)'i tam uygulanıyor görüşündeler.

Yeterli bulma ve uygulama düzeyleri tabloda karşılaştırılmıştır. Yeterli bulmada az diyen 9 (% 4.5) kişiden 7 (% 77.8)'i uygulama içinde az demiş, 2 (% 22.2)'si orta demiştir. Yeterli bulmada orta diyen 67 (% 33.5) kişiden 48 (% 71.6)'sı uygulama için orta derken, 10 (% 14.9)'u az, 9 (% 13.4)'ü uygulama için tam demişlerdir. Yeterli bulma da tam diyen 124 (% 62.0) kişiden 100 (% 50.0)'si uygulama içinde tam demiştir, 4 (% 3.2)'si az, 20 (% 16.1)'i de orta uygulanıyor görüşündeler.

Bulgulara göre Türkçe programı dilbilgisinin amaçlarından olan varlıkların tekil ve çoğul oluşlarını kavrayarak adları, yerine göre tekil ve çoğul kullanılabilmeye yeterlilik durumu 124 (% 62.0) tam düzeyindedir. Buna karşılık 109 (% 54.5) tam uygulanıyor cevaplarıyla en yüksek düzeyde gerçekleşen amaç diyebiliriz. Bu da gösteriyor ki öğrenciler varlıkların tekil ve çoğul oluşlarını yerli yerinde tam kullanabiliyorlardır.

Tablo 26: Türkçe Programı öğrencilere; tür adlarını, özel adları tanıyabilme, bunları adın durumuna göre uygun biçimleriyle kullanabilmede ne derecede yeterli ve uygulanabilmektedir?

SORU 26 - Y		SORU 26 - U			
		1	2	3	TOPLAM
1	Sayı	16	7	1	24
	% Satır	66.7	29.2	4.2	100.0
	% Kolon	53.3	8.8	1.1	12.0
	% Toplam	8.0	3.5	0.5	12.0
2	Sayı	5	49	1	55
	% Satır	9.1	89.1	1.8	100.0
	% Kolon	16.7	61.2	1.1	27.5
	% Toplam	2.5	24.5	0.5	27.5
3	Sayı	9	24	88	121
	% Satır	7.4	19.8	72.7	100.0
	% Kolon	30.0	30.0	97.8	60.5
	% Toplam	4.5	12.0	44.0	60.5
TOPLAM	Sayı	30	80	90	200
	% Satır	15.0	40.0	45.0	100.0
	% Kolon	100.0	100.0	100.0	100.0
	% Toplam	15.0	40.0	45.0	100.0

Tabloda görüldüğü gibi Türkçe programı öğrencilere, tür adlarını, özel adları, tanıyabilme, bunları adın durumuna göre uygun biçimleriyle kullanabilmedeki yeterlilik ve uygulanabilme düzeylerinin karşılaştırılması yapılmıştır.

Ankete katılanların yeterli bulmadaki görüşleri, 24 (% 12.0)'si az, 55 (% 27.5)'i orta, 121 (% 60.5)'i tam demişlerdir. Uygulama içinde 30 (% 15.0)'i az, 80 (% 40.0)'i orta, 90 (% 45.0)'i tam görüşündeler.

Yeterli bulmada az diyen 24 (% 12.0) kişiden 16 (% 66.7)'sı uygulama içinde az derken, 7 (% 29.2)'si orta, 1 (% 4.2)'si az uyguluyor demişlerdir. Yeterli bulmada orta diyen 55 (% 27.5) kişiden 5 (% 9.1)'i az uyguluyor, 49 (% 89.1)'i orta, sadece 1 (% 1.8)'i tam uyguluyor görüşlerindedirler. Yeterli bulmada tam diyen 121 (% 60.5) kişiden 88 (% 72.7)'si uygulama içinde tam cevabını vermişlerdir. Buna karşılık 24 (% 19.8)'i orta, 9 (% 7.4)'ü uygulama için az cevabını vermişlerdir.

Elde edilen bulgulara göre programı öğrencilere; tür adlarını, özel adları tanıyabilme, bunları adını durumuna göre uygun biçimleriyle kullanabilmede ankete katılanların çoğunluğu tam yeterli görüşündeler. Fakat uygulama için aynı düzeyde olmadığı görüşündeler. Halbuki uygulama düzeyi daha yüksek olması lazımdır. Çünkü program da yeterince muhteva olarak yer almıştır. Uygulama durumlarının tam gerçekleşmemesi öğrencinin yazım kurallarını uygulayabilmede eksik olarak yetiştirildiğini söyleyebiliriz.

Tablo 27: Türkçe Programı öğrencilere; varlıkların özelliklerini, niteliklerini, sayılarını, yaptıkları işleri, eylemleri bildiren kelimeleri tanıyıp kullanabilme beceri ve alışkanlıklarını kazandırmada ne derece yeterli ve uygulanabilmektedir?

SORU 27 - Y		SORU 27 - U			
		1	2	3	TOPLAM
1	Sayı	25	7	0	32
	% Satır	78.1	21.9	0.0	100.0
	% Kolon	52.1	7.4	0.0	16.0
	% Toplam	12.5	3.5	0.0	16.0
2	Sayı	14	66	7	87
	% Satır	16.1	75.9	8.0	100.0
	% Kolon	29.2	69.5	12.3	43.5
	% Toplam	7.0	33.0	3.5	43.5
3	Sayı	9	22	50	81
	% Satır	11.1	27.2	61.7	100.0
	% Kolon	18.8	23.2	87.7	40.5
	% Toplam	4.5	11.0	25.0	40.5
TOPLAM	Sayı	48	95	57	200
	% Satır	24.0	47.5	28.5	100.0
	% Kolon	100.0	100.0	100.0	100.0
	% Toplam	24.0	47.5	28.5	100.0

Tabloda görüldüğü gibi Türkçe programı öğrencilere, varlıkların özelliklerini, niteliklerini, sayılarını, yaptıkları işleri, eylemleri bildiren kelimeleri tanıyıp kullanabilme beceri ve alışkanlıkları kazandırmadaki yeterlilik ve uygulanabilme düzeyleri karşılaştırılmıştır.

Ankete katılanların yeterlilik ile ilgili görüşleri 32 (% 16.0)'sı az yeterli, 87 (% 43.5)'i orta yeterli, 81 (% 40.5)'i tam yeterli demişlerdir. Uygulamadaki durum için de 48 (% 24.0)'i az uygulanabilmekte, 95 (% 47.5)'i orta uygulanabilmekte, 57 (% 28.5)'i ise tam uyguluyor cevabını vermişlerdir. Yeterli bulma durumu ile ilgili görüş bildirenlerin, yeterli bulmada az diyen 32 (% 16.0) kişiden 25 (% 78.1)'i az uyguluyor, 7 (% 21.9)'u orta uyguluyor cevabını vermişlerdir. Yeterli bulmada orta diyen 87 (% 43.5) kişiden 66 (% 75.9)'u uygulama için de orta, derken 14 (% 16.1)'i az uyguluyor. Buna karşılık sadece 7 (% 8.0)'i tam uyguluyor görüşündeler. Yeterli bulmada tam diyen 81 (% 40.5) kişiden 50 (% 61.7)'si uygulama için de tam derken, 22 (% 27.2)'si orta uygulanabilmekte, 9 (% 11.1)'i da az uygulanabilmektedir görüşündeler.

Bulgulara göre ankete katılanların çoğunluğunun Türkçe programın öğrencilere dilbilgisinin amaçlarından olan varlıkların özelliklerini, niteliklerini, sayılarını yaptıkları işleri, eylemleri bildiren kelimeleri kullanabilmede deneklerin 1/4'ü uygulamanın yetersiz olduğu görüşündeler.

Tablo 28: Türkçe Programı öğrencilere; Türkçenin sesli ve sessizlerle ilgili kurallarını uygulayabilmelerinde ne derecede yeterli ve uygulanabilmektedir?

SORU 28 - Y		SORU 28 - U			
		1	2	3	TOPLAM
1	Sayı	33	8	1	42
	% Satır	78.6	19.1	2.4	100.0
	% Kolon	52.4	8.7	2.2	21.0
	% Toplam	16.5	4.0	0.5	21.0
2	Sayı	19	65	5	89
	% Satır	21.3	73.0	5.6	100.0
	% Kolon	30.2	70.7	11.1	44.5
	% Toplam	9.5	32.5	2.5	44.5
3	Sayı	11	19	39	69
	% Satır	15.9	27.5	56.5	100.0
	% Kolon	17.5	20.7	86.7	34.5
	% Toplam	5.5	9.5	19.5	34.5
TOPLAM	Sayı	63	92	45	200
	% Satır	31.5	46.0	22.5	100.0
	% Kolon	100.0	100.0	100.0	100.0
	% Toplam	31.5	46.0	22.0	100.0

Tabloda görüldüğü gibi Türkçe programı öğrencilere, Türkçenin sesli ve sessizlerle ilgili kurallarını uygulayabilmelerinde yeterli olma ve uygulanabilme durumları karşılaştırılmıştır.

Yeterli bulmada 42 (% 21.0) kişi az yeterli, 89 (% 44.5) kişi orta yeterli, 69 (% 34.5) kişi tam yeterli görüşündeler. Uygulamada ise 63 (% 31.5) kişi az uygulanabilmekte, 92 (% 46.0) kişi orta 45 (% 22.5) kişi de tam uygulanabilmektedir görüşündeler.

Yeterli bulmada az diyen 42 (% 21.0) kişiden 33 (% 78.6)'ü uygulama için de az görüşünde, 8 (% 19.1)'i orta uygulanıyor, sadece 1 (% 2.4)'i tam uygulanıyor görüşündeler. Yeterli bulmada orta diyen 89 (% 44.5) kişiden 65 (% 73.0)'ü de uygulama için orta görüşündeler. Buna karşılık 19 (% 21.3)'ü az uygulanıyor, 5 (% 5.6)'sı tam uygulanıyor görüşündeler. Yeterli bulmada tam diyen 69 (% 34.5) kişiden 39 (% 56.5)'i de uygulama için tam derken. Yine buna rağmen 19 (% 27.5)'i orta uygulanıyor, 11 (% 15.9)'u az uygulanıyor diye görüş bildirmişlerdir.

Bulgulara göre Türkçenin sesli ve sessizliklerle ilgili kurallarını uygulayabilmekte program orta yeterli ve orta uygulanabilir düzeylerde olduğu söylenebilir. Hatta uygulama düzeyi daha da düşük oranlardadır. Türkçenin sesli ve sessizlerle ilgili kuralları Türkçemizi diğer dillerden ayıran özelliklerden bir tanesidir. Öğrenci bu kuralı iyi öğrenmelidir. Çünkü yazılı anlatım da uyulması gereken en önemli kurallardan bir taneside budur. Sesli ve sessizlerle ilgili kuralların öğretiminde en önemli hususlardan biride metin incelemeleridir. Öğrencinin dikkati çekilerek sesli ve sessizlerle ilgili kuralların nasıl uygulandığı gösterilmelidir.

Tablo 29: Türkçe Programı öğrencilere; cümle içinde geçen adları, fiilleri, sıfatları, zamirleri, ad ve sıfat tamlamalarını tanıyabilme, yerli yerinde kullanabilme de ne derece de yeterli ve uygulanabilmektedir?

SORU 29 - Y		SORU 29 - U			
		1	2	3	TOPLAM
1	Sayı	48	9	1	58
	% Satır	82.8	15.5	1.7	100.0
	% Kolon	60.8	10.8	2.6	29.0
	% Toplam	24.0	4.5	0.5	29.0
2	Sayı	15	59	4	78
	% Satır	19.2	75.6	5.1	100.0
	% Kolon	19.0	71.1	10.5	39.0
	% Toplam	7.5	29.5	2.0	39.0
3	Sayı	16	15	33	64
	% Satır	25.0	23.4	51.6	100.0
	% Kolon	20.3	18.1	86.8	32.0
	% Toplam	8.0	7.5	16.5	32.0
TOPLAM	Sayı	79	83	38	200
	% Satır	39.5	41.5	19.0	100.0
	% Kolon	100.0	100.0	100.0	100.0
	% Toplam	39.5	41.5	19.0	100.0

Tabloda görüldüğü gibi Türkçe programı öğrencilere, cümle içinde geçen adları, fiilleri sıfatları, zamirleri, ad ve sıfat tamlamalarını tanıyabilme, yerli yerinde kullanabilmedeki programın yeterli ve uygulanabilme düzeyleri karşılaştırılmıştır.

Yeterli bulmada 58 (% 29.0) kişi az yeterli, 78 (% 39.0) kişi orta yeterli, 64 (% 32.0) kişi tam yeterli görüşündeler. Uygulama durumu içinde 79 (% 39.5) kişi az uygulanabilmekte, 83 (% 41.5) kişi orta uygulanabilmekte, sadece 38 (% 19.0) kişi de tam uygulanabilmekte görüşündeler.

Yeterli bulmada az diyen 58 (% 29.0) kişiden 48 (% 82.8)'i az uygulanabilmekte, 9 (% 15.5)'i orta uygulanabilmekte, sadece 1 (% 1.7)'si de tam uygulanıyor görüşündeler. Yeterli bulmada orta diyen 78 (% 39.0) kişiden 59 (% 75.6)'sı orta uygulanıyor derken, 15 (% 19.2)'i az uygulanıyor 4 (% 5.1)'i tam uygulanıyor görüşündeler. Yeterli bulmada tam diyen 64 (% 32.0) kişiden 33 (% 51.6)'sı uygulama için tam, 15 (% 23.4)'ü orta uygulanıyor, 16 (% 25.0)'i az uygulanıyor görüşündeler.

Bulgulara göre Türkçe programının bu amaçla kazandırdıkları davranışların M.E.B.'liğinin istediği ölçülerde olmadığını söyleyebiliriz. deneklerin % 40'ı programın uygulanmadığı görüşündeler. bu da gösteriyorki öğrencinin, Türkçenin kelime türlerini de cümle içinde geçen kelimelerin özelliklerini kavrayamadıklarını ortaya koymaktadır. Halbuki bu amaç Türk dilinin temel yapısını ilgilendirmektedir asıl öğretilmesi gereken bu kurallardır.

Tablo 30: Türkçe Programı öğrencilere, cümle içinde geçen yüklem, özne ve tümleci bulabilme; özne ve yüklem tekil, çoğul yönünden ilişkisini doğru olarak belirtebilme de ne derecede yeterli ve uygulanabilmektedir?

SORU 30 - Y		SORU 30 - U			
		1	2	3	TOPLAM
1	Sayı	33	5	0	38
	% Satır	86.8	13.2	0.0	100.0
	% Kolon	51.6	6.1	0.0	19.0
	% Toplam	16.5	2.5	0.0	19.0
2	Sayı	14	63	12	89
	% Satır	15.7	70.8	13.5	100.0
	% Kolon	21.9	76.8	22.2	44.5
	% Toplam	7.0	31.5	6.0	44.5
3	Sayı	17	14	42	73
	% Satır	23.3	19.2	57.5	100.0
	% Kolon	26.6	17.1	77.8	36.5
	% Toplam	8.5	7.0	21.0	36.5
TOPLAM	Sayı	64	82	54	200
	% Satır	32.0	41.0	27.0	100.0
	% Kolon	100.0	100.0	100.0	100.0
	% Toplam	32.0	41.0	27.0	100.0

Tabloda görüldüğü gibi Türkçe programı öğrencilere, cümle içinde geçen yüklem, özne ve tümleci bulabilme; özne ve yüklem tekil, çoğul yönünden ilişkisini doğru olarak belirtebilmedeki yeterli ve uygulanabilme düzeyleri karşılaştırılmıştır.

Yeterli bulmada 38 (% 19.0) kişi az yeterli, 89 (% 44.5) kişi orta yeterli, 73 (% 36.5) kişi tam yeterli görüşündeler. Uygulanabilme düzeyi içinde 64 (% 32.0) kişi az uyguluyor, 82 (% 41.0) kişi orta uyguluyor, 54 (% 27.0) kişi tam uyguluyor görüşündeler.

Yeterli bulmada az diyen 38 (% 19.0) kişiden 33 (% 86.8)'i az uyguluyor, 5 (% 13.2)'si orta uyguluyor görüşündeler. Yeterli bulmada orta diyen, 89 (% 44.5) kişiden 63 (% 70.8)'i orta uyguluyor, 12 (% 13.5)'i tam uyguluyor, 14 (% 15.7)'si de az uyguluyor görüşündeler. Yeterli bulmada tam diyen 73 (% 36.5) kişiden 42 (% 57.5)'si uygulama için tam derken, buna karşılık 14 (% 19.2)'si orta uyguluyor, 17 (% 23.3)'ü de az uyguluyor görüşündeler.

Bulgulara göre program öğrencilere yüklem, özne ve tümleci bulabilme; özne ve yüklem tekil çoğul yönünden ilişkisini doğru olarak belirtebilmede genel olarak istenilen düzeylerde olmadığını söyleyebiliriz. Hatta yeterli bulmada 73 (% 36.5) kişi tam yeterli görüşünde oldukları halde uygulama için hepsinin de aynı görüşte olmadığı sadece 42 (% 57.5) kişi tam uyguluyor 14 (% 19.2) kişi orta uyguluyor derken buna karşılık 17 (% 23.3) kişi de az uygulanabiliyor demektedirler. Program bu konuda tam yeterli dedikleri halde uygulama için aynı şeyi söyleyemiyorlar. Burda da diğer amaçlar da olduğu gibi uygulamanın yetersiz olduğu, dilbilgisi kurallarının tam olarak kavratılarak öğretilmediği yorumu yapabiliriz.

Tablo 31: Türkçe Programı Öğrencilere; fiilin üç temel zamanını, üç temel kişisini kavrayabilme beceri ve alışkanlıklarını kazandırmada ne derecede yeterli ve uygulanabilmektedir?

SORU 31 - Y		SORU 31 - U			
		1	2	3	TOPLAM
1	Sayı	34	9	0	43
	% Satır	79.1	20.9	0.0	100.0
	% Kolon	55.7	9.4	0.0	21.5
	% Toplam	17.0	4.5	0.0	21.5
2	Sayı	14	68	7	89
	% Satır	15.7	76.4	7.9	100.0
	% Kolon	23.0	70.8	16.3	44.5
	% Toplam	7.0	34.0	3.5	44.5
3	Sayı	13	19	36	68
	% Satır	19.1	27.9	52.9	100.0
	% Kolon	21.3	19.8	83.7	34.0
	% Toplam	6.5	9.5	18.0	34.0
TOPLAM	Sayı	61	96	43	200
	% Satır	30.5	48.0	21.5	100.0
	% Kolon	100.0	100.0	100.0	100.0
	% Toplam	30.5	48.0	21.5	100.0

Tabloda görüldüğü gibi Türkçe programı öğrencilere, fiilin üç temel zamanını, üç temel kişisini kavrayabilmedeki yeterlilik ve uygulanabilme düzeyleri karşılaştırılmıştır.

Yeterli bulmada 43 (% 21.5) kişi az yeterli, 89 (% 44.5) kişi orta yeterli 68 (% 34.0) kişi tam yeterli görüşündeler. Uygulanabilmede 61 (% 30.5) kişi az uygulanabilmekte 96 (% 48.0) kişi orta uygulanabilmekte, 43 (% 21.5) kişi tam uygulanabilmekte görüşündeler.

Yeterli bulmada az diyen 43 (% 21.5) kişiden 34 (% 79.1)'i az uygulanabilmekte, 9 (% 20.9)'u orta uygulanabilmekte, görüşündeler. Yeterli bulmada orta diyen 89 (% 44.5) kişiden 68 (% 76.4)'ü orta uygulanabilmekte, 7 (% 7.9)'u tam uygulanabilmekte, buna karşılık 14 (% 15.7)'si de az uygulanabilmekte görüşündeler. Yeterli bulmada tam diyen 68 (% 34.0) kişiden 36 (% 52.9)'u uygulama için tam derken, 19 (% 27.9)'u orta uygulanabilmekte, 13 (% 19.1)'i de az uygulanabilmekte diye görüş bildirmişlerdir.

Elde edilen bulgulara göre Türkçe programı öğrencilere fiilin üç temel zamanını üç temel kişisini kavrayabilmede 43 (% 21.5) kişi az yeterli ve 61 (% 30.5) kişi de az uygulanıyor cevaplarıyla toplam 200 kişilik öğretmenlerden yarısı programı genel niteliklerde az yeterli ve az uygulanabilmekte diye görüş bildirmişlerdir. Programın bu amacı da öğrencilere istenilen nitelikte, dilbilgisinin kurallarından olan fiilin üç temel zamanı ve üç temel kişisini kavratmada yeterli beceri ve alışkanlığı kazandırmadaki düzeylerinde eksiklikler olduğu görülmektedir.

Tablo 32: Türkçe Programı öğrencilere, bir önceki sınıflarda kazandıkları davranışları pekiştirme de ne derecede yeterli ve uygulanabilmektedir?

SORU 32 - Y		SORU 32 - U			
		1	2	3	TOPLAM
1	Sayı	18	8	1	27
	% Satır	66.7	29.6	3.7	100.0
	% Kolon	50.0	6.8	2.1	13.5
	% Toplam	9.0	4.0	0.5	13.5
2	Sayı	12	90	7	109
	% Satır	11.0	82.6	6.4	100.0
	% Kolon	33.3	76.9	14.9	54.5
	% Toplam	6.0	45.0	3.5	54.5
3	Sayı	6	19	39	64
	% Satır	9.4	29.7	60.9	100.0
	% Kolon	16.7	16.7	83.0	32.0
	% Toplam	3.0	9.5	19.5	32.0
TOPLAM	Sayı	36	117	47	200
	% Satır	18.0	58.5	23.5	100.0
	% Kolon	100.0	100.0	100.0	100.0
	% Toplam	18.0	58.5	23.5	100.0

Tabloda görüldüğü gibi Türkçe programı öğrencilere, bir önceki sınıflarda kazandıkları davranışları pekiştirmedeki yeterlilik ve uygulanabilme düzeyleri karşılaştırılmıştır.

Yeterli bulmada 27 (% 13.5) kişi az yeterli, 109 (% 54.5) kişi orta yeterli, 64 (% 32.0) kişi tam yeterli demişlerdir. Uygulamada 36 (% 18.0) kişi az, 117 (% 58.5) kişi orta, 47 (% 23.5) kişi tam uygulanabilmektedir diye görüşlerini bildirmişlerdir.

Yeterli bulmada az diyen 27 (% 13.5) kişiden 18 (% 66.7)'si uygulama içinde az, 8 (% 29.6)'sı orta, 1 tanesi de tam uygulanıyor cevaplarını vermişlerdir. Yeterli bulmada orta diyen 109 (% 54.5) kişiden 7 (% 6.4)'ü tam, 12 (% 11.0) i az, 90 (% 82.6) sı da orta düzeylerde uygulanıyor cevabını vermişlerdir. Yeterli bulmada tam diyen 64 (% 32.0) kişiden 39 (% 60.9)'u tam uygulanıyor, 19 (% 29.7)'si orta uygulanıyor 6 (% 9.4)'ü da az uygulanıyor görüşündeler.

Bulgulara göre Türkçe programı öğrencilere bir önceki sınıflarda kazandıkları davranışları kazandırmada 109 (% 54.5) kişi orta yeterli derken 117 (% 58.5) kişi de orta uygulanıyor cevaplarını vermişlerdir. Programın bu amacı genel olarak orta düzeyde yeterli ve uygulanabilmektedir.

Tablo 33: Türkçe Programı öğrencilere; dünya uygarlık tarihi içinde Türk uygarlığının yerini ve önemini kavramada ne derece yeterli ve uygulanabilmektedir?

SORU 33 - Y		SORU 33 - U			
		1	2	3	TOPLAM
1	Sayı	72	7	1	80
	% Satır	90.0	8.8	1.2	100.0
	% Kolon	73.5	8.5	5.0	40.0
	% Toplam	36.0	3.5	0.5	40.0
2	Sayı	23	68	5	96
	% Satır	24.0	70.8	5.2	100.0
	% Kolon	23.5	82.9	25.0	48.0
	% Toplam	11.5	34.0	2.5	48.0
3	Sayı	3	7	14	24
	% Satır	12.5	2.92	58.3	100.0
	% Kolon	3.1	8.5	70.0	12.0
	% Toplam	1.5	3.5	7.0	12.0
TOPLAM	Sayı	98	82	20	200
	% Satır	49.0	41.0	10.0	100.0
	% Kolon	100.0	100.0	100.0	100.0
	% Toplam	49.0	41.0	10.0	100.0

Tabloda görüldüğü gibi Türkçe programı öğrencilere, dünya uygarlık tarihi içinde Türk uygarlığının yerini ve önemini kavramadaki yeterlilik ve uygulanabilme düzeyleri karşılaştırılmıştır.

Yeterli bulmada 80 (% 40.0) kişi az yeterli, 96 (% 48.0) kişi orta yeterli, 24 (% 12.0) kişi tam yeterli görüşündeler. Uygulama düzeyi içinde 98 (% 49.0) kişi az uygulanabilmekte, 82 (% 41.0) kişi orta uygulanabilmekte, sadece 20 (% 10.0) kişi de tam uygulanabilmektedir diye görüş bildirmişlerdir.

Yeterli bulmada az diyen 80 (% 40.0) kişiden 72 (% 90.0)'si uygulama içinde az demişlerdir. 7 (% 8.8)'si orta uygulanabilmekte, sadece 1 tanesinde tam uygulanabilmektedir diye görüş bildirmişlerdir. Yeterli bulmada orta diyen 96 (% 48.0) kişiden 5 (% 5.2)'i tam uygulanıyor 68 (% 70.8)'i orta uygulanabilmekte 23 (% 24.0)'ü az uygulanabilmektedir demişlerdir. Yeterli bulmada tam diyen 24 (% 12.0) kişiden 14 (% 58.3)'ü tam uygulanabilmekte 7 (% 29.2)'si orta uygulanabilmekte, buna karşılık 3 (% 12.5)'i de az uygulanabilmektedir diye görüş bildirmişlerdir.

Tablodaki bulgulara göre Türkçe programı öğrencilere, dünya uygarlık tarihi içinde Türk uygarlığının yerini ve önemini kavratmakta program olarak 80 (% 40.0) kişi az yeterli olduğunu yine bunun yanında 98 (% 49.0) kişide az uygulanabildiğini belirtmişlerdir. Programı bu yönüyle öğrencilere Türk kültürünü ve Türk uygarlık tarihini kavratmada muhteva ve uygulanabilme düzeyleri olarak yetersiz olduğunu söylersek fazla abartmış olmayız. Çünkü öğrenci, içinde yaşadığı gördüğü, duyduğu, okuduğu ve kendisine yön veren toplumun karekterleriyle yoğurularak, işlenerek kendi dünya görüşünü ve değerlerini kazanır. Mükemmel bir dil programı hem kendisini sevdiren hem de birlikte yaşadığı milletin uygarlık ve kültür hazinelerini sevdiren.

Tablo 34: Türkçe Programı öğrencinin; topluma karşı sorumluluk duygusunu geliştirmede ne derecede yeterli ve uygulanabilmektedir?

SORU 34 - Y		SORU 34 - U			
		1	2	3	TOPLAM
1	Sayı	59	2	2	63
	% Satır	93.7	3.2	3.2	100.0
	% Kolon	70.2	2.5	5.7	31.5
	% Toplam	29.5	1.0	1.0	31.5
2	Sayı	22	75	9	106
	% Satır	20.8	70.8	8.5	100.0
	% Kolon	26.2	92.6	25.7	53.0
	% Toplam	11.0	37.5	4.5	53.0
3	Sayı	3	4	24	31
	% Satır	9.7	12.9	77.4	100.0
	% Kolon	3.6	4.9	68.6	15.5
	% Toplam	1.5	2.0	12.0	15.5
TOPLAM	Sayı	84	81	35	200
	% Satır	42.0	40.5	17.5	100.0
	% Kolon	100.0	100.0	100.0	100.0
	% Toplam	42.0	40.5	17.5	100.0

Tabloda görüldüğü gibi Türkçe programı öğrencinin topluma karşı sorumluluk duygusunu geliştirmedeki yeterlik ve uygulanabilme düzeyleri karşılaştırılmıştır.

Yeterli bulmada 63 (% 31.5) kişi az yeterli, 106 (% 53.0) kişi orta yeterli, 31 (% 15.5) kişi tam yeterlidir diye görüş bildirmişlerdir. Uygulama durumu içinde 84 (% 42.0) kişi az uygulanabilmekte, 81 (% 40.5) kişi orta uygulanabilmekte, 35 (% 17.5) kişi tam uygulanabilmektedir cevabını vermişlerdir.

Programın yeterlilik ve uygulanabilme durumu karşılaştırılmıştır. Yeterli bulmada az diyen 63 (% 31.5) kişiden 59 (% 93.7)'si da az uygulanabilmekte 2 (% 3.2)'si orta uygulanabilmekte 2 (% 3.2)'si de tam uygulanabilmektedir demişlerdir. Yeterli bulmada orta diyen 106 (% 53.0) kişiden 75 (% 70.8)'i orta uygulanabilmekte, 22 (% 20.8)'i az uygulanabilmekte, 9 (% 8.5)'i da tam uygulanabilmekte diye görüş bildirmişlerdir. Yeterli bulmada tam diyen 31 (% 15.5) kişiden 24 (% 77.4)'ü uygulama için de tam, 4 (% 12.9)'u orta, 3 (% 9.7)'si de az uygulanıyor diye görüşlerini bildirmişlerdir.

Bulgulara göre Türkçe programı öğrencinin topluma karşı sorumluluk duygusunu geliştirmede 106 (% 53.0) kişi orta yeterli derken 63 (% 31.5) kişide az yeterli demiş, bunun yanında uygulanabilme durumu içinde 84 (% 42.0) kişide uygulanabilme için de az cevabını vermişlerdir. Sonuç olarak Türkçe programı öğrencinin topluma karşı sorumluluk duygusunu kazandırmadaki uygulama düzeyinin yetersizliğinden bahsedebiliriz. Toplumların kalkınması kişilerin üzerine düşen sorumlulukları yerine getirmesiyle olur.

Tablo 35: Türkçe Programı öğrencilere; planlı çalışma alışkanlığı kazandırmada ne derecede yeterli ve uygulanabilmektedir?

		SORU 35 - U			
SORU 35 - Y		1	2	3	TOPLAM
1	Sayı	42	4	0	46
	% Satır	91.3	8.7	0.0	100.0
	% Kolon	57.5	4.4	0.0	23.0
	% Toplam	21.0	2.0	0.0	23.0
2	Sayı	28	75	9	112
	% Satır	25.0	67.0	8.0	100.0
	% Kolon	38.4	83.3	24.3	56.0
	% Toplam	14.0	37.5	4.5	56.0
3	Sayı	3	11	28	42
	% Satır	7.1	26.2	66.7	100.0
	% Kolon	4.1	12.2	75.7	21.0
	% Toplam	1.5	5.5	14.0	21.0
TOPLAM	Sayı	73	90	37	200
	% Satır	36.5	45.0	18.5	100.0
	% Kolon	100.0	100.0	100.0	100.0
	% Toplam	36.5	45.0	18.5	100.0

Tabloda görüldüğü gibi Türkçe programı öğrencilere; planlı çalışma alışkanlığı kazandırmadaki yeterlilik ve uygulanabilme düzeyleri karşılaştırılmıştır.

Yeterli bulmada 46 (% 23.0) kişi az yeterli, 112 (% 56.0) kişi orta yeterli 42 (% 21.0) kişi tam yeterli görüşündeler. Uygulanabilmede 73 (% 36.5) kişi az uygulanabilmekte, 90 (% 45.0) kişi orta uygulanabilmekte, 37 (% 18.5) kişi tam uygulanabilmekte diye görüş bildirmişlerdir.

Yeterli bulmada az diyen 46 (% 23.0) kişiden 42 (% 91.3) kişi uygulanabilme içinde az demiş, 4 (% 8.7) kişi de orta uygulanabilmektedir diye görüş bildirmiştir. Yeterli bulmada orta diyen 112 (% 56.0) kişiden 75 (% 67.0) kişi uygulama içinde orta demiştir. Buna karşılık 9 (% 8.0) kişi tam uygulanıyor derken, 28 (% 25.0) kişi de az uygulanıyor diye cevap vermiştir. Yeterli bulmada tam diyen 42 (% 21.0) kişiden 28 (% 66.7) kişi de uygulama için tam cevabını vermiş 11 (% 26.2) kişi orta uygulanıyor, 3 (% 7.1) kişide az uygulanabilmektedir diye görüş bildirmişlerdir.

Bulgulara göre Türkçe programı öğrencilere planlı çalışma alışkanlığı kazandırmada 112 (% 56.0) kişi orta yeterli ve 90 (% 45.0) kişide orta uygulanabilmektedir diyerek görüş bildirmişlerdir. Buna rağmen uygulanabilme düzeyinin 73 (% 36.5) oranıyla düşük olduğunu söyleyebiliriz. Planlı çalışma, öğrenciye disiplin ve başarı kazandırır. Fakat Türkçe derslerinin işlenişinde yürütülen çalışmaların planlılığı orta düzeylerde olduğu halde uygulamanın yetersiz olduğunu söyleyebiliriz.

Tablo 36: Türkçe Programı öğrencilere; ahlak, ruh ve duygu bakımlarından dengeli ve sağlıklı şekilde gelişmiş kişilik ve karakter özelliklerine sahip insanlar yetiştirmede ne derecede yeterli ve uygulanabilmektedir?

SORU 36 - Y		SORU 36 - U			
		1	2	3	TOPLAM
1	Sayı	49	4	0	53
	% Satır	92.5	7.5	0.00	100.0
	% Kolon	60.5	4.7	0.0	26.5
	% Toplam	24.5	2.0	0.0	26.5
2	Sayı	30	71	4	105
	% Satır	28.6	67.6	3.8	100.0
	% Kolon	37.0	83.5	11.8	52.5
	% Toplam	15.0	35.5	2.0	52.5
3	Sayı	2	10	30	42
	% Satır	4.8	23.8	71.4	100.0
	% Kolon	2.5	11.8	88.2	21.0
	% Toplam	1.0	.0	15.0	21.0
TOPLAM	Sayı	81	85	34	200
	% Satır	40.5	42.5	17.0	100.0
	% Kolon	100.0	100.0	100.0	100.0
	% Toplam	40.5	42.5	17.0	100.0

Tabloda görüldüğü gibi Türkçe programı öğrencilere; ahlak, ruh ve duygu bakımlarından dengeli ve sağlıklı şekilde gelişmiş kişilik ve karakter özelliklerine sahip insanlar yetiştirmedeki programın yeterliliği ve uygulanabilme düzeyleri karşılaştırılmıştır.

Yeterli bulmada 53 (% 26.5) kişi az yeterli 105 (% 52.5) kişi orta yeterli, 42 (% 21.0) kişi tam yeterli görüşündeler. Uygulanabilmekteki durum ise 81 (% 40.5) kişi az uygulanabilmekte, 85 (% 42.5) kişi orta uygulanabilmekte, 34 (% 17.0) kişi de tam uygulanabilmekte görüşündeler.

Yeterli bulmada az diyen 53 (% 26.5) kişiden 49 (% 92.5)'i uygulama için de az görüşünde, 4 (% 7.5)'i orta uygulanabilmektedir demişlerdir. Yeterli bulmada orta diyen 105 (% 52.5) kişiden 71 (% 67.6)'sı kişide uygulama için orta derken buna karşılık 30 (% 28.6)'u uygulama için az cevabını vermişlerdir. Sadece uygulama için 4 (% 3.8)'i tam cevabını vermişlerdir. Yeterli bulmada tam diyen 42 (% 21.0) kişiden 30 (% 71.4)'u uygulama içinde tam derken buna karşılık 10 (% 23.8)'i orta uygulanabilmekte, 2 (% 4.8)'i de az uygulanabilmekte görüşündeler.

Bulgulara göre program orta yeterlilikte 105 (% 52.5) diyebiliriz. Ama ne yazık ki yine diğer bazı amaçlarda olduğu gibi uygulama düzeyinin 81 (% 40.5) çok düşük oranda olduğunu söyleyebiliriz.

Elde edilen verilere baktığımızda yeterli bulmada orta diyen 105 (% 52.5) kişiden sadece 4 (% 3.8)'u uygulama için tam demiştir. Görülüyor ki öğretmen ve yöneticilerin bu hedefi uygulamayı gerçekleştirmede fazlaca bir çaba ve öz veri sağlamadıkları istatistiklerde görülmektedir. Yine buna karşılık yeterlilikte tam diyen deneklerden bile tamamı uygulama için tam demediklerini görmekteyiz. Hatta bunların içinden bazılarının uygulama düzeyi içinde az dedikleri görülmektedir.

Tablo 37: Türkçe Programı öğrencilere; ailesini, vatanını, milletini sevmeye ve daima yüceltmeye çalışmada ne derecede yeterli ve uygulanabilmektedir?

SORU 37 - Y		SORU 37 - U			
		1	2	3	TOPLAM
1	Sayı	33	4	1	38
	% Satır	86.8	10.5	2.6	100.0
	% Kolon	56.9	5.2	1.5	19.0
	% Toplam	16.5	2.0	0.5	19.0
2	Sayı	22	60	10	92
	% Satır	23.9	65.2	10.9	100.0
	% Kolon	37.9	77.9	15.4	46.0
	% Toplam	11.0	30.0	5.0	46.0
3	Sayı	3	13	54	70
	% Satır	4.3	18.6	77.1	100.0
	% Kolon	5.2	16.9	83.1	35.0
	% Toplam	1.5	1.5	27.0	35.0
TOPLAM	Sayı	58	77	65	200
	% Satır	29.0	38.5	32.5	100.0
	% Kolon	100.0	100.0	100.0	100.0
	% Toplam	29.0	38.5	32.5	100.0

Tabloda görüldüğü gibi Türkçe programı öğrencilere; ailesini, vatanını, milletini sevmeye ve daima yüceltmedeki yeterlilik ve uygulanabilme düzeyleri karşılaştırılmıştır.

Yeterli bulmada 38 (% 19.0) kişi az yeterli, 92 (% 46.0) kişi orta yeterli, 70 (% 35.0) kişi tam yeterli görüşündeler. Uygulanabilmekte 58 (% 29.0) kişi az uygulanabilmekte, 77 (% 38.5) kişi orta uygulanabilmekte, 65 (% 32.5) kişi de tam uygulanabilmekte görüşündeler.

Yeterli bulmada az diyen 38 (% 19.0) kişiden 33 (% 86.8)'si uygulama içinde az demişlerdir. 4 (% 10.5)'i orta uygulanabilmekte, 1 tanesinde tam uygulanabilmekte görüşündeler. Yeterli bulmada orta diyen 92 (% 46.0) kişiden 60 (% 65.2)'si orta uygulanabilmekte cevabını verirken, buna karşılık 22 (% 23.9) u az uygulanabilmekte, 10 (% 10.9)'u da tam uygulanabilmekte görüşündeler. Yeterli bulmada tam diyen 70 (% 35.0) kişiden 54 (% 77.1)'i uygulama için tam görüşündeler, 13 (% 18.6)'sı orta uygulanabilmekte, 3 (% 4.3)'ü de az uygulanabilmekte diye görüş bildirmişlerdir.

Bulgulara göre programı öğrencilere, ailesini, vatanını, milletini, sevmeye ve daima yüceltmede orta yeterli düzeyde olduğunu söyleyebiliriz. Halbuki vatan ve millet sevgisiyle dil sevgisini ayırt edemeyiz.

Tablo 38: Türkçe Programı öğrencilere; Türk yazar ve düşünürlerini tanıma ve tanıtmada onlara karşı ilgi ve sevgi duymayı sağlamada ne derecede yeterli ve uygulanabilmektedir?

SORU 38 - Y		SORU 38 - U			
		1	2	3	TOPLAM
1	Sayı	102	4	1	107
	% Satır	95.3	3.7	0.9	100.0
	% Kolon	84.3	7.4	4.0	53.5
	% Toplam	51.0	2.0	0.5	53.5
2	Sayı	18	47	6	71
	% Satır	25.4	66.2	8.5	100.0
	% Kolon	14.9	87.0	24.0	35.5
	% Toplam	9.0	23.5	3.0	35.5
3	Sayı	1	3	18	22
	% Satır	4.5	13.6	81.8	100.0
	% Kolon	0.8	5.6	72.0	11.0
	% Toplam	0.5	1.5	9.0	11.0
TOPLAM	Sayı	121	54	25	200
	% Satır	60.5	27.0	12.5	100.0
	% Kolon	100.0	100.0	100.0	100.0
	% Toplam	60.5	27.0	12.5	100.0

Tabloda görüldüğü gibi Türkçe programı öğrencilere; Türk yazar ve düşünürlerini tanıma ve tanıtmada, onlara karşı ilgi ve sevgi duymayı sağlamadaki yeterlilik ve uygulanabilme durumu karşılaştırılmıştır.

Yeterli bulmada 107 (% 53.5) kişi az yeterli, 71 (% 35.5) kişi orta yeterli 22 (% 11.0) kişi tam yeterli görüşündeler. Uygulamada 121 (% 60.5) kişi az uygulanabilmekte 54 (% 27.0) kişi orta uygulanabilmekte, 25 (% 12.5) kişi de tam uygulanabilmektedir diye görüş bildirmişlerdir.

Yeterli bulmada az diyen 107 (% 53.5) kişiden 102 (% 95.3) kişi uygulama için de az cevabını vermişlerdir. 4 (% 3.7)'si orta uygulanabilmekte, 1 tanesi de tam uygulanabilmekte görüşündeler. Yeterli bulmada orta diyen 71 (% 35.5) kişi den 47 (% 66.2) kişi uygulama için orta demişlerdir. Buna karşılık 18 (% 25.4) kişi uygulama için az derken sadece 6 (% 8.5) kişi tam uygulanabilmektedir diye görüş bildirmişlerdir. Yeterli bulmada tam diyen 22 (% 11.0) kişiden 18 (% 81.8) kişi uygulanabilme için de tam cevabını vermişlerdir. Buna rağmen 3 (% 13.6) kişi orta uygulanabilmekte, 1 kişi de az uygulanabilmektedir diye görüş bildirmişlerdir.

Bulgulara göre Türkçe programı öğrencilere Türk yazar ve düşünürlerini tanıma ve tanıtmada, onlara karşı ilgi ve sevgi duymayı sağlamada, öğretmenlerin yarısından fazlası 107 (% 53.5) kişi az yeterli bulmuşlardır. Buna karşılık 121 (% 60.5) kişide az uygulanabilmektedir diye görüş bildirmişlerdir. Programının bu konuda yetersiz olduğu görülmektedir.

BÖLÜM - IV

ÖZET, SONUÇLAR ve ÖNERİLER

A - ÖZET

Çağımız dünyasında bilgi, beceri, ve tecrübe çoğalmış ve teknoloji hızla ilerleyerek insan düşüncesini ve hayatını etkileyip zenginleştirmiştir. Bu arada insanların yeni isteklerinden dolayı yeni ihtiyaçlar ortaya çıkmıştır. Ekonomi gelişmiş, insanların refah seviyeleri yükselmiştir. Bu kalkınma ve yükselme eğitim sayesinde gerçekleşmiştir.

Toplumlar geleceklerini garanti altına almak için eğitim programları geliştirerek yeni yetişen nesillerini kendi istekleri doğrultusunda eğitmeye çalışırlar. Eğitim programları bir yüzden önemlidir.

Tüm eğitim-öğretim program ve faaliyetleri dil denen canlı ve kendi içinde kanunları olan vasita ile sağlanır. Her millet kendi dili ile hatırlanır. Dil toplumun müşterek hafızası ve anlaşma aracıdır. Dil milletin düşünce sistemini yansıtır. Millet hayatının aynısıdır. Millet istikbal ve millet mirasıdır. Dil milli düşünce tarzını aksettirir. Dilin kullanımı zihni kullanımına etki ettiği bilinmektedir. Dil, muhakeme, bellek, problem çözme ve planlama gibi bilişsel süreçleride içermektedir.

Her çocuk doğduğu ve büyüdüğü toplum içerisinde ana dilini öğrenir. Her insan ana dili ile düşünür ve üretir. Çocuk duygu ve düşüncelerini bu dil sayesinde anlatır. Çocuk ailesinden sonra en sıkı ilişkiyi okul çevresi ile sağlar.

İlkokullar çocuğun eğitiminde önemli bir yer tutar. Eğitim ve öğretim ilk defa planlı, programlı olarak ilkokullarda verilir. Çocuk ilk okuma ve yazmayı ilkokulda öğrenir. Öğrenme her şeyden önce psiko-sosyal bir süreçtir ve öğrenci de kalıcı izli davranışlar oluşturma faaliyetidir. Bu faaliyetler de okuldaki planlı eğitimlerle gerçekleştirilir.

Program; Yetiştireceğimiz insanlarda görmek istediğimiz hedefleri, davranışları ve bunları gerçekleştirebilecek düzenli eğitim ve sınav durumlarını içeren bir bütün olarak belirtilmiştir.

Eğitim ve öğretimin temelini teşkil eden ilkokullardır. Buradaki uygulanan programlarda öğrencinin yaşı, gelişim özellikleri ilgileri ve merakları doğrultusunda

hazırlanmak durumdadır.

İlköğretim I. Kademe Türkçe programı, çocuğun ilkokuldan başlayarak tüm hayatı boyunca anlama, anlatma, okuma ve yazma becerilerini kapsayacak nitelikte bir dil programıdır. İyi nitelikte hazırlanan bir Türkçe programı öğrencinin, anlama gücünü geliştirmesi, anlatım beceri ve alışkanlığının kazandırılması, dinleme ve okuma alışkanlık ve zevkinin verilmesi, kelime dağarcığının zenginleştirilmesi, temel dilbilgisi kurallarının kavratılması, dil sevgisinin ve şuurunun uyandırılması, doğru düşünüp, doğru karar verebilme yeteneğinin geliştirilmesini, sözlü ve yazılı Türk ve dünya kültürlerini ve medeniyetlerini tanıyarak Türk kültürünü ve medeniyetini benimseyip zenginleştirmeye çaba göstermesini sağlar.

Uygulanan ilkokul Türkçe programı birinci devresinde (1.2.3. sınıflarda) Türkçenin kazandırılması ve geliştirilmesi çabaları vardır II. devrede ise (4. 5. sınıflarda) birinci devreyi tamamlamayı ve Türkçe anlama, anlatma, okuma yazma ve temel dilbilgisi kurallarını dil sevgisini ve şuurunu, dili güvenle kullanmayı, Türkçe'nin özelliklerini öğrenmeyi kapsamaktadır.

Türkçe eğitim ve öğretimi programları konularında yapılan araştırmaların da Türkçe eğitim öğretiminin istenilen düzeylerde olmadığı ortaya çıkmıştır. Programlardan ve uygulamalardan kaynaklanan eksikliklerin varlığı tesbit edilmiştir. Türkçe öğretiminde problemlerle karşılaşmıştır. Hızlı bir dil gelişimi çağında olan öğrencinin duygu ve düşüncelerini daha zenginleştirerek dilbilgisi kuralları içerisinde kelime ve cümleleri doğru ve düzgün kullanılmasını sağlayan çağdaş eğitim teknolojisi ile program geliştirme aşamalarına uygun olarak hazırlanmış bir Türkçe eğitim-öğretim programlarına ihtiyaç duyulmaktadır.

İşte bu araştırmada ilköğretim okulları I. kademe Türkçe programı uygulama ve yeterlilik düzeylerinin durumlarını belirleyip, değerlendirerek bu alanla ilgili problemleri çözmeye etkili olacak bulgular elde etme ve öneriler geliştirmeyi amaçlamaktadır.

Bu araştırmanın genel amacı ilköğretim okulları I. Kademe de (ilkokullarda) Türkçe programı uygulama ve yeterlilik düzeylerinin değerlendirilmesi ile programda yer alan hedeflerin ve davranışların ne derecede yeterli olduğu ve uygulamadaki gerçekleştirilebilirlik düzeylerinin değerlendirilmesi yapılmıştır. Yönetici ve öğretmenlerin

görüşlerini tesbit ederek; Türkçe eğitim ve öğretim programları geliştirilmesine ve uygulamalarına ait öneriler teklif edilmiştir.

Bu araştırma bulgularının ortaya çıkması ile uygulanan program hakkında yönetici ve öğretmenlerin Türkçe öğretimi düzeyinin genel durumu konusunda bilgilenileceği; Türkçe eğitim ve öğretimi programlarının geliştirilmesi ve aksaklıkların giderilmesi için yönetici, öğretmen ve uzman kişilerin işbirliği yapacağı umulmaktadır.

Araştırma anket yoluyla toplanan verilerle ve yazılı kaynaklardan elde edilen bilgilerin geçerli ve güvenilir olacağı varsayımından hareket edilmiştir.

Araştırma Konya ili Merkez ilköğretim okulları I. Kademe de (İlkokullarda) belirlenmiş okullarla sınırlıdır.

Araştırma tarama modelinde yapılmıştır. Çalışma evreni Konya ili merkez ilçelerindeki okullarda görevli olan yönetici ve sınıf öğretmenlerinden oluşmaktadır.

Araştırmanın örneklemini evrendeki ilkokulların bir kısmında görev yapan yönetici ve sınıf öğretmenleridir. Örneklemini oluşturanların 24'ü yönetici (okul müdür ve yardımcıları), 175'i sınıf öğretmeni 1'i rehber öğretmen olmak üzere toplam 200 kişiden oluşmaktadır. Örnekleme giren 210 kişiye anket verilmiştir. 200 tanesi araştırmacı tarafından toplanmıştır. Anketlerin % 98.2'si geri alınmıştır.

Verilerin toplanmasında iki yol izlenmiştir. Bunlardan biri kaynak tarama şeklinde yapılmış, diğerini ise anket yoluyla elde edilen bilgiler oluşturmaktadır.

Verilerin işlenmesi elle ve elektronik yolla yapılmıştır. Bilgisayar ve uzman kişiden yararlanılmıştır. Anketteki her soru için programın hem yeterliliği, hem de uygulanabilme durumları için ayrı ayrı iki cevap istenmiştir. Anketteki her soru için (az), (orta) (tam) olarak üç derece üzerinden verilen sıraya göre (1), (2), (3) şeklinde değerler vererek sayısal hale getirilmiştir.

Araştırmada elde edilen bulgulara dayalı olarak sonuçlar elde edilmiş ve öneriler geliştirilmiştir.

B- SUMMARY

In this period of our world knowledge, skills, experiments have increased and technology has progressed rapidly so it has effected humans thoughts and lifes thus their lifes become rich. At this time new necessesities appeared from humans new desires. Economy has developed, level of people prosperity has raised. This raising and development has realised by education.

Societies work to educate new growing generation according to their desires by developing education programmes in order to quarantee their future. So education programmes are important. All education programmes and activities are obtained with a language that is said a vehicle that is living and has some rules in itself. Every nation is remembered by their language. Language is a common memory and communicating mediator. Language reflects society's thingking system. Its a mirror of society's life. It's societys future and societys inheritance. Language reflects manner of national thinking. Its known that usage of language effects usage of brain. Language has time about knowing like trial, memory, solving problem and planning.

Every child learns mother language in society that they were born and grew. Every person thinks and produces with their mother tonque. Child tells his/her emotions, thoughts by this language. Child gets harder friendship from school after his/her family.

Primary schools are very important in education of child. Education is given at primary school with plan and programme. At first child learns reading and writing in primary school. Learning is a progression about pschology and its an activity in order to make parmanent behaviours on students. These activities are realized by education with planning at school.

Programme is expressed that contains targets we want to see on people that we have trained, treatments and regular educations that can certify thesse.

Primary schools are base of instruction and education. The age of students, features of their development, their interests must be practised in these programmes.

Primary Education First Degree Turkish Programme is language programme that contains students understanding, telling, reading and listening to develop their

word capacity; to improve their grammar, to rise language conscious, to improve their thinking truth, and deciding, to teach them Turkish culture and civilization.

In first period of Turkish programme (1, 2, 3 classes) the aim is to improve Turkish. In second period (4,5 classes) First degree, and contains Turkish grammar conscious, understanding reading, telling Turkish, to use Turkish and to know Turkish features.

It arrived in searching about (Education Programme) that Turkish instruction wasn't enough. The deficiency because of programmes and practices have been established. There have been some problems in Turkish instruction.

Student in period that language change, needs Turkish Education-Instruction programmes that prepared according to contemporary Education Technology and programme improving degree to use words and sentences correctly according to grammar. The research aims to find out Primary school 1st Degree Turkish Programme Practice and competence level.

This research's general aim is to appraise the level of enough and to apply Turkish programme in primary school how the targets and behaviours that were in programme were enough and the level of making real in application were appraised. Suggestions that belong to developments and applications of Turkish education programmes were offered by establishing the opinions of directors and teachers.

It's expected that directors and teachers will have knowledge about the general situation of Turkish education about being applied programme which was result of investigations discovering and director, teacher and experts will communicate in order to develop Turkish education and in order to remove mistakes.

It was acted from supposition that data which were got by research and inquiry and knowledges that were got from writing source will be reliable and valid.

Investigation is limited in centre of KONYA and first level of primary school. Investigation was made of scanning. Working world is made of directors and class teachers who work in schools of KONYA.

Two roads had been followed to collect data. One of them was done by scanning source, the other one was done by knowledges which were got by inquiry.

Process of data was done by roads of hands and electronics. Computer and expert were benefited. They wanted two different answers for both enough of programme and situation of being applied for each question in inquiry. According to order that was given from three degrees - few, medium, whole - for each question in inquiry, it was made numerical by giving 1,2,3 orders.

Results were got according to findings that were got in search and suggestions were presented.

C- SONUÇLAR

İlköğretim okulları I. kademe Türkçe programları yeterlilik ve uygulama düzeylerinin değerlendirilmesi üzerine ait yaptığımız bu araştırmada elde edilen sonuçlar, kişisel bilgilerle ilgili sonuçlar ve genel nitelikli bulgulara dayandırılarak elde edilen sonuçlar olmak üzere iki kategoriye ayrılmıştır.

I- Kimlik Bilgileri İle İlgili Sonuçlar

1- Örnekleme Giren 225 kişiye anket verilmiş bu anketlerin 200 tanesi tarafıma teslim edilmiştir. Dönen anketlerin % 98.2'dir.

2- Örnekleme giren sınıf öğretmenleri ve yöneticilerin tamamı, Konya İli Merkez İlçe okullarında görev yapmaktadır.

3- Ankele katılan öğretmen ve yöneticilerin öğrenim durumları şöyledir: İlköğretmen okulu 6 (% 3.0) kişi, Ön Lisans (iki yıllık eğitim enstitüsü veya eğitim yüksek okulu 181 (% 90.5) kişi, Üç Yıllık Eğitim Enstitüsü 5 (% 2.5) kişi, 4 yıllık Eğitim Fakültesi 8 (% 4.0) kişidir.

Deneklerin çoğunluğunu 181 (% 90.5) kişi ile ön lisans eğitimini yapanlar oluşturmaktadırlar.

4- Örnekleme grubunun 96 (% 48.0) kişi ile erkekler, 104 (% 52.0) kişi ile kadınlar oluşturmaktadır.

5- Mesleki kıdem bakımından durum şöyledir:

1-10 yıl arası 18 (% 9.0) kişidir

11-20 yıl arası 43 (% 21.5) kişidir.

21-yıl ve daha fazlası 139 (% 69.5) kişi ile toplam deneklerin çoğunluğunu oluşturmaktadır.

6- Örnekleme giren deneklerin görev durumları ise şöyledir:

Sınıf öğretmenleri 175 (% 87.5) kişi ile çoğunluğu oluşturmaktadır. Buna karşılık 24 (% 12.0) kişi ile okul müdürü ve müdür yardımcıları ile sadece 1 (% 0.5) kişi ile de rehber öğretmen vardır. Dikkat çekici bir husus örnekleme giren 12 tane ilkokulda sadece 1 tane rehber öğretmenin olmasıdır. Halbuki her ilkokulda en az bir tane rehber öğretmen olması gereklidir. Çünkü asıl rehberliğe ihtiyaç duyulan kurum ilkokullar ve öğrencileridir.

II. Bölümle İlgili Sonuçlar

7- Türkçe programı öğrencilere anlama gücü kazandırmada orta düzeyde (% 63.0) yeterli ve orta düzeyde uygulanabilme derecelerine sahip bir yapıda görünmektedir.

Oysa ki tam öğrenme tam anlama gücü ile kazanılır, anlama faaliyeti olmadan anlatma vb. faaliyetlerinde olmayacağı gözönüne alınacak olursa program uygulama açısından istenilen düzeyde olmadığı görülmektedir. Tüm öğrenmelerin başında anlama faaliyeti gelmektedir. Anlama becerisi tam gerçekleşmemesinde hiç bir öğrenme olayı tam mümkün olamaz. Anlatılmak ve öğretilmek istenilende olmayınca hedeflere ulaşamaz.

8- Anlam gücünü kazandırmada orta düzeylerde olan bir program anlatma düzeyinde de orta düzede bir özelliğe sahip görünmektedir. Hatta (% 28.5) düşük derecede yani az düzeylerinde uygulamadan kaynaklanan eksiklikler göze çarpmaktadır.

Türkçe programı öğrenciye kendini, duygu ve düşüncelerini anlatmada yüksek düzeyde yeterliliğe ve uygulama düzeyine sahip olmasına gerekirken orta düzeyde bir özelliğe sahip görünmektedir. Eğitim-öğretimin temelinde anlama ve anlatma beceri ve alışkanlığı yatmaktadır.

9- Türkçe programı öğrencilere Türk Dilini sevdirmede genel olarak orta düzeyde (% 51.5) ve (% 29.0) tam düzeylerinde yeterli olmakla birlikte programın uygulanabilme durumu için aynı şeyleri söylemek mümkün olmamaktadır.

Burada programı işlerken uygulayıcılardan kaynaklanan aksaklıkları gösterebiliriz. Bunlar öğretilenden, müfettişlerden, ders araç-gereçlerinden ve çevre şartlarından kaynaklandığını söyleyebiliriz. Ayrıca öğrencinin ilgi ve alakasını iyi yönlendirilmemesi dil ile millet felsefesinin anlatılmadığını yorumlayabiliriz.

10- Türkçe programı öğrencilere, dinleme, okuma alışkanlık ve zevkini kazandırma da, estetik duygularını geliştirmede M.E.B.lığının istemiş olduğu mükemmel program niteliği taşımadığı görülebilmektedir. Çünkü okuma alışkanlığı ve estetik duygu ve düşüncelerin gelişmesi ve bunların devamlı davranışlara dönüşmesi ancak mükemmel bir dil programı ile mümkün olabilir. Bu programda orta düzeyde yeterli (% 52.5) ve (% 55.0) orta düzeyde uygulama derecesine sahip görünmektedir.

11- Türkçe Programı, Kelime hazinesini zenginleştirmede programın yeterliliğinden çok, tam düzeylerde uygulanamadığı görülmektedir. Yeterli bulmada orta diyen 100 (% 50.0) kişi ile az diyen 36 (% 18.0) kişinin toplamı olan 136 kişiden sadece

5 kişisi orta düzeyde programın uygulanabildiğini ifade etmişlerdir.

Görülüyor ki programı uygulayan öğretmenlerin anlatım (Kelime hazinelerinde) düzeylerinin yeterli olmadığını, öğrencilere anlama, anlatım ve bilhassa meramını anlatacak kelime hazinesini zenginleştirmede aktif rol oynamadıklarını ifade edebiliriz.

12- Türkçe dersi bir ifade ve beceri dersidir. Fakat öğrencilere ilmi yönden, eleştireci, yapıcı ve üretici düşünme yollarını kazandırmada Türkçe dersinin payına düşen gerekli uygulamaların yapılmadığı görülmektedir. Programı yeterli bulmada orta diyen 100 (% 50.0) kişiden sadece 1 (% 1) kişisi uygulama için tam cevabını vermiştir. Anlaşılacağı üzere bu verilerde programın uygulama (işleniş mekanizmasının çalışmaması) düzeyinin düşüklüğünü göstermektedir. Yaparak, yaşayarak, konuşarak drama faaliyetleriyle daha iyi işlenebilecek Türkçe dersi, uygulamadaki aksaklıklar nedeniyle öğrencinin düşünme ve düşüncelerini uygulayabilecek fazla imkanı sağlamadığını söyleyebiliriz.

13- Türkçe programı öğrencilere Türk kültürünü tanıma ve kazandırmada 80 (% 40.0) az yeterli ve 91 (% 45.5) kişide az uygulanabilirlik düzeyler ile zayıf özellikler taşıdığını söyleyebiliriz.

Halbuki kültürün taşıyıcısı dildir. Türkçe programı elde edilen bulgulara göre öğrencileri Türk Kültürünü tanıtmada, araştırma ve incelemede muhteva olarakta, uygulama düzeyindeki işleniş bakımındanda yetersiz ve zayıf kaldığını söyleyebiliriz. Bu konuda sadece özel ilgisi olan ve kendisini yetirmiş öğretmenler 42 (% 21.0) kişi tam yeterli ve 30 (% 3) kişide uygulama için tam demişlerdir. Bu oran 200 kişilik öğretmen grubu içinde çok az yüzdeliğe sahiptir. Çünkü Türkçe programı bir dil eğitimi ve öğretimi programıdır. Diğer programların başarısı buna bağlıdır. Zira anlama, anlatma, yazı ve kelime hazinelerinin zenginleştirilme işlemleri dil programının zengin yeterlilik ve yüksek derecede uygulanabilme özelliğine sahip olabildiği ölçülerde mümkün olabilir.

14- Sonuç olarak Türkçe programının öğrencilere sosyo-kültürel bakımından kendi duygu ve düşüncelerini ve diğer eserlerden faydalanma ve onları tanıtmada, tanıtmada fazlaca bir yeterlilik ve uygulama düzeyinin olmadığını söyleyebiliriz. Tüm öğretmenlerden sadece 39 (% 19.5) kişisi ise tam yeterli ve sadece 28 (% 14.0) kişiside tam uygulama düzeyine sahip cevabını vermişlerdir. Oysa ki tüm duygu ve düşünceler "dil denen mucize ile "kuşaktan kuşağa aktarılır. Ferdin bilgi, görgü ve duygu dünyasının

gelişip zenginleşmesi duygu ve düşünce eserleriyle sağlanır. Sağlıklı bir toplum düşüncesinin olması ferdin kendi duygu ve düşüncesini tanıması tanıtması ve geliştirmesi ile olur. Zira bu programı öğrencilere süreli eserleri tanıma-tanıma duygu ve düşünce eserlerini araştırma, okuma gibi özendirici bir alışkanlığı fazlaca yeterli düzeyde yerine getirmediğini vurgulayabiliriz. Hatta 98 (% 49.0) orta, 63 (% 31.5) az uygulanabilirlik derecesiyle çok düşük olduğunu söyleyebiliriz.

15- Türkçe programı öğrencilere sözlük, ansiklopedi vb. başvuru kitapları ve kaynak kitaplarından faydalanmada 97 (% 48.5) orta ve 69 (% 34.5) tam yeterli cevaplarıyla ortanın üstünde bir yapıya sahip özellik taşımaktadır. Programın az yeterli olmasından şikayet edenlerden 34 (% 17.0) kişi zaten büyük bir çoğunluğu da uygulama içinde az uygulanabilmektedir cevabını vermişlerdir. Yani yeterli düzeyde bulunmayanlarda uygulama içinde aynı cevabı verdikleri görülmektedir. Aslında şunu söyleyebiliriz. Programın bu amacı yeterli ve uygulama düzeyleri iyi olmasına rağmen bazı öğretmenlerin kendilerini yeterince Türkçe programı konusunda geliştiremedikleri yorumunu yapabiliriz.

16- Türkçe programı sesli ve sessiz okumayla ilgili beceri ve alışkanlıkları ile bu amacın yeterli ve uygulanabilirlik durumunun diğer amaçlara göre tam (yüksek düzeylerde) olduğunu söyleyebiliriz. Burada öğretmenlerin öğrencileri pasif olarak çalıştırdıklarını da söyleyebiliriz.

16- Türkçe programı öğrencilere soru sorabilme, sorulara karşılık verebilme sınıftaki tartışma ve konuşmalara katılabilme, varılan sonuçları anlatabilmedeki yeterlilik düzeyi 91 (% 45.5) kişi orta ve 84 (% 42.0) kişi tam yeterli bulması uygulama açısından da 71 (% 35.5) oranında tam uyguluyor cevapları alınmıştır.

Sonuç olarak Türkçe programının bu amacı yeterlilik ve uygulama açısından yeterli düzeyde diyebiliriz. Zaten bu amaç doğrultusunda ilkokul çocuğunun psikolojisinin yapısını ele alırsak, çocuk yaşının gereği olarak ilgi ve merakının yoğun olduğu her konuda soru sorma ve konuşmalara katılma eğilimindedir. Zira programı ilkokul çocuklarının bu yapısına rağmen çok yüksek derecede uygulanamadığını söyleyebiliriz.

18- Türkçe programı öğrencilere, düzeye uygun bir filmi, bir olay yazısını okuduğu kitabın konusunu, ana fikrini özetleyebilmedeki yeterli ve uygulanabilme düzeyleri

karşılaştırılmıştır. 82 (% 41.0) orta ve tam yeterli oranlarıyla ve 88 (% 44.0) orta ve 60 (% 30.0) tam uygulama istatistikleri ortaya çıkmıştır. Programın bu amacı muhteva olarak yeterli olduğu halde uygulama için aynı şey söylenemez. 81 (% 41.0) kişi yeterli bulmada orta dediği halde sadece 2 (% 2.4) kişi programın tam uygulandığını söyleyebilmektedir. uygulamadaki eksikliklerin programın hedeflerinin gerçekleştirilememesidir. Dolayısıyla da öğrenci bir olay yazısını ve ana fikrini yorumlamada zorlanacaktır. Kitap okuma, düşüncelerini belli bir sisteme oturtabilme problemlerini yaşayacaktır.

19- Türkçe programı öğrencilere konuşma, yazışma biçim ve yöntemlerini öğretebilmedeki yeterli ve uygulanabilme durumları karşılaştırılmıştır. Bu amaç insanın tüm hayatı boyunca kendisine lazım olan günlük hayattaki, toplumla olan iletişimini sağlaması açısından yeterli ve uygulanabilmede çok yüksek düzeylerde olması gerekir. El edilen bulgularda 33 (% 16.5) az yeterli ve 57, (% 25.5) az uygulanabilme cevaplarının yanı sıra yeterli bulmada orta diyen 112 (% 56.0) kişiden 20 (% 17.9) kişisi yine uygulama içinde az uygulanıyor cevaplarını vermişlerdir. Halbuki orta düzeylerde olan bir program, öğretmenin metot ve tekniğiyle, ders araç-gereçlerinin, konunun işlenişinde yerli yerinde kullanımıyla uygulama düzeyleri yükseltilebilir. Ama sonuçlara baktığımızda yeterli bulmada tam diyen 55 (% 27.5) kişiden sadece 31 (% 56.4) kişisi uygulama için tam diyebilmiştir. Diğer kalanların 24 kişi orta ve az uygulanıyor cevaplarını vermişlerdir. Yani uygulama düzeyinin eksikliğinden bahsedebiliriz.

20- Türkçe programı öğrencilere; kitap okumayı, kitaplardan yararlanma becerilerini, kitap edinme isteğini, kitap sevgisini geliştirmedeki yeterlilik ve uygulanabilme düzeylerinin karşılaştırılması yapılmıştır. Yeterli bulmada 200 kişilik gruptan sadece 54 (% 27.0) kişisi tam yeterli cevabını vermişlerdir. Buna karşılık 51 (% 25.5) kişide yeterli bulmada az demişlerdir. 95 (% 47.5) kişide yeterli bulmada orta demiş bunların içinden de 69 (% 72.6) kişi uygulama için orta, buna karşılık 21 (% 22.1) kişi az uygulanabildiğini sadece 5 (% 5.3) kişi tam uygulandığını belirtmişlerdir.

Sonuç olarak diyebiliriz ki 67 (% 33.5) oranıyla az uygulanabilen programın yeterli ve tam uygulandığından bahsedilemez. Kitap sevgisi okuma alışkanlığının temelini oluşturur. Bir dil programı olan Türkçe programının bu amacının yeterli ve uygulama düzeylerinin düşük olması millet olarak okuma alışkanlığımızın zayıflığını gösterir. Bu amacın tam düzeylerde yeterli ve uygulanamaması demek eğitim kol

faaliyetlerinden Basın yayın ve Kitaplık kolları, kütüphanecilik vb. kolların faaliyetlerinin tam yürütülmediğini gösterir. Sınıf öğretmeninin ve bu kollarda görev yapan rehber öğretmenlerin öğrencilere kitap edinme isteğini, kitap sevgisini ve kitap okuma isteğini uyandıramadıkları ve hedeflerin davranışlara dönüştürmediklerini söyleyebiliriz.

21- Türkçe programı öğrencilere okulda yaptığı türlü eğitim faaliyetlerin sonuçlarını sözlü ve yazılı bir rapor halinde anlama ve anlatabilmedeki yeterlilik ve uygulanabilirlik düzeyleri karşılaştırılmıştır. Yeterli bulma da 58 (% 29.0) az yeterli, 103 (% 51.5) orta, 39 (% 19.5) tam yeterli demişlerdi. Uygulanabilme durumu içinde 37 (% 16.0)'sı tam 90 (% 45.0) orta cevabını verirken buna karşılık 78 (% 39.0) kişiye varan oranıyla az uygulanabildiğini denekler ifade etmişlerdir.

Sonuç olarak anlama anlatma gücü, beceri ve alışkanlıklarını kazandırmada istenilen nitelikte olmayan bir dil programının öğrencinin okulda yaptığı türlü eğitim faaliyetlerinin sonuçlarını sözlü ve yazılı anlatmasında da mükemmellik aranamaz. Öğrenci ancak anladığı ve anlatabildiğini bir rapor halinde sözlü ve yazılı olarak anlatabilir.

22- Türkçe programı öğrencilere, birlikte çalışabilme, iş birliği yapabilme ve yardımlaşma beceri ve alışkanlığını kazandırmadaki yeterli bulma durumu için 44 (% 22.0) az yeterli, 105 (% 52.5)'i orta, 51 (% 25.5)'i tam yeterli derken uygulama içinde 61 (% 30.5)'i az, 101 (% 50.5)'i orta, 38 (% 19.0)'u tam uyguluyor cevaplarını vermişlerdir.

Sonuçta şunu söyleyebiliriz, birlikte çalışabilme, yardımlaşma zaten programın muhtevasında vardır. Ders kitaplarında da yer almıştır. Bu beceri ve alışkanlıklar kazandırma sınıf öğretmeninin, sınıfındaki öğrencilerin psiko-sosyal özelliklerini iyi tanıyarak programın işlenişinde mükemmel bir uygulamayla iyi bir sonuç elde edilebilir.

23- Türkçe programı öğrencilere; kullandığı kelimeleri düzgün söyleyebilme, doğru yazabilme, hece ve sesleri ayırabilmedeki yeterli ve uygulama düzeyleri karşılaştırılmıştır.. Yeterli bulmada az diyenlerin uygulama için görüşleri 19 (% 9.5) kişiden 12 (% 63.2)'si uygulama içinde az, 7 (% 36.8)'i orta cevabını vermişlerdir. Yeterli bulmada orta diyen 96 (% 48.0) kişiden 11 (% 11.5)'i uygulama için az, 6 (% 6.2) sı tam, 79 (% 82.3)'ü ise uygulama için orta cevabını vermişlerdir. Yeterli bulmada tam diyen 85 (%

42.5) kişiden 67 (% 78.8)'i uygulama için de tam derken, 16 (% 18.8)'i orta, 2 (% 2.4)'ü az uyguluyor cevabını vermişlerdir.

Sonuç olarak elde edilen bulgulara göre program öğrencilere kelimeleri düzgün söyleyebilme, doğru yazabilme, hece ve sesleri ayırabilmede 85 (% 42.5) tam yeterli ve 73 (% 36.5) tam uygulanabilme düzeyleri ile oldukça yüksek bir oranda gerçekleşiyor diyebiliriz.

24- Türkçe programı öğrencilere, bu sınıfın kullanması gereken yazım kurallarını uygulayabilme ve noktalama işaretlerini kullanabilmedeki yeterli bulma 95 (% 47.5) kişi tam, 97 (% 48.5) kişi orta yeterlidir derken sadece 8 (% 4.0) kişi az yeterli demiş, uygulama için 66 (% 33.0) kişi tam, 100 (% 50.0) kişi orta ve maalesef 34 (% 17.0) kişide uygulama için az cevabını vermişlerdir.

Bulgulara göre Türkçe programının bu amacı yeterli bulmada yaklaşık olarak deneklerin yarısı tam yeterli düzeylerinde cevaplar verirken aynı şeyi uygulama için söyleyemeyiz. Halbuki bu amacın uygulama düzeyi, yeterli durumundan daha yüksek düzeylerde gerçekleşmesi lazımdır. Çünkü yazım çalışmalarındaki hatalar uygulama sırasında düzeltilebilir. Bu yüzden bu amacın uygulamadaki yetersizliği, öğrenciler anladıkları faaliyetleri yazılı olarak doğru anlatamamalarına neden olabilir.

25- Öğretmenlerin verdiği cevaplarda, Türkçe programı öğrencilere, varlıkların tekil ve çoğul oluşunu kavrayarak adları, yerine göre tekil ve çoğul biçimleriyle kullanabilmedeki yeterlilik durumu için 9 (% 4.5)'i az, 67 (% 33.5)'i orta, 124 (% 62.0) tam demişlerdir. Uygulama içinde 21 (% 10.5)'i az, 70 (% 35.0)'i orta, 109 (% 54.5)'i tam uyguluyor cevaplarını vermişlerdir.

Sonuç olarak deneklerin yarıdan fazlası hem yeterlilik için hemde uygulama için tam cevabını vermişlerdir. Programın bu amacı için oldukça yüksek düzeylerde tam yeterli ve tam uyguluyor diyebiliriz.

26- Ankete katılanların verdiği cevaplarda Türkçe programı öğrencilere; tür adlarını, özel adları tanıyabilme, bunları adın durumuna göre uygun biçimleriyle kullanabilmede deneklerin çoğunluğu 121 (% 60.5)'i kişi tam yeterli cevabını vermişlerdir, fakat uygulama için aynı görüşle değildirlere. Buradan da anlaşıldığı gibi yine bu amaçta da programın yeterliliğinden çok, uygulamaya dönük problemlerin olduğu göz-

lenmektedir.

Sonuç olarakta uygulama düzeylerinin tam gerçekleşmemesi öğrencilerin tür adların ve özel adların durumuna göre uygun biçimleriyle kullanabilme beceri ve alışkanlığı tam gelişmemektedir. Dolayısıyla da öğrenciler Türkçenin kelime çeşitleri ve kelimelerin hangi türde ne işe yaradıklarını tanı ve doğru olarak uygulayabilmeyi yeterince öğrenemediği dolayısıyla da yazını kurallarını uygulayabilme de eksik olarak yetiştirildiğini söyleyebiliriz.

27- Ankete katılan öğretmenlerin Türkçe programı öğrencilere varlıkların özelliklerini niteliklerini, sayılarını, yaptıkları işleri, eylemleri, bildiren kelimeleri tanıyıp kullanabilme beceri ve alışkanlığı kazandırmada 87 (% 43.5) orta ve 81 (% 40.5) tam yeterli cevabını verirken, buna karşılık uygulama için öğretmenlerin yaklaşık dörtte biri 48 (% 24.0) kişide az uygulanıyor cevabını vermişlerdir. Nitekim yine uygulama düzeyinin eksikliğinden bahsedebiliriz. Anketimize katılan öğretmenlerin çoğunluğu uygulanabilme durumları için orta veya az uygulanabiliyor seçeneklerini kullanmışlardır. Uygulamadaki eksikliklerin programdan ziyade öğretmenlerden, ders araç-gereçlerinin öğrenciye göre yetersiz ve özendirici olmamasından, çevrenin sosyo-ekonomik ve kültürel yapısından ve de öğrencilerin bu amacı gerçekleştirmedeki yeterli hazırlanmışlık düzeyleri ve öğretim yöntem ve tekniklerinin yanlış kullanıldığı vb. gibi durumlardan kaynaklandığını belirtebiliriz.

28- Deneklerin, Türkçe programının öğrencilere, Türkçenin sesli ve sessizlerle ilgili kurallarının yeterliliği durumu için 42 (% 21.0) az yeterli, 89 (% 44.5) orta yeterli, 69 (% 34.5) tam yeterlidir. Program uygulama durumu için de 63 (% 31.5) az uygulanıyor, 92 (% 46.0)'sı orta uygulanıyor, sadece 45 (% 22.5)'i tam uygulanıyor cevaplarını vermişlerdir.

Buradan programın yeterliliği orta düzeyde diyebiliriz. Uygulamada 63 (% 31.5)'lük az uygulanıyor oranıyla uygulanışında bazı eksikliklerin olduğu göze çarpmaktadır. Oysaki Türkçenin sesli ve sessizlerle ilgili kuralları (büyük ve küçük ünlü uyumları) Türkçemizi diğer dillerden ayıran en önemli özelliklerinden bir tanesidir. Zira yazılı anlatımdaki yanlışlıkların çoğu bu kuralların bilinmemesinden kaynaklanmaktadır.

29 - Ankete katılan öğretmenlerin verdikleri cevaplarda Türkçe programın öğ-

rencilere; cümle içinde geçen adları, fiilleri, sıfatları, ad ve sıfat tamlamalarını tanıyabilmedeki yeterlilik durumu için 58 (% 29.0)'u az yeterli, 78 (% 39.0)'u orta yeterli, 64 (% 32.0)'si tam yeterli demişlerdir. Uygulama için de 79 (% 33.5)'i az uygulanıyor, 83 (% 41.5)'i orta uygulanıyor, 38 (% 19.0)'u tam uygulanıyor görüşündeler.

Sonuç olarak diyebiliriz ki programı öğrencilere; adları, sıfatları, fiilleri, zamirleri ad ve sıfat tamlamalarını tanıyabilmede M.E.B. lığının istemiş olduğu standartlarda olmadığını, uygulanabilme düzeyinin yetersizliği bariz bir şekilde 79 (% 39.5)'i istatistiki oranlarda görülmektedir.

Buradan anlaşılıyor ki temel eğitimde Türkçe dilbilgisi kurallarının, verilen cevaplarda istenilen nitelikte olmadığı ortaya çıkmaktadır. Dilbilgisi kuralları daha çok ezberden ziyade hissettirilerek uygulama esnasında öğrenilir. Uygulama düzeyinin yetersiz 79 (% 39.5) oranında olması Türkçe eğitimi ve öğretimindeki aksaklıkların üniversiteye kadar halledilememesine neden olduğunu söyleyebiliriz. Hatta üniversite sınavlarındaki Türkçe dilbilgisi kurallarını içeren sorularını imtihana giren öğrencilerin pek çoğunun zorlandığını ve yapamadığını görmekteyiz. Bunun sebebi olarakta ilköğretimde Türkçe öğretimi ve programın tam uygulanmadığı gösterilebilir. Bu amacın tam gerçekleşmemesi Türk dilinin kelime ve cümle yapısının iyi öğretilmediğini ortaya koymaktadır. Türkçenin cümle kuruluşunu ve cümlede geçen kelime türlerinin kavratılmaması yeni yetişen nesle sağlam bir dil sevgi ve şuurunun verilememesidir. Bu ise, dilin temel yapısını ve geleceğini sarsar.

30 - Türkçe programı öğrencilere; cümle içinde geçen, yüklem, özne ve tümleci bulabilme : özne ve yüklem tekil ve çoğul yönünden ilişkisini doğru olarak belirtebilmede 64 (% 32.0) az uygulanıyor, 82 (% 41.0) orta uygulanıyor ve sadece 54 (% 27.0) tam uygulanıyor görüşündeler. 38 (% 19.0) kişide programın bu konuda az yeterli olduğunu ifade etmişlerdir. Sonuç olarak programın dilbilgisinin bu amacı da istenilen uygulanabilme düzeyinde olmadığını söyleyebiliriz. Hatta 73 (% 36.5) kişi ile tam yeterli denildiği halde, uygulama için sadece 42 (% 57.5) kişi de tam derken 14 (% 19.2) orta uygulanıyor 17 (% 23.3) az uygulanıyor cevabını vermişlerdir.

31 - Türkçe programı öğrencilere; fiilin üç temel zamanını, üç temel kişisini kavratabilmede 200 kişilik öğretmenlerden 43 (% 21.5) kişi az yeterli ve 61 (% 30.5) kişide az uygulanıyor cevabını vermişlerdir. Buna karşılık yeterli bulmada tam diyen 68

(% 34.0) kişiden sadece 36 (% 52.9) kişi tam uygulanıyor derken 19 (% 27.9) kişi orta uygulanıyor 13 (% 19.1) kişide az uygulanıyor görüşündeler.

Sonuç olarak denilebilir ki Türkçe programın bu amacı istenilen nitelikte olmadığı, dil bilgisi kurallarından olan fiilin üç temel zamanını ve üç temel kişisini kavratılma düzeylerindeki eksiklikler ve bilhassa uygulamadaki yetersizliklerden bahsedebiliriz.

32 - Türkçe programı öğrencilere : bir önceki sınıflarda kazandıkları davranışları pekiştirmede 109 (% 54.5) kişi orta yeterli, 117 (% 58.5) kişi de orta uygulanabilmekte diye görüş bildirmişlerdir. Genel olarak programın bu amacı orta düzeylerde yeterli ve uygulanabilmektedir.

33 - Türkçe programı öğrencilere; dünya uygarlık tarihi içinde Türk uygarlığının yerini ve önemini kavratmada 24 (% 12.0)'si tam yeterli, 96 (% 48.0) orta yeterli ve 80 (% 40.0) kişide az yeterli görüşündeler. Buna karşılık 20 (% 10.0) kişi tam uygulanabildiğini 82 (% 41.0) kişi orta uygulanabildiğini ve 98 (% 49.0) kişide az uygulanabildiğini belirtmişlerdir.

Program bu yönüyle öğrencilere; Türk kültürünü ve Türk uygarlığını kavratmadaki muhteva ve uygulanabilme düzeylerinde az yeterli olduğu görülmektedir. Dil uygarlığın ve kültürün en önemli taşıyıcısıdır. Geçmiş zamanları, olayları vb. durumları bize en güzel yönleriyle "dil" anlatır. Mükemmel bir dil programı hem dili sevdiren, hemde birlikte taşıdığı milletini ve medeniyetini sevdiren.

Onun içindir ki milleti ve onun uygarlık ve kültürünü sevip benimsemenin yolu da dili severek, benimseyerek, konuşmaktan geçer. Sınıf öğretmenlerinin temel görevlerinden birisi de Türkçemizi öğrencilere sevdirmektir. Severek benimsetip koşturmaktır. Dilini seven milletini ve vatanını sever, milletine karşı sorumluluk duygusu gelişir. Kendi değer yargılarını herşeyin üstünde tutar.

34 - Türkçe programı öğrencinin topluma karşı sorumluluk duygusunu geliştirmede 106 (% 53.0) kişi orta yeterli, 63 (% 31.5) kişi az yeterli, sadece 31 (% 15.5) kişi tam yeterli demiş. Buna karşılık 84 (% 42.0) kişi uygulama için az, 81 (% 40.5) kişi de orta uygulanabilmekte, sadece 35 (% 17.5) kişi uygulama için tam cevabını vermişlerdir.

Sonuç olarak Türkçe programı öğrencinin topluma karşı sorumluluk duygusunu geliştirmedeki uygulanabilme düzeyinin yetersizliğinden bahsedebiliriz. Hemen

hemen bütün eğitim-öğretim programlarının temel amaçlarından biri de öğrencinin kendisine ve topluma gerekli olan sorumluluk duygusunu kazandırmadır. Mükemmel yeterlilik düzeyine sahip bir programın güzelliği uygulanıp istenilen niteliklerde ürünün elde edilmesiyle ortaya çıkar. Bura da şu yorumu yapabiliriz. Programın zorluğundan dolayı uygulama yetersizliği değil, Uygulama sırasında; öğrencinin derse karşı ilgi ve hazır bulunmuşluk düzeyi, okul - aile - çevre ilişkilerinin durumu, ders araç - gereçlerinin dersin işlenişinde rolü, öğretmenin formasyon bilgisi ile yetenekleri, metot ve teknik bilgileri vb. gibi en önemli faktörlerin koordinasyonun sağlanamamasıdır.

35 - Türkçe programı öğrencilere; planlı çalışma alışkanlığı kazandırmada 112 (% 56.0) kişi orta yeterli ve 90 (% 45.0) kişide orta uygulanabilmektedir cevabını vermişlerdir. bunun yanında da 73 (% 36.5) kişi de az uygulanabilmektedir diye de uygulama düzeyinin durmuna dikkat çekmişlerdir. Planlı çalışma disiplini ve başarıyı birlikte getirir öğrencilerimizin çoğunda bu alışkanlıkların yetersiz olduğunu söyleyebiliriz.

36 - Türkçe programı öğrencilere, ahlak, ruh ve duygu bakımlarından dengeli ve sağlıklı şekilde gelişmiş kişilik özelliklerine sahip insanlar yetiştirmede yeterli bulma 53 (% 26.5) kişi az, 105 (% 52.5) kişi orta, 42 (% 21.0) kişi tam görüşündeler. Uygulanabilmekte 81 (% 40.5) kişi az, 85 (% 42.5) kişi orta, sadece 34 (% 17.0) kişi de tam uygulanabilmekte görüşündeler.

Sonuç olarak diyebiliriz ki programın bu amacında istenilen nitelikte ve karakterde, idealist duygu ve dengeli kişiliğe sahip insanlar yetiştirmede istenilen hedeflere ulaşamıyor denilebilir. Bazı davranışlar kuru ve ezber dayanan bilgi olarak değil örnek alınarak, yaşanılarak, yaşatılarak öğrenilir ve öğretilir.

37 - Türkçe programı öğrencilere, ailesini, vatanını, milletini sevmeye ve daima yüceltmeye çalışmadaki yeterliliği 38 (% 19.0) kişi az, yeterli 92 (% 46.0) kişi orta yeterli 70 (% 35.0) kişi tam yeterli görüşündeler. Uygulamada 58 (% 29.0) kişi az, 77 (%38.5) kişi orta, 65 (% 32.5) kişi de tam uygulanıyor görüşündeler.

Program bu yönleriyle genel olarak orta yeterli düzeydedir. Dikkat çekici bir hususta yeterli bulmada orta diyen 92 (% 46.0) kişiden 22 (% 23.9)'u uygulama için az cevabını vermişlerdir.

38 - Türkçe programı öğrencilere; Türk yazar ve düşünürlerini tanıma ve tanıtmada, onlara karşı ilgi ve sevgi duymayı sağlamadaki yeterlilik durumu için 107 (% 53.3) kişi az, 92 (% 46.0) kişi orta, 10 (% 5.0) kişi tam görüşündeler.

53.5) kişi az yeterli 71 (% 35.5) kişi orta yeterli, sadece 22 (% 11.0) kişi de tam yeterli bulmuşlardır.

Uygulanabilme durumu içinde öğretmenlerden 121 (% 60.5) kişisi uygulanabilme düzeyini az bulmuşlardır.

Türkçe programı bu yönüyle ankete katılan öğretmenlerin yarıdan fazlası tarafından beğenilmediğini söyleyebiliriz. Uygulanabilme düzeyini yetersiz olması daha çok düşündürücü bir olaydır. Türkçe programı Türk yazar ve düşünürlerini tanıtan en iyi program olması gerekirken bizzat ankete katılan ve bu programı uygulayan öğretmenlerin yarısından çoğu programın yetersiz ve uygulanamadığını belirtmesi dikkat çekicidir. Türkçe'yi en iyi kullananlar Türk yazar ve düşünürleridir. Öğrencilere bu kişileri tanıtarak klasik eserleri okutulmalı ve sevdirmelidir ki Türkçeyi severek ve güvenle hayatı boyunca iyi öğrenebilsinler. Ayrıca her öğrenciye en az 10 tane klasik nesir ve şiirler ezberletilmelidir.

Türk düşünce hayatını açıklayan ve taşıyan Türkçedir. İlkokul çağındaki çocuklar büyük insanlara hayranlık duyar ve kendilerine onları örnek alırlar. İşte bu yüzden Türk yazarları ve düşünürleri öğrencilere çok iyi tanıma ve tanıtılmalı onlara karşı ilgi ve sevgi duyurmada milli kimlik ve toplumsal açıdan pek çok faydaları vardır. Öğretmenlerin, müfettiş ve yöneticilerin Türkçe programının bu yönünde uygulama açısından daha aktif rol almaları gerekmektedir.

Türkçe programına genel olarak baktığımızda sonuç olarak şunları söyleyebiliriz. Anketimize katılan öğretmenlerin yarıdan fazlası programın yeterlilik düzeyi ve uygulanabilme durumları için orta cevabını vermişlerdir. Bu bulgularlada biz Türkçe programının vasat olduğunu ifade edebiliriz. Tabloları incelediğimizde genel olarak öğretmenlerin yaklaşık 1/4'i yeterli bulma ve uygulanabilme düzeyleri için az seçeneğini işaretledikleri görülmektedir. Buna karşılık tam anlamıyla da yeterli bulma ve uygulanabilme düzeyleri içinde yine öğretmenlerin 1/4'i tam seçeneğini işaretlediklerini söyleyebiliriz.

Türkçe programını yeterli bulmada orta ve tam seçeneklerini işaretleyen öğretmenlerin uygulama düzeyleri ile ilgili cevaplarından bazılarında az uygulanabilmektedir diye cevaplarını vermişlerdir. Buradan da anlaşıldığı gibi programın uygulama düzeyi istenilen niteliklerde değildir diyebiliriz. O halde şunu da ilave etmekte yarar vardır. Her yıl yapılmakta olan test ve rehberlik sisteminin Türkçe programı uy-

gulama d zeyelemlerinin aksaklıklarını d zeltemediği ve problemlerinin  z m  için fazlaca birsey yapılmadığını söyleyebiliriz.

Milli Eğitimin Eğitim politikasındaki temel hedef, programların yeterliliği ve uygulamanın tam gerçekleşmesidir. Halbuki bu yapmış olduğunu araştırmada bizzat programı uygulayan öğretmenler tarafından bunun böyle olmadığı ortaya çıkmıştır. Türkçe programının yeniden gözden geçirilmesi uygulamadaki aksaklıkların giderilmesine çalışılmalıdır.

D - ÖNERİLER

Bu araştırma ile elde edilen bulgulara, yorumlara ve sorulara göre yapılacak yeni araştırmalara ve Türkçe programı eğitimin ve öğretimin yeterliliği ve uygulanabilme düzeyleri ile ilgili önerilere aşağıda yer verilmiştir.

1 - Türkçe eğitim - öğretim programlarının tam yeterlilik düzeylerinde uygulanabilmesi için ilkokul öğretmenlerinin, Türkçe öğretiminde önemli olan dört temel dil becerileri merkez eksen olarak kabul edilip, Öğretmenlerin hizmet içi eğitim faaliyetleri ile ve de çağdaş gelişmeleri öğrenerek, uygulayarak yetiştirilmeleri sağlanmalıdır. Mesleki yayınları takip için özendirilmeli, Bu konuda süreli yayınlara abone edilerek desteklenmeli, gelişmelere açık olmaları sağlanmalıdır.

2 - Türkçe ders kitaplarındaki konuların programın hedef ve davranışlarını gerçekleştirici nitelikte olmalı, iyi seçilerek hazırlanmalı, öğrencinin yaşına, gelişim özelliklerine, ilgi ve merakına uygun olmalı, Her metin sonunda dört temel dil becerileriyle ilgili araştırmalara yer verilmeli, kitaplar hantal görünümünden kurtarılmalı, okuma şevki vermelidir.

3 - Programda yer alan amaçların ve davranışların nasıl kazandırılacağına dair öğrenme yaşantıları ve eğitim durumları hakkında öğretmene ayrıntılı bir öğretim klavuzu hazırlanmalıdır.

4 - Çocuğun Türkçe'nin inceliklerini kavraması, zengin bir kelime hazinesine sahip olarak duygu ve düşüncelerini, dil bilgisi kurallarına uygun şekilde söz veya yazıyla ifade edebilmesi için Türk ozan ve yazarların klasik eserlerinden seçme şiir ve nesir parçaları ezberlettirilmelidir. Bununla birlikte kelime ve kavramlar gelişti güzel değil, algılayarak anlamları öğretilmelidir. İşte o zaman asıl öğretmek istediğimizi öğretmiş oluruz.

5 - Zengin bir çevre imkanı sağlanmalıdır. Bunun için okullarda kütüphane imkanları geliştirilmelidir. Ayrıca okullarda video ve TV yardımıyla dilin görelî yanını teşkil eden eserler (tiyatro, film, belgesel) vb.) öğrencilere sunulmalıdır.

Ayrıca öğrencilerin tiyatro vb. gösterilere götürmek gibi güzel konuşan kişileri ve sanatçıları çevre imkanları içinde okula getirmek gibi yollar mutlaka uygulanmalıdır.

E K L E R

Ek	Sayfa
A - Anket Formu ve Soruları	88
B - İzin yazıları	94

**İLKÖĞRETİM I. KADEME TÜRKÇE PROGRAMI
UYGULAMA VE YETERLİLİK DÜZEYİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ
ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA**

ANKET FORMU

AÇIKLAMA

Değerli Meslektaşım

İlkokullarımızda Türkçe öğretimi programı uygulama ve yeterlilik düzeyinin değerlendirilmesini amaç edinen bu araştırma için sizlerin görüş, tecrübe ve bilgilerinize ihtiyaç duyulmuştur. Vereceğiniz bilgiler ve belirteceğiniz görüşler yalnız araştırma için kullanılarak hiçbir suretle herhangi bir şahsa veya idareye açık bulundurulmayacaktır.

Sizler anket sorularını ciddi ve titizlikle okuyarak cevap vermeniz Türkçe eğitimi-öğretimi programının uygulama ve yeterlilik düzeyini tesbitte büyük önem taşıyacaktır.

Anket soruları Türkçe programının hem yeterlilik düzeyi hem de uygulama düzeyinin değerlendirilmesine yöneliktir. Her bir soruda hem yeterlilik durumunu hem de uygulama düzeyinin durumunu belirten, size uygun seçenekleri (x) işaretleyiniz.

Araştırmaya olan katkılarınızdan dolayı şimdiden teşekkür eder saygılarımı sunarım.

S.Ü.

**Sosyal Bilimler Enstitüsü
Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalı
Yüksek Lisans (Master) Öğrencisi
Mrk. Atatürk İlkokulu Öğretmeni
Cihanbeyli/KONYA**

Bilal DUMAN

- 33 - KUZGUN, Yıldız. **Rehberlik ve Psikolojik Danışma**. ÖSYM Yayınları 3. Baskı
Ankara : 1992.
- 34 - M.E.B. **İlkokul Programı** Ankara : 1988.
- 35 - —————, Denelleme Devamlı Yönergesi Mad. 15.
- 36 - —————, Milli Eğitim Temel Kanunu, 1739 sayılı kanunu Haziran 1973.
- 37 - —————, Tebliğler Dergisi 2098 Sayılı kanunu cilt 44, Eylül 1981.
- 38 - MERİÇ, Cemil. **Umrandan Uygarlığa**. Ötüken Neşriyat. 3. Baskı İstanbul : 1979.
- 39 - —————, **Kültürden İrfana**. İnsan Yayınları. İstanbul : 1986
- 40 - MUŞTA, C. Muammer. "Öğretmen Niteliği ve Eğitimi" **Selçuk Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi** "Sayı 6 Konya : 1992.
- 41 - OĞUZKAN, Ferhan. **Eğitim Terimleri Sözlüğü** 3. Baskı Ankara: 1993.
- 42 - OKURER, Cahil. **Kompozisyon Öğretimi** M.E.B. Yayınları İstanbul : 1990.
- 43 - ÖZSOY, Yahya. **Eğitim Bilimleri. Türk Eğitim Sistemi ve Yöntemi** Anadolu Üniv.
Açıköğretim Fak. Yayınları Eğl. Önlisans Programı Ankara : 1987.
- 44 - ÖZÇELİK, Durmuş Ali. **Eğitim Programları ve Öğretimi (Genel Öğretim Yöntemi)** Ankara : ÖSYM Eğitim Yayınları 1992.
- 45 - PORZIG, Walter. **Dil Denen Mucize** (Çev : Vural Ülkü) Kültür ve Turizm Bakanlığı
Yayınları Cilt 1-2 Ankara : 1985.
- 46 - SEVÜK, Habib İsmail. **Dil Davası**. İstanbul : 1949.
- 47 - SÖNMEZ, Veysel. **Program Geliştirmede Öğretmen El Kitabı** Adım Yayıncılık
Genişletilmiş 3. Baskı Ankara : 1991.
- 48 - TURAN, Osman. **Türk Cihan Hakimiyeti Mefkuresi Tarihi**. Nakışlar Yayınevi Cilt
I.II. İstanbul : 1980.
- 49 - TURGUT, M. Fual. **Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme Metotları** Saydam Mat-
baacılık 6. Baskı, Ankara : 1988.
- 50 - TEKİN, Halil. **Okullarımızda Türkçe Öğretimi** Mars Matbaası Ankara : 1980.
- 51 - TAYMAZ, Haydar. **Teftiş Kavramlar, İlkeler, Yöntemler** A.Ü. Eğl. Bil. Fak. Ya-
yınları. Ankara : 1982.
- 52 - UYGUR, Nermi. **Dilin Gücü** Denemeler Ara Yayıncılık 3. Baskı. İstanbul : 1989.
- 53 - VARİŞ, Falma. **Eğitimde Program Geliştirme Teori ve Teknikler** Ankara : A.Ü.
Eğl. Bil. Fak. Yayınları 4. Baskı, 1988.
- 54 - YAVUZER, Haluk. **Çocuk Psikolojisi** 8. Basım. İstanbul : 1993.
- 55 - YÖRÜKOĞLU, Atalay. **Çocuk Ruh Sağlığı** Özgür Yayın Dağıtım 18. Baskı. İstanbul:
1992.

SORULAR

I. BÖLÜM

1. Görev yaptığınız okulun adı.....
2. Öğrenim durumunuz
 İlköğretmen okulu
 Ön lisans (iki yıllık eğitim enstitüsü veya eğitim yüksekokulu)
 Üç yıllık eğitim enstitüsü
 Lisans (4 yıllık eğitim fakültesi veya 4 yıllık eğitim yüksek okulu)
3. Cinsiyetiniz:
 Erkek
 Kadın
4. Mesleki kıdeminiz
 1-10
 11-20
 21 ve fazlası
5. Göreviniz
 Okul müdürü veya müdür yardımcısı
 Sınıf öğretmeni
 Rehber öğretmeni

II. BÖLÜM

	Yeterli Bulma			Uygulama		
	Az	Orta	Tam	Az	Orta	Tam
6. Türkçe programı öğrencilere, görüp izlediklerini, dinlediklerini, okuduklarını tam ve doğru olarak <u>anlama</u> gücü kazandırmada ne derecede yeterli ve uygulanabilmektedir?	☐	☐	☐	☐	☐	☐
7. Program öğrencilere görüp izlediklerini, dinlediklerini, izlediklerini, okuduklarını, incelediklerini ve düşündüklerini tasarladıklarını söz ya da yazı ile doğru ve amaca uygun olarak <u>anlatma</u> beceri ve alışkanlığını kazandırmada ne derece yeterli uygulanabilmektedir?	☐	☐	☐	☐	☐	☐
8. Program öğrencilere <u>Türk Dilini sevdirmede</u> kurallarını sezdirmede; onların Türkçeyi gelişim süreci içinde bilinçle özenle ve güvenle kullanmaya yöneltmede ne derece yeterli ve uygulanabilmektedir?	☐	☐	☐	☐	☐	☐

	Yeterli Bulma			Uygulama		
	Az	Orta	Tam	Az	Orta	Tam
9. Program öğrencilere <u>dinleme, okuma</u> alışkanlık ve zevkini kazandırmada; estetik duygularının gelişmesinde ne derecede yeterli ve uygulanabilmektedir?	( )	( )	( )	( )	( )	( )
10. Program öğrencilerin, türlü etkinliklerle <u>kelime dağarcığını</u> zenginleştirmede ne derecede yeterli ve uygulanabilmektedir?	( )	( )	( )	( )	( )	( )
11. Program öğrencilere, bilimsel, eleştirici, yapıcı ve yaratıcı <u>düşünme</u> yollarını kazandırmada Türkçe dersinin payına düşeni gerçekleştirilmede ne derecede yeterli ve uygulanabilmektedir?	( )	( )	( )	( )	( )	( )
12. Program öğrencilere, sözlü ve yazılı <u>Türk Kültürünü</u> tanıma ve kazanmalarında ne derecede yeterli ve uygulanabilmektedir?	( )	( )	( )	( )	( )	( )
13. Program öğrencilere, <u>Duygu ve düşünce ürünlerinden</u> ve güncel yayınlardan kendi düzeyinde olanları tanıyarak kavramalarında derecede yeterli ve uygulanabilmektedir?	( )	( )	( )	( )	( )	( )
14. Program öğrencilere, sözlük ansiklopedi v.b. <u>başvuru</u> kitapları ve kaynaklardan yararlanabilme alışkanlık ve becerisi kazanmalarını sağlamada ne derecede yeterli ve uygulanabilmektedir?	( )	( )	( )	( )	( )	( )
15. Program öğrencilere, <u>sesli ve sessiz okuma</u> yla ilgili beceri ve alışkanlıklarını geliştirmede ne derecede yeterli ve uygulanabilmektedir?	( )	( )	( )	( )	( )	( )
16. Program öğrencilere, düzgün ve doğru cümlelerle <u>soru sorabilme</u> sorulara karşılık verebilme, küme ya da sınıfta konuşmalara, tartışmalara katılabilmek, varılan sonuçları anlatabilmekte ne derecede yeterli ve uygulanabilmektedir?	( )	( )	( )	( )	( )	( )

	Yeterli Bulma			Uygulama		
	Az	Orta	Tam	Az	Orta	Tam
17. Program öğrencilere, <u>düzye uygun bir filmi bir olay yazısını</u> kısaca sırayla anlatabilme, <u>anafikrini</u> belirtebilme, okuduğu bir kitabın konusunu <u>özetleyebilmede</u> ne derecede yeterli ve uygulanabilmektedir?	( )	( )	( )	( )	( )	( )
18. Program öğrencilere, <u>günlük hayatta</u> gerekli olan <u>konusma ve yazışma biçim</u> ve yöntemlerini uygulayabilmede ne derecede yeterli ve uygulanabilmektedir?	( )	( )	( )	( )	( )	( )
19. Program öğrencilere, <u>kitap okumayı</u> kitaplardan yararlanma becerisini, kitap edinme isteğini, <u>kitap sevgisini</u> geliştirmede ne derecede yeterli ve uygulanabilmektedir?	( )	( )	( )	( )	( )	( )
20. Program öğrencilere, <u>okulda yaptığı</u> türlü eğitsel faaliyetlerinin sonuçlarını sözlü ve yazılı <u>bir rapor</u> halinde anlama ve anlatabilmede ne derecede yeterli ve uygulanabilmektedir?	( )	( )	( )	( )	( )	( )
21. Program öğrencilere, <u>birlikte çalışabilme işbirliği yapabilme</u> ve yardımlaşma; beceri ve alışkanlığını kazandırmada ne derecede yeterli ve uygulanabilmektedir?	( )	( )	( )	( )	( )	( )
22. Program öğrencilere, kullandığı <u>kelimeleri düzgün</u> söyleyebilme, doğru yazabilme, hece ve sesleri ayırabilmede ne derecede yeterli ve uygulanabilmektedir?	( )	( )	( )	( )	( )	( )
23. Program öğrencilere, <u>bu sınıfın kullanması gereken yazım kuralarını</u> uygulayabilme ve noktalama işaretlerini kullanabilde ne derecede yeterli ve uygulanabilmektedir?	( )	( )	( )	( )	( )	( )
24. Program öğrencilere, varlıkların tekil ve çoğul oluşunu kavrayarak <u>adları, yerine göre tekil ve çoğul biçimlerinde</u> kullanabilmede ne derecede yeterli ve uygulanabilmektedir?	( )	( )	( )	( )	( )	( )

	Yeterli Bulma			Uygulama		
	Az	Orta	Tam	Az	Orta	Tam
25. Program öğrencilere, <u>tür adlarını, özel adları</u> , tanıyabilme, bunların adın durumuna göre uygun biçimleriyle kullanabilme de ne derecede yeterli ve uygulanabilmektedir?	( )	( )	( )	( )	( )	( )
26. Program öğrencilere, <u>varlıkların özelliklerini, niteliklerini</u> , sayılarını, yaptıkları işleri, <u>eylemleri bildiren kelimeleri</u> tanıyıp kullanabilme beceri ve alışkanlıklarını kazandırmada ne derecede yeterli ve uygulanabilmektedir?	( )	( )	( )	( )	( )	( )
27. Program öğrencilere, Türkçenin <u>sesli ve sessizlerle ilgili kurallarını</u> uygulayabilmelerinde ne derecede yeterli ve uygulanabilmektedir?	( )	( )	( )	( )	( )	( )
28. Program öğrencilere, cümle içinde geçen <u>adları, fiilleri, sıfatları, zamirleri, zarfları ad ve sıfat tamlamalarını</u> tanıyabilme, yerli yerinde kullanabilme de ne derecede yeterli ve uygulanabilmektedir?	( )	( )	( )	( )	( )	( )
29. Program öğrencilere, cümle içinde geçen <u>yüklem, özne ve tümleci</u> bulabilme; özne ve yüklem tekil çoğul yönünden ilişkisini doğru olarak belirtebilme de ne derecede yeterli ve uygulanabilmektedir?	( )	( )	( )	( )	( )	( )
30. Program öğrencilere, <u>fiilin üç temel zamanını, üç temel kişisini</u> kavrayabilme beceri ve alışkanlıklarını kazandırma da ne derecede yeterli ve uygulanabilmektedir?	( )	( )	( )	( )	( )	( )
31. Program öğrencilere, bir önceki sınıflarda kazandıkları davranışları <u>pekiştirme</u> de ne derecede yeterli ve uygulanabilmektedir?	( )	( )	( )	( )	( )	( )

	Yeterli Bulma			Uygulama		
	Az	Orta	Tam	Az	Orta	Tam
32. Program öğrencilere, dünya uygarlık tarihi içinde <u>türk uygarlığının yerini ve önemini</u> kavrama da ne derecede yeterli ve uygulanabilmektedir?	☐	☐	☐	☐	☐	☐
33. Program öğrencinin <u>topluma karşı sorumluluk duygusunu</u> geliştirmede ne derecede yeterli ve uygulanabilmektedir?	☐	☐	☐	☐	☐	☐
34. Program öğrencilere, <u>planlı çalışma alışkanlığı</u> kazandırma da ne derecede yeterli ve uygulanabilmektedir?	☐	☐	☐	☐	☐	☐
35. Program öğrencilere, ahlâk, ruh ve duyu bakımlarından <u>dengeli ve sağlıklı</u> şekilde gelişmiş <u>kişilik ve karakter</u> özelliklerine sahip insanlar yetiştirmede ne derecede yeterli ve uygulanabilmektedir?	☐	☐	☐	☐	☐	☐
36. Program öğrencilere, <u>ailesini vatanını, milletini sevmeye</u> ve daima yüceltmeye çalışmada ne derecede yeterli ve uygulanabilmektedir?	☐	☐	☐	☐	☐	☐
37. Program öğrencilere, <u>türk yazar ve düşünürlerini</u> tanıma ve tanıtmada, onlara karşı ilgi ve sevgi duymayı sağlamada ne derecede yeterli ve uygulanabilmektedir?	☐	☐	☐	☐	☐	☐

SELÇUK ÜNİVERSİTESİ SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

KONYA

Danışmanı bulunduğum Sosyal Bilimler Enstitüsü Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalı 93140 numaralı öğrencisi Bilal DUMAN'ın "İlköğretim I. Kademe Türkçe Programı Uygulama ve yeterlik Düzeyinin Değerlendirilmesi Üzerine Bir Araştırma " isimli tezi için anket çalışması yapılması gerekmektedir.

Gerekli iznin alınması için gereğinin yapılmasını saygılarımla arz ederim.

24.05.1995

Doç.Dr. Muhammed G. MUŞTA

ANKET ÇALIŞMASI YAPILACAK OKULLAR

- 1- A. Karacıganlar İlköğretim okulu
- 2- Hazım Uluşahin ilköğretim okulu
- 3- Fethiye Onsun ilkokulu
- 4- Ayşegül Nesrin ilkokulu
- 5- M.Akif Ersoy ilköğretim okulu
- 6- Nakipoğlu ilkokulu
- 7- Halil Bahçeci ilkokulu
- 8- Çatal höyük ilkokulu
- 9- Mevlana Karacıganlar ilköğretim okulu
- 10- Hasan Sert ilkokulu
- 11- G. Tıral ilkokulu
- 12- Mümtaz Kuru ilkokulu

T. C.
SELÇUK ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ

Konya, 25.11.2019

Bölm : .

Sayı : B.30.2.SEL.0.E.1.00.00/ 0589

Konu : İTİ MİLLİ EĞİTİM MÜD. RLÜĞÜ'NE

KONYA

Enstitümüz Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalı 93140 numaralı öğrencisi BİLAL DUMAN hazırlamakta olduğu "I.Kademe Türkçe Programı Uygulama ve Yeterlik Düzeyinin Değerlendirilmesi Üzerine Bir Araştırma" isimli tezi için ekte belirtilen okullarda anket çalışması yapmak istemektedir.

Adı geçen öğrencimize yapacağı araştırmada gerekli kolaylığın sağlanması hususunda bilgilerinize saygılarımla arz ve rica ederim.

Eki:

1- Anket Çalışması Yapacak Okullar

2- 6 adet anket formu

Yrd.Doç.Dr.Fahrettin SİZER
Müdür Yrd.

T. C.
KONYA VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

SAYI : B. 08. 4. MEM. 4. 42.00. 311/15799
KONU : Anket Uygulaması.

VALİLİK MAKAMINA
KONYA

İzmi: S.U. Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğünün 25.5.1995 gün ve 589 sayılı yazısı.

Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalı Öğrencisi Bilal Duman'ın aşağıda yazılı okullarımızda "İlk-Öğretim I.kademe Türkçe Programı uygulama ve yeterlik düzeyinin değerlendirilmesi" konulu tez çalışması için Öğretmenlere yönelik anket uygulaması ile ilgili ilgi yazı, dilekçe ve anket formları ekte sunulmuştur.

Adı geçenin belirtilen okullarımızdaki Öğretmenlere söz konusu anket uygulaması Dairesince uygun görülmektedir.

Makamlarınızca da uygun görüldüğü takdirde, tensiplerinize arz ederim.

Ömer KAYA
İl Millî Eğitim Müdürü

O L U R
26/05/1995

İlhan ULKÜSE
Vali a.
Vali Yardımcısı

ANKET UYGULANACAK OKULLAR :

1. Karatay	Nakipoğlu İlkokulu
2. "	M.Akif Ersoy İlköğretim Okulu
3. "	Halil Bahçeci İlkokulu
4. "	Çetelbüyük İlkokulu
5. Meram	M.Karacıoğlu Mevlana İlköğretim Okulu
6. "	Hasan Sert İlkokulu
7. "	Ogr. Tural İlkokulu
8. "	Müntaz Kuru İlkokulu
9. Selçuklu	Nesrin ve Ayşe Kardeşler İlkokulu
10. "	Fethiye Onsun İlkokulu
11. "	Hamza Ulugahin İlkokulu
12. "	A.Karacıoğlu İlköğretim Okulu

ASLI ÇELİK
Sınıf Öğretmeni
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

T. C.
KONYA VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

SAYI : B. 08. 4. MEM. 4. 42.00..EĞÜ.311/

26.05.95* 15827

KONU :Anket Uygulaması.

SELÇUK ÜNİVERSİTESİ
(Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğüne)

İLGİ: S.Ü.Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü'nün 25.5.1995 gün ve 589 sa-
yıyla yazısı.

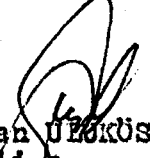
Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü sınıf öğretmenliği
Anabilim Dalı Öğrencisi Bilal Duman'ın onayda belirtilen okullarımızda
"İlköğretim I. Kademe Türkçe programı uygulama ve yeterlik düzeyinin değer
lendirilmesi" konulu tez çalışması için öğretmenlere yönelik anket uygulama-
sının uygun görüldüğüne dair Valilik onay örneği, dilekçesi ve anket formlar
kte gönderilmiştir.

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

Ki:İl Onay örn.

İAĞITIM

Aratay, Meram ve Selçuklu Kaymakamlığına,
S.Ü.Sosyal Bilimler Ens.Md.ne.

İlhan ÜZÜKÜŞE
Vali B.
Vali Yardımcısı

KAYNAKÇA

- 1 - Aksan, Doğan, **Her Yöniyle Dil** Cilt 1 Ankara : 1991
- 2 - ALKAN, Cevat, **Özel Öğretim İlke ve Yöntemleri Özel Öğretim Teknolojileri**, Ankara : A.Ü. Eğl. Bil. Fak. yayınları 1991.
- 3 - ALKAN, Cevat. Necmettin Teker **Programlı Öğretim** Değişik Teknolojiler ve Türkiye'deki Uygulama Ankara : A.Ü. Eğl. Fak. Yayınları, 1992.
- 4 - ALICIGÜZEL, İzzettin. **İlk ve Orta Dereceli Okullarda Genel Öğretim Bilgisi** Modern Öğretimin İlke Metot ve Teknikleri. İnkılap ve Aka kitapevleri Geliştirilmiş 4. Baskı İstanbul : 1975.
- 5 - BACANLI, Hasan. "Çocukta Görelili Kavramların Kazandırılması" Ankara : A.Ü. Eğl. Fak. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, 1987.
- 6 - BANGUOĞLU, Tahsin. **Türkçenin Grameri** Türk Tarih Kurumu Basımevi Ankara : 1990.
- 7 - BANARLI, Nihad Sami. **Türkçenin Sırları** Kubbealtı Neşriyatı II. Baskı İstanbul : 1988.
- 8 - BİLEN, Mürüvvet. **Plandan Uygulamaya Öğretim** Ankara : Baskı Sistem Ofset. 1990.
- 9 - BİNBAŞIOĞLU, Cavit. **Genel Öğretim Bilgisi** Kadioğlu Matbaası, 6. Basım Ankara: 1991.
- 10 - BRUNER, S. Jerome. **Bir Öğretim Kuramına Doğru** (Çev : F. Varış T. Gürkan) Ankara : A.Ü. Basımevi. 1991.
- 11 - BÜYÜKKARAGÖZ, Savaş. Cuma Çivi. **Genel Öğretim Metotları Atlas** Kitapevi, Genişletilmiş 3. Baskı. Konya : 1994
- 12 - BURSALIOĞLU, Ziya. **Eğitim Yönetiminde Teori ve Uygulama** Pegem. Personel Eğitim Geliştirme Merkezi Yayını 5. Baskı Ankara : 1991.
- 13 - ÇELENK, Süleyman. "Farklı Yöntemler Açısından İlkokuma ve Yazma Öğretimi ve Bir Yöntem Denemesi", **Hacettepe Üniversitesi Eğt. Fak. Dergisi**. Türkiyede İlköğretim Sempozyumu 21-22 Mayıs 1992. Sayı 8.
- 14 - DEMİREL, Özcan. **Eğitim Terimleri Sözlüğü** Usem Yayınları Ankara : 1993.
- 15 - DÖKMEN, Üstün. **Okuma Becerisi, İlgisi ve Alışkanlığı Üzerine Psikososyal Bir Araştırma**. M.E.B. yayınları İstanbul : 1994.
- 16 - ERCAN, Ahmet Rahmi. **Eğitim İçin Öğrenci İnceleme Metotları** Güven Matbaası Geliştirilmiş 2. Baskı. Ankara : 1990.

- 17 - ERDEN, Münire. **Eğitimde Programları Değerlendirme** Pegem. Personel Eğitim Merkezi Yayınları Ankara : 1993.
- 18 - ERGİN, Muharrem. **Üniversiteler İçin Türk Dili** Bayrak Basım 5. Baskı İstanbul: 1990.
- 19 - ERTÜRK, Selahattin. **Eğitimde Program Geliştirme**.Yelken-tepe Yayınları Ankara: 1980.
- 20 - ERİK, Nazik. **Türkiye'de Anadil Öğretimi**. Kültür ve Sanat Derneği Yayınları, İzmir: 1991.
- 21 - FİDAN, Nurettin **Okulda Öğrenme ve Öğretme : Kavramlar, İlkeler, Yöntemler** Kadioğlu Matbaası, Ankara : 1986.
- 22 - FİRENGİZ, Mustafa. "Türkçe Eğitim ve Öğretimde Dört İlke" **Türk Dilinin Öğretimi Toplantısı** (1-3 Ekim 1986) Ankara A.Ü. Eğt. Bil. Fak. Yayınları. 1988.
- 23 - GÖĞÜŞ, Beşir. "Uluslararası Anadil Eğitimi Örgütü" **Türk Dilinin Öğretimi Toplantısı** (1-3 Ekim 1986) Ankara : A.Ü. Eğt. Bil. Fak. Yayınları. 1988.
- 24 - GÜVENÇ, Bozkurt. **Japon Kültürü** Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları 4. Baskı. Ankara : 1992.
- 25 - HACIEMİNOĞLU, Necmettin. **Türkçenin Karanlık Günleri** İrfan Yayınevi İstanbul: 1977.
- 26 - KANTEMİR, Enise. **Yazılı ve Sözlü Anlatım I. Anlatım** Ankara : A.Ü. Eğt. Bil. Fak. Yayınları. 3. Baskı 1991.
- 27 - KARAALIOĞLU, Seyit Kemal. **Sözlü/Yazılı Kompozisyon, Konuşma ve Yazma Sanatı** İnkılap ve Aka Kitapevleri 15. Basım İstanbul: 1980.
- 28 - KAPLAN, Mehmet. **Kültür ve Dil** Dergah Yayınları 7. Baskı, İstanbul : 1992.
- 29 - KAVÇAR, Cahit. "Türkçe Öğretiminde Dramatizasyon Yöntemi". **Türk Dilinin Öğretimi Toplantısı** (1-3 Ekim 1986) Ankara : A.Ü. Eğt. Bil. Fak. Yayınları. 1988.
- 30 - KAYA, Yahya Kemal. **Eğitim Yönetimi** Kuramı ve Türkiye'deki Uygulama Genişletilmiş 4. Baskı Ankara 1991.
- 31 - KARASAR, Niyazi. **Bilimsel Araştırma Yöntemi : Kavramlar, İlkeler, Teknikler** 4. Basım Ankara : 1991.
- 32 - KÖKNEL, Özcan. **Kaygıdan Mutluluğa Kişilik** Altın Kitaplar Yayınevi 12. Basım. 1985.